

84
959

134

9959

R.

L. 134 Feb. 3° 12

Descriptio
Britannicæ

1
1/2
0

DESCRIP TIO

BRITANNIAE, SCOTIAE,
HYBERNIAE, ET
ORCHADVM,

72
0

EX LIBRO PAULI IOVII,
EPISCOPI NV CER.

DE IMPERIIS, ET GENTIBVS
COGNITI ORBIS,

CVM EIVS OPERIS PROHOEMIO,
AD ALEXANDRVM FARNESIVM
CARD. AMPLISS.

R. 9959

Ne turbata uolent rapidis oracula uentis

Nunc folio uates commodiore sonat.

Cum priuilegio summi Pontificis, Caroli V. Imperat. Regis Franciæ.
Illustrissimi Senatus Veneti, nec non Excellentissimorum
Florentiæ, & Mantuæ Ducum.

ue' computandum, dicta opera tam Latina, quam Italica hactenus non impressa, & per ipsum Michaellem imprimenda, sine eiusdem Michaelis expressa licentia, dicto decennio durante imprimere, uendere, seu uenalia habere uel proponere audeant; mandantes uniuersis uenerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis, eorumque uicariis, in spiritualibus generalibus, & in statu temporali. S. R. E. etiam legatis, & uicelegatis sedis Apostolicæ, ac ipsius status gubernatoribus, ut quoties pro ipsius Michaelis parte fuerint requisiti, uel eorum aliquis fuerit requisitus, eidem Michaeli efficacis defensionis præsidio assistente præmissa ad omnem dicti Michaelis requisitionem, contra inobedientes, & rebelles per censuras ecclesiasticas etiam sæpius aggrauando, & per alia iuris remedia authoritate Apostolica exequantur: inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; nõ obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque: et insuper quia difficile admodum esset præsentem motum proprium ad quælibet loca deferri, uolumus, & Apostolica authoritate decernimus, ipsius transumptis uel exemplis, etiam in ipsis operibus impressis, plenam, & eandem prorsus fidem ubique tam in iudicio quam extra haberi, quæ præsentis originali haberetur. & quod præsentis motus proprii sola signatura sufficiat, & ubique fidem faciat in iudicio, & extra; regula nostra in contrarium acta non obstare.

Placet A.

FRANCOYS Par la grace
de dieu Roy de France Aux preuost de Paris Sene-
schal de Lyon ou leurs lieutenans & autres noz iu-
sticiers & officiers quil appartiendra . Salut & dile-
ction. Scauoir faisons que nous inclinans ala reque-
ste que lambassadeur de nostre saint pere le Pape
residant aupres de nous, Nous a faicte en faueur de
nostre cher & bon amy mesire Paoul Louio euesq
de Nocere & desirans luy satisfaire & gratisfier en
cest endroict Pour ces causes & autres ace nous mou-
uans Auons in hibe & deffendu inhibons & de-
ffendons a tous libraires & Imprimeurs de cestuy
nostre Royaulme quelz qui soient que iusques au
temps & terme de dix ans prochainement uenans
commenzans au Iour & dacte de cesdictes presentes
Ilz nayent a Imprimer ou faire imprimer les oeuvres
composez par le dict euesque de Nocere intitulez
les eloges la uie Dadrian Sexte & les histoires que
Icelluy euesque a faict Imprimer par Michiel Tra-
mezin libraire & Imprimeur demourant a Venize
& ce sur peine de confiscation de tous lesdicti liures
& demande arbitraire Siuoullons & uous madons
& a chun de uous si commea luy appartiendra que
noz susdictes inhibicions & defences uous faictes
entretenir garder & obseruer crier & publier & si au-
cuns apres la publication dicelles se treuuēs faisans
le contrarie procedez a lencontre deulx, par les pei-
nes susdictes & ainsi que de raison; car tel est nostre

penfione muniri. Dat. Florentiæ ex nostro ducali pa-
latio die xxiii. Septembris. M D XLVI.

Cof. Med. Florentiæ dux.

Io. Fr. Lottininus.

Lælius Taurellus.

HEr. car. Marg. duchessa tut. del S. duca di Man-
tua, &c. Facendo monsignor el uescouo Iouio
stampare in Vinegia per Michiel Tramezzino al-
cuni elogii, historie, & altri libri, & opre sue, in uirtu
di queste nostre prohibimo, che niuno tanto suddi-
to, quanto che no, possi per dieci anni continui prof-
simi a uenire stamparne, o farne stampare, uenderne,
o farne uendere cosi in questa citta, come in tutto el
dominio Mantuano, saluo che esso Tramezzino,
o suoi, che da lui ne haranno la licentia, sotto pena
a chi contrafara, di perdere e libri, & un scudo d'oro
per ciascadun libro, & questo tante uolte, quante fara
ritrouato contrauenire, di che la metà habbia da es-
sere del fisco, & l'altra dell'inuentore.

Dat. in Mantoua sotto la fede del maggior ducal si-
gillo lo primo di Decembre. M D XLVI.

Fran. Tosabetius cancell. ad man.
dominorum ex rel.^{ne} mag. domini
Sabini Calandrae duc. secr.

DESCRIP TIO

BRITANNIAE, SCOTIAE,

HYBERNIAE, ET

ORCHADVM,

EX LIBRO PAVLI IOVII,

EPISCOPI NV CER.

DE IMPERIIS, ET GENTIBVS

COGNITI ORBIS,

CVM EIVS OPERIS PROHOEMIO,

AD ALEXANDRVM FARNESIVM

CARD. AMPLISS.

IN magnis, uariisq; laboribus
studiorũ meorũ, ALEXAN
DER FARNESI, Sena
tor amplissime, quum ad quã
dam ætatis, atq; iudicii matu
ritatem peruenissem, is mihi ui
giliarum omniũ longè uberris
mus fructus, ac nobilissimus proponebatur, qui edis
tis ingenii monumentis, ad certam laudem prouenis
ret, quoniam hæc, & honesta uiuenti, & præclara de
mũ uita defuncto, uti extincta planè inuidia, uidere
tur: Itaque uehementer contendenti, eam mihi minis

a

me defuturam arbitrabar, si scriptis nostris commendatione hominum tanta authoritas accederet, ut ea posteros illustribus exemplis copiosè, & grauius erudire, ac oblectare cum dignitate posse censerentur, Quod me, Diis ingenuo labori benigne fauentibus, magna ex parte rebar consecutū, quum rerum toto orbe gestarū historiam diffusè condiderim, orsus ab aduentu Caroli octauī Galliae Regis in Italiam, perpetua serie in hunc annum, quo infirma, uel certe malefida pace nutamus, & ab inueterata Principum dissensione, funestiora nobis ominamur, nisi PAVLVS III. Pont. max. auus tuus, suo pio, ingenitūq; consilio, & diuina uirtute fessis rebus opportune succurrat. Sed quāquā ea, quae scripsimus, in omnes humanæ uitæ casus, militarisq; negotii disciplinā præceptis abundare, & plurimum prodesse existimētur, fieri tamen nequit, ut magnoperè delectent, quando ea funesti seculi fortuna fuerit, ut uel his, qui non uiderunt, nequaquam sine maximo dolore, & lachrymis legi possint, Quis enim nisi prædurus, & planè barbarus, Italiam diuturno ardentem bello, orbata antiqua dignitate, expoliata libertate, atque opibus, ipsamq; demum Urbem Romam nefariis armis, circumuento, captoq; sacrorum Principe, funditus euersam non lugeat? Quibus malis, quū nulum adhuc finem desperata pace uideamus, nobis fortiter, & sapienter inducenda erit acerbissimarum rerum obliuio, eaq; præsumenda tanquam salutaris medicina leniendo dolori: Itaque sepositis historiis, atque

atque animo ad hilaritatem composito, à uia uetes-
 rum studiorum non ineptè deflectemus, uertes-
 murq; molliore stilo ad iucundissimum scribendi
 genus, ut non studiosis modo, sed delicatis, atq; ocio
 languentibus peramœni, pulcherrimiq; operis noui-
 tate, uoluptatem afferamus, Id uero excogitatum iã
 pridem, & diu mihi pensitatum, uel efflagitantibus
 amicis, post impetratam grauioribus officiis quietè
 in hoc ætatis flexu, uti planè emeritus, tranquillitati,
 atque ocio reseruabam: Sed tu quiescenti, torpentiq;
 ingenio meo quasdam faces admouisti, cupiditate
 certè mea, & uirtute tua dignissimas, quum me hone-
 sto sacerdotio, quod in patria optaram, potius quam
 speraram, exornandū iudicasses, Igitur totius cogni-
 ti orbis imperia, & regiones, Regum opes, ingenia,
 res gestæ, gentiū item mores, uiri bellica uirtute, aut
 literis clari, terrarumq; demū dotes, atq; miracula illu-
 stri enarrata ordine nomini tuo dicabuntur, nouis
 etiam nominibus pro uirili, quod, uel eruditissimis
 operosum, atq; difficile uideatur, uetustati restitutis,
 Neq; in uniuersum perobscuri, atq; impediti operis
 munus temeritate potius, ac audacia, q̄ certa spe ui-
 rium, & ratione suscepisse existimari uelim, quū mul-
 tarum artiū præsiidiis abundè instructi, uersatiq; in
 luce, & iucunda familiaritate Maximorum Pōtificū,
 summorumq; Regū, ac demū freti memoria rerum
 propè omnium nostræ tempestatis, nobis ipsis, uel p̄
 tenebras euntibus, satis amplū, & clarum lumen præ-
 feramus, Quod profectò maiestati Romanæ Urbis

acceptum retulerim, graues scilicet legationes, eruditā
taq; uirorū ingenia, uel ab extremis terrarū finibus
læta semper, & rediuiua fertilitate suppeditanti, unde
hæc ignota multis, & uariantium mendaciis obscura
ta liquidissime noscerentur: Europam itaque, anti-
quorum sequentes ordinē, primo describemus, inco-
hantes à Britannia, q̄q̄ iure optimo ab Italia quondā
gentium omnium uictrice, ipsaq; ab æterno, fataliq;
imperio augusta urbe initium capere deberemus, ut
uotis scilicet in sede sacrorum, & ueræ pietatis domi-
cilio religiosè nuncupatis, concepto operi boni euen-
tus numen adfulgeret, sicuti benè auspicatum, & fœ-
lix uirtuti tuæ, ac optimi Pōtificis gloriæ optaremus.

INITIVM itaque operis mihi erit **BRITANNIA**, Ptolemæi scilicet auctoritatem, atq; or-
dinem sequenti, quum ea tum ad occidentem solem
prima terrarum occurreret, nondum (hercle) pate-
facto clasibus nostris ulteriore Oceano, qui demum
ab admirabili nauigatione, noui orbis incognitas an-
tea gentes, ac opulēta regna nobis aperuit, Eius autē
Insulæ situm, ac mensuram, cœli, soli q; naturā, & un-
diq; circumfusi, pulsantis q; Oceani promōtoria, & si-
nus repetisse, ambitiosi laboris esse putauerim, quan-
do ea diligenter à C. Cæsare, Strabone, Plinio, Tac-
ito, Ptolemæo q; grauisimis authoribus describātur:
Hinc quoq; fit, ut minus curiosè, præalta uetustate
extinctas, inuolutas q; fabulis, præclaræ bello gentis
origines attingam, quarum rerū fidem penes Poly-
dorum

dorum Vergilium relinquemus, Is enim in Britannia diu uersatus, Regū omniū historias operoso uolumine publicauit, Nostri autē muneris erit, attigisse clarissimos Reges, & præsens seculi faciem legentium oculis subiecisse, uniuersa scilicet Insula in ampliores, nobilioresq; prouincias diuisa, representataq; obiter fama Regis, qui, cū antea ab illustri pietate, uirtuteq; animi in summū ueræ gloriæ fastigiū esset prouectus, ab inusitata demū mētis perturbatione commotus, inde deciderit: Britānos igitur, aut indigenas fuisse, aut si aliunde migrātes clasibus aduecti sint, antiquissimā gētem omnino crediderim, ut potè, qui Insulæ nomē indiderint, quæ antea Albion uocaretur, quòd à Belgico litore spectantibus, albensis arenæ margines procul ostendit. Paruere ab initio Britāni diuersis simul Regibus, & diu de libertate fortiter dimicantes, sustinere Romana arma, quibus uicti, potius q̄ domiti ita cesserunt, ut eos tanq̄ gentiū uictores, honesto quodam amicitiaē nomine colere uiderentur. Lucio autem Coilli filio Rege centū ferme annis à partu Virginis, Britanni Christiana sacra suscepere, sed religio ritè concepta animis, metu Cæsarum, Diocletiani q; in primis, aliquandiu nutauit, quum sæuis cruciatibus, atq; suppliciis plecterentur, qui antiqua numina colere desiissēt, Ita sub Eleutherio Pontifice religio cœpta, pietate demum, ac auctoritate Diui Gregorii firmata, stabilita q; est. Floruit autem Britannia magni Constantini Cæsaris indulgentia, & studio, quòd is Britanna matre in Bri

tannia natus, atq; ibi præclaro auspicio salutatus Imperator, natale solum beneficiis, & dignitate cumulandum, atq; attollendum suscepisset: Sed non multo post, afflictis, distractisq; Romani Imperii opibus, quum Persæ in Syriam penetrarent, Thraciam euastarent Gothi, Europam uero omnem Hunnus Atila ingenti terrore concuteret, inuasere armis extremam Britanniam partem Picti primum e Nouergia, deinde Scoti ab Hybernia transgressi, quorum ferociam, atq; impetum Britannus diu non tulit, pulsusq; illum terrarum tractum, qui in Borealem finitur Oceanum ad Caledoniam Syluam, hostibus reliquit: Ea Tuedo amne, & monte Cheuiota, qui oblongo transuersus dorso in australem Oceanum excurrit, diuersisq; ite duobus æstuariis ab reliqua Britannia dirimitur, His naturæ limitibus Romani Imperatores perpetuas munitiones adiecerunt, quæ opera demum, ac ui hostium diruptæ, & consumptæ æuo, extantibus adhuc reliquiis, ab indigenis ostenduntur: Coutulisse autem in id opus multarum legionum labores Hadrianus fertur, sed imposuere demum aggeri muros, atq; ite certis interuallis opportunas tures Seuerus Cæsar, & aliquanto post Aetius, Hunnica uictoria insignis, Itaq; quod claustris exclusum fuit, desertum ab indigenis externo uictori cessit: Hinc demum uariis bellorum successibus effectum est, ut prouincia ab aduentu nouæ gentis, nomen acciperet, adoptataq; in regnum Scotia uocaretur. Hyberni Scotos ab se ortos prædicant, Picti autem eorum socii, pictura corporum, a horrida feritate terris

te terribiles, è Noruegia trās fretasse prodūtur, Hos
 C. Cæsari fuisse cognitos uidemus, qui Glasti her-
 bæ succo in aciem euntes, ora, artusq; depingerent,
 sed nihil de eorum progenie nobis adhuc cōpertū, li-
 quidò tamen apparet eos olim fuisse Pictos, qui ho-
 diè Syluestres appellantur, ex his fortassè Scythiæ po-
 pulis, quos Agathyrsos antiquitas appellarit, Id ge-
 nus homiuū bello ferox, uictu, cultuq; asper, diuer-
 sum lingua, nō usq; adeo barbaræ uidetur, ut summas
 uirtutes, pietatē, iustitiā, pbitatem nō agnoscat, quā-
 doquidē Syluestres nihil omnino uel Scotis sociis,
 uel Anglis hostibus cōcedāt, si mores, actionesq; oēs
 ad equitatem, atq; animi magnitudinē reuocentur, fa-
 cilè enim hos, & illos contumeliæ nomine fallaces,
 improbos, & raptores uocant, quum ipsi Hybernica
 simplicitate, & quadā Romana grauitate mirabiles,
 spectatæ frugis, & ob id innoxiam ducant uitam, &
 peregrini luxus illecebras aspernentur, quippè illis
 amictus toga, plurimumq; alba, Romanæ in hume-
 rum reiectæ persimilis, cætera in eūdem habitū, ere-
 ctæ ceruices, elata pectora, constantes uultus, comæ
 etiam circūtonsæ, nec enormes barbæ, crura nuda, &
 pedes ad furā crassis peronibus calciati: Christum
 porro uerum Deum colunt, sed sine sacrorū myste-
 riis, quod literarum expertes, satis se pios putent, si
 ad superos puram, atq; integram mentē attulerint,
 Proximi sunt lingua sicuti, & terrarū situ Hyberniæ
 populis, Holtaniisq; præsertim, quibus uti consan-
 guineis, per commercia miscentur, Nam Cathanesia

syluestrium regio (ita Scoti appellant,) toto occidentalis Oceani litore, supra Monam Insulam, in Holtanos obuertitur: Parent Scotorum Regibus, qui nihil omnino tanquam antiquissimis sociis, amicisque tributum nomine imperant, praeter auxilia, & ea quidem parca, nisi externum, & graue bellum ingruerit. Caeterum Scoti exactis (ut diximus) Britannis, occupatae armis eius regionis possessione confirmati, quum dulce praedari, arare inglorium, & danata pace, armis rem quaerere, maxime decorum putarent, latrociniis, & subitis incursionibus Britanniam uexare coeperunt, sed repugnante fortiter, & tutante fines suos Britanno, eo contentio minutis praeliis, & dispersis protracta uiribus, iniustum, & ualde atrox bellum erupit, Nam Scoti ualidiore coacta manu, disrupto (quem diximus,) Seueri muro, patefactisque Romanis aggeribus, populariter in hostium fines irruerunt, obuia quaeque igne, ferroque uastantes, Itaque Britanni superioribus iniuriis, & praesenti calamitate permoti, coiuere in unum, & cum hoste protinus signa contulere, sed ingenti utrinque caede edita, Scotus praelio uictor discessit: Apud Britannos enim continuis Romanorum Caesarum delectibus, cum copia, & robur, tum ipsa etiam uerorum militum soboles penes extincta defecerat, quum ipsorum iuuentus opinione uirtutis in supplementa legionum, ad extremas usque orientis regiones, & Parthica bella duceretur. Multis siquidem ante annis consuetudine, atque admiratione Romanorum militum, qui perpetuis hybernis inueterassent, certoque praesidio subactae

gentis

gentis pacem tuerentur, non disciplinā modo rei militaris studiose percipere sed moribus exquisitisq; artibus ac literis ingenia excolere, & facundiam imitari didicerant. His moribus instructi, paratiq; in occasionem, elatis ceruicibus diuturnæ seruitutis iugum excussere, intestinis scilicet bellis & diris barbarorum incursionibus lacerata Romani Imperii maiestate. Verum eam recuperatæ libertatis lætitiā, ut supra diximus, Scoticum bellum protinus excepit, nec illis cladibus certo atque expedito consilio remedia præbebantur. Quum uniuersæ vires, & publicæ salutis consensus diuersis ciuitatum ac Principum sententiis frangerentur, optimus enim quisque Regulorum, ut maius atque præclarioris studium in conciliis ostentaret, ab æqualibus uirtutis æmulatione dissidebat. Itaque salubri decreto quod necessitas expresserat, administrandi belli summam ac Imperium detulerunt Vortigerio, qui bellicæ rei peritia cæteros anteibat, & ne quid supremæ potestati ad arbitrium deesset, Regii nominis coronam addiderunt, qua perpetuo insignis foret. Fuit is Vortigerius Britannorum Rex primus, sed admodum infelix & à fatali eius consilio patriæ maxime funestus, nam ubi uirium suarum periculum aliquoties cū Scotis improspere fecisset, & sæpius insigni cura, nouisq; delectibus bellum reparasset, conductitio externoq; milite reprimendos hostes statuit, ne regnum tantis tamq; assiduis affectum malis omni iuuentute penitus orbaretur. Nec multo

post magnis muneribus, magnisq; stipendiis e Sax-
onico littore, Anglos pugnacissimam inter Germa-
nos gentem accersuit. His Dux erat Hengistus,
cuius ductu scoti praelio uicti caesiq; & intra fines
longe lateq; compulsi, Britannos laceffere desierunt.
Porro Vortigerus uti gratum liberalemq; decebat,
patriæ liberatoribus agros diuisit, Cantiumq; in pri-
mis, & Orientalis plagæ regionem, ad habitandum
dono dedit, ut paratam haberet manum qua Scoti,
si rursus fines irrumperent ad internitionem dele-
rentur. Vortigerus quoq; ut supra fœdus initæ so-
cietatis ualidiore uinculo nouæ gentis amicitia fir-
maretur, cum Ronice Hengisti filia nuptias fe-
cit, nec læto quidem auspicio, quum externæ iuuen-
culæ ob excellētem formam infausto amore captus,
ut importunæ libidini uacuum thorū pararet, prio-
rem uxorem ex qua iam filium in spem Regni sus-
ceperat, iniquissime repudiasset. Ab hac nuptiali
face incendium illud cœpisse constat, à quo demum
urgentibus fatis, Britannia omnis Imperii ac nomi-
nis amissa dignitate conflagrauit. Hengistus enim
qui ab illuue paludum suarum, dānataq; illa squal-
lentis patrii soli sterilitate in frugiferas & peramœ-
nas regiones peruenerat, ingenio immani perfidio-
soq; ut regnum occuparet in generum arma conuer-
tit. Ad eam uero conflati belli famam Angli qui in
Germania reliqui erant, ab Hengisto protinus euo-
cati ad ditē prædam, & ex facili uictoria ad beas-
tas sedes in insulam transfretarunt, tantaq; fuit eor-
rum

rum multitudo & uirtus ut per multos annos Britanni cum Anglis de possessione patriæ dimicarent, alternante sæpe fortuna belli euentum, quum Hengistus nihil priore dedecore permotus sibi etiam Scotos in societatem belli accumulata perfidia coniunxisset. In his funesti belli erumnis, Vortigerus animi dolore confectus interiit, dedit & iustas sceleris pœnas Hengistus in acie à generi filio trucidatus. Excepere protinus utrinque bellum & Imperium noui Reges, quos iura sanguinis, suffragia procerum, & bellica uirtus extulerant, tantaque rabie per aliquot annos est dimicatum, quum Galli etiam Britannis inusitato barbarorum scelere circumuentis humaniter auxilia transmisissent, ut Angli amissa ingenti suorum multitudine, tribusque Regibus hostium ferro trucidatis, dignas feritate atque perfidia sua pœnas daturi uiderentur, Nisi fata quæ iam tum Anglicæ uirtuti Imperium despondebant, Arthurum Britannia Regem ætatis ac animi uigore & rerum gestarum gloria florentem in ipso uictoriæ cursu rapuissent. Hic est ille Arthurus ab ingentis animi magnitudine per omnes gentes Poetarum præconio celebratus, qui rotundæ mensæ Proceres ab Heroica uirtute lectissimos in amicitiam augustissimis deo totos legibus consecrauit. Custoditur religiose adhuc ea mensa admirandæ uirtutis testimonio memorabilis, ostentaturque claris hospitibus, uti nuper Carolo Cæsari apud Vintoniam urbem, sed exesis multæ carie circa margines Procerum nominibus, quæ dum

ab imperitis inflicta in aieſtati uetuftatis iniuria inſulſo iudicio reponere ntur, pene effectum eſt, ut ueluti ſuſpecta fide, magnam partem dignitatis amiſerit. Sed Arthuro ſua laus & conſecrata literis æternitas manet, uel ipſo etiam ualde rudi ad operoſum ſepulchrum elogio, quod diuinante Poeta inſcriptũ & Laconica breuitate periucundum appoſuimus, ut non Glaſconia tantum ubi ille tumultatus, ſed ubiq; terrarũ diuini Regis merito legeretur, HIC IACET ARTHURVS REX QVONDAM, REX Q. FVTVRVS. Caterum Arthuro Britannia fato potius q̄ ſuo importune ſurrepto, alii atq; alii Reges ſucceſſere, ei prorsus ingenio fortunaq; diſſimiles, ita ut Cadouoladrus, omnium ſupremus, quum aduerſis præliis fractus, deſtitutusq; Gallorum auxiliis animum deſpondiſſet, Anglis uictoribus Regni nomen atque inſulam reliquerit. Tum uero Britannis montes aſperi, paludesq; cœnoſæ perſugium fuere, Ea regio in Occidentem ſolem directo latere protenta, pertinet ad Sylures authore Tacito, pugnaciſſimam olim gētem, Ordouices & Cornaulios, qui demum ab Anglis uictoribus nouum nomen tulerunt. Uualles enim omnes appellati, quod externos & alia lingua loquentes Germanice ſignificat. Ita indigenæ Britanni patrio ſolo pulſi, in aſpera & naturæ clauſtris maxime tuta regione conſederunt, Anglis nequicq; per conſiſa itinera perſecutiſ, & demum mitelcente eorum ferocia permittentibus, ut eſſet uictis ſedes quæ ipſorum

forum uirtutis & felicitatis famam testaretur. Eiecti per hunc modum compulsiq; in montuosam & sterilem insulæ partem Britanni, quod sua in primis multitudine atq; agri minime uacantis angustia præmebantur, magna expeditorum ac audacium coacta manu, in proximum Galliaë littus Armoricum traiecerunt, Diabolitis & Sisniis, calamitosæ & desperatæ genti clementia quadam & necessitate sedes in ora præbentibus, ad Vidanam præsertim portum, qui Brestius hodie dicitur. Ab his colonis Gallicæ Britanniaë principatum, liquido conditum uidemus, qui ætate nostra dotali iure in prouinciam redactus, Galliaë Regibus accessit. Huius extremæ continentis populi Britonantes appellati, distincta penitus à cæteris Gallis lingua utuntur, utpote quæ olim omnibus insulæ gentibus communis extiterit, uel hac insigni coniectura quod Vuallii, ut supra diximus ueteres Britanni à Britonnantibus intelligantur, nec utrosque uel Angli uel Scoti omnino percipiant, ut hinc quoque eorum opinio facile refelli possit, qui uetustam Gallorum linguam apud Britonantes conseruatam existimant. Quum Romani frequenti commercio, perpetuisq; legionû Hybernis, toti Galliaë Romanum sermonem intulissent. Per hunc modum ad Anglos origine, lingua, habitu, moribusq; Germanos penes quos uictoria steterat, Insulæ Imperium peruenit, Regium autem nomen apud Hengisti progeniem mansit, præclara nobilitate ac inuiolata successione præcellentem. Verum Angli Duces

finitimas Cantio regiones per minora Imperia sibi diuisere. Nec multo post opulentia apud singulos adaucta, & crescente cupiditate inter eos bellum exarsit, sed cum ciuiliu armorum tumultum cito oppressit Rex Athelbertus, ualidis uiribus inquietos & turbidos probe ultus. Hic egregie fortis, & maxime pius diu regnauit, omni Britannia ad Christianos ritus insigni professione atque excitatione reuocata. Ab hoc Athelberto ad Henricum octauum hodie regnantem, Quatuor & triginta Reges intercisa saepe stemmatis linea numerantur. Nam Daci ab Aquilone Duce Suenone qui postea Imperium filiiis tradidit, & demum Normanni, e ceteriore Britannia diuersis temporibus in Angliam transfretantes, pene sublatis deletisq; Anglis, nouos Reges intulerunt. Ex his fuere plerique crudelitate ac auaritia infames, aliqui socordia obscuri, nonnulli etiam fortibus factis ualde insignes: Nam Gulielmus Normannus haud dubie Britannici sanguinis stirpem antiquum Regii nominis decus in insulam reportauit. Sed eorum qui postea regnauerunt, singularem uirtutis eximia, & uerae pietatis palmam tulisse uideatur Ricardus primus qui in Syriam profectus cum Saladino Memphitico Rege bellum gessit reuocatusq; inde importuna Philippi Galliae Regis iniuria, dum uili desumpto cultu per deuios saltus in Britanniam rediret Viennae Noricae a Leopoldo Austriae Regulo captus traditusq; in cathenas Henrici Caesaris se multis pariter erumnis atque uictoriis nobilita-

bilitauit. Floruere quoque foelicia arma Edouardi
 tertii Regis quide Ioanne Gallorum Rege capto,
 speciosissime triumphauit. Ab hoc Edouardo Ga-
 retterii Equestris ordinis cerimoniam institutam fe-
 runt. Ii sunt bellica uirtute, uetustateq; natalium le-
 ctissimi duces, qui solemnī sacramēto adacti, mutuae
 perpetuaeq; amicitiae se deuouent, nec ad tuendū col-
 legii decus nobili conspiratione, quoduis periculum
 adire, & subire mortem recusant. Garetterii autem
 sodales ob id appellantur, quod sinistri cruris suram
 fibulato baltheolo uinctam gestent, in memoriam ca-
 ligariae fasciolae, quae illustri foeminæ ab Edouardo fla-
 granter adamatae, dum illa choream saltaret, soluto
 forte nodo deciderat, eamq; Rex ipse repente sustu-
 lerat, ut in honorem mulieris, non amatoria uanitate
 sed graui & maxime honesta ratione insignium Pro-
 cerum tibiis dicaretur. Eius autem collegii cerimo-
 nia, Vindisoriae quotannis stato die, diuo Georgio
 equitum tutelari dedicato, praesidente Rege celebra-
 tur, mosq; est ut sodales galeam & scutum cum gen-
 tilitiis insignibus conspicuo templi loco suspendant.
 In hunc ordinem, Herculem superiorem Ferrariae
 Principem, honoris causa cooptatum ab Henrico
 septimo fuisse audiuius. Hic est ille Edouardus
 qui Caletum Urbem in continenti Galliae, plures
 menses obsessum atque expugnatum, Philippo Gal-
 liae regi abhinc ducentis ferme annis ademit. Im-
 perium autem aetate nostra Henricus septimus uarie-
 tate casuum, alternisq; fortunae lusibus maxime illu-

8
stris, Henrico filio reliquit. optima pace nouisq; legibus, ac externorum Regum amicitia confirmatum. Is enim ab exilio adiutus Gallorum opibus in insulam transgressus, Ricardo Rege patentibus in campis uicto atque interfecto ad Imperium euaserat: Quum Ricardus Edouardi Regis eiusdemq; fratris sui filios impuberes testamento sibi in tutelam datos ut Regno potiretur, nefarie crudelis occidisset, pariq; immanitate sustulisset etiam uxorem, ut Elisabetham Edouardi fratris filiam in matrimonium duceret ad leniendam scilicet patrati sceleris inuidiam, Regnumq; eo affinitatis uinculo confirmandum, quod ea unica Regiæ stirpis hæres, legitimo iure, dotale Regnum trahere uideretur, sed puella incestas nuptias abnuente, extrahenteq; eas in solennē diem Ricardus Diis scelerum ultoribus, acie cōfossus interiit, Henricusq; uictor corona illa aurea quā Ricardi iacentis Galeæ miles detraxerat, coronatus Londinum intrauit. Nec ei quicquā antiquius fuit quā ut nuptias cum Elisabetha, diis atque hominibus longe gratissimas, celebraret. Eo enim coniugio factionum funesta nomina tollebantur. duæ siquidem Regii sanguinis familiæ Eboracensis atque Lancastria, à rubræ albæq; Rosæ gentilitiis insignibus appellatæ, proceres in contraria studia discindebāt, opportuneq; tum Eboracensis cum Lancastria è qua erat Henricus, iungi uidebatur, quum utriusque familiæ iura in unum eo coniugio miscerentur. Oppressit demum Henricus ciuilia bella,
pseu

pseudoꝝ Edouardum deceptis falsa effigie populis cum Hybernorum & Germanorū copiis in Vualiam transgressum, prælio uictum cœpit. Nec multo post alter Edouardus, Edouardi Regis ex Georgio fratre Clarentiæ Duce nepos, quem Londini à Ricardo carcere traditum, & ab se demum Rege pariter custoditum, aliquandiu seruarat, ne rerum nouarum cupidis sui desiderium faceret, uel adhuc imberbis securi percussus est, humanitatem scilicet omnem uincente periculo, quòd non aliter regius animus metu exolui, aut fauentis populi spes frāgi posse uiderentur. Henricos itaque octauo, maternæ simul paternæꝝ prosapiæ cumulado iure populus summa alacritate regnū detulit. Collocarat ei in matrimonium Henricus pater, Catharinam Ferdinandi Hispaniæ Regis filiam, quæ nuper Arthuro maiori fratri morbo extincto nupta fuerat. Existimabat enim uir eximie prudens, puellam lectissimis moribus tanti Regis filiam, tãquàm fœderis ac amicitiae pignus omnino domi retinendam, quod Arthurus tabifico tentatus morbo per nuptiales dies, uxorem minime confecisse crederetur, Idꝝ Julius Pontifex unis concessum regibus ad prolis dignitatem ex sacris legibus indulserat, unde postea tanquàm à pestilenti origine, uti mox dicemus, & spretæ religionis, & nefariæ crudelitatis incommoda, per repudium, & ferales demum nuptias emanarunt. Cæterum Britannia omnis in duas diuiditur partes, Tuedoamne, secundum aliquos olim Vedra, ut diximus

Scotiam ab Anglia dirimente . Hæc autem uarias
continet præfecturas & ditiones , quarum amplissi-
mæ existimantur, Cantium , quod proximam Gal-
liæ continentem contra prospicit, Cornubia, quæ in
Armoricum littus obuertitur, Vuallia item interce-
dente Oceani Freto Hyberniæ maxime propin-
qua, atque ipsa demum Northlandia, quæ à Septen-
trionibus Scotiæ fines attingit, & ab Aquilone uen-
to appellatione Germanica nominatur, Cantium re-
tento ueteri nomine armentis frumentariisq; agris
& uirorum ingeniis floret, in eo Cantuaria metropo-
lis, primario Archiepiscopatu & diui Thomæ mar-
tyris sepulchro memorabilis, xii. miliaribus à ma-
ri distans, ubi Dobra oppidum antiquitus Daruer-
num, excelsa arce & portu celebre , quum in hunc
breuissimus à Caletio Gallia fit traiectus , sed non
desunt qui cantuariam ex antiquis literarum monu-
mentis , Dorouernum fuisse existiment . Finitur
Cantium Thamesi amne, & ab eius ostio cingente
mari usque ad Rhia portum, Ptolemæo nouum ap-
pellatum, quem in eodem tractu litoris Antona se-
quitur, magnus portus, antiquis uocatus . Hunc
efficit Insula Vectis Cornelio Tacito celebrata , po-
pulo frequens & cuniculis maxime abūdans . Ve-
ctiani immunes & liberi hoc uno, uti cæteris beatio-
res, facetissime gloriantur, quod cucullatis sacerdo-
tibus, causidicis, lupis & uulpibus, omnino careāt.
Respicit autem Cantianos, fines ab occasu, Cornu-
bia, ab aliis Cornuuallia dicta, ingenti & sensim ex-
tenuas

tenuato terrarum tractu, sed interiacentibus aliquot
 prouinciis, ueluti quodam minaci cornu in Armo-
 ricum littus exporrecta. In extremo eius promon-
 torio quod Ocrium olim fuit, Diui Michaelis tem-
 plum cum oppido conspicitur, Id ab occidua linea
 xii. gradibus distat, quum Antarcticus ei polus uno
 & quinquagesimo prorsus attollatur. Sunt qui
 Cornualliam quod extento cornu, ut diximus, in
 Galliam uergat, Cornugalliam uocitent, ego uero
 à Cornauis antiquissimis populis appellatam puta-
 uerim. Clarissima autem Vrbiū non longè à ma-
 ri, Exestria existimatur, ab amne Exestro qui præ-
 terfluit nuncupata. Inde magna uis ferri, plumbi q̄,
 & stanni, mercatorum nauigationibus exportatur,
 uasa etenim Cornuuallico ducta stanno, in mensa-
 rum usus, argenteis fulgore atque duritie comparã-
 tur. At Vuallia Britannici sanguinis uetustate, un-
 de Henricus septimus Pembruco in oppido natus,
 antiquissimum ab Arthuro sanguinem in Regiam
 sedem reportauit, in tres regiones diuiditur, Dumbe-
 ram, Berfronem, & Malfabrenem: in Damera Ca-
 ermardinum priscae nobilitatis oppidum excellit,
 Vualliorum olim Principum Regia, Id Vuallis om-
 nibus iura reddit, asseruatis ibi antiquissimis legi-
 bus, quibus unis etiam nunc, uti liberi concessu Re-
 gum utuntur. Vix centum stadiis distat à Milfor-
 densi tutissimo portu, unde in Waterfordiam Hy-
 berniae breuissimus traiectus. Caermardinum au-
 tem attestante Regionis situ, alludente q̄ etiam no-

mine Maridunum Ptolemæo fuisse crediderim. Nō
longe ab eo auri & argenti secturæ in agro Como-
stylfo reperiuntur. Sed Vuallii Regiis fodinarum
magistris & operis insidiantur, quod eas diuitias An-
glis inuideant, qua ipsi seueris animis contemnant
atque repudient. Annuum tributum Regibus pen-
dunt, quod quadraginta millium aureorum sum-
mam nunquam excedit. In Vuallia Quinque epi-
scopales urbes numerantur, si Herfordia ad Logum
annem, Vuallia tribuatur. Eminent autem Sancti
Davidis Ciuitas in extremo Vuallia promontorio,
unde in aduersum orientalis Oceani cuput, quod O-
celum olim, Yermouthum hodie uocant, summa to-
tius Insulae latitudo, ducentis & quinquaginta mil-
libus passuum mensuratur. Ad Septentrionem au-
tem Bangaria duobus inclusa fluminibus secundam
obtinet dignitatem, aspicitque propinquo Angli-
seam Insulam, per tot uehementes Oceani æstus, de-
uoratis Vuallia marginibus in altum abreptam,
quum paucis ante sæculis continenti, longo ut ap-
paret ponte, iungeretur, ut hinc nonnulli Angli-
seam non Monam à Iulio Agricola transnatae exer-
citu expugnatam existiment: Reliquæ autem duæ
episcopales sunt, Afapha atque Landaffia, sed non
æque nobiles. Porro Vuallia regio campestris, &
in austrum uersa, segetis fecundissima est, à mari
autem distantior, & uti subducta in montes, ad O-
rientem solem nobilium equorum greges alit, adeo
ut bellicosissimi omnium Vuallii, ubi ædicto uo-
cantur

cantur ad bellum, sex milia equitum, peditum uero
 sagittariorum & hastatorum quatuordecim milia
 Regibus mittant, parq; etiam militum numerus ad
 incertos præliorum casus domi relinquatur, Non te-
 mere enim Reges Vuallica littora certis præfidiis
 tuentur, quod in eam oram ab hostium clasibus de-
 scensiones sæpissime factas fuisse meminerint, Pro-
 pterea ut prima prouinciarum & honore uetustæ
 propaginis & littoris opportunitate & numero atq;
 præstantia militum, Regum filiis obtinenda regen-
 daq; imperio ad non dubiam spem regni concedi-
 tur, quoniam ab Vuallia Principatu uti certissimo
 successionis gradu in Regiam sedem ab ipsis defun-
 cti patris exequiis protinus ascendat. Quarta au-
 tem est Northlandia prouinciarum longè amplissi-
 ma, si multorum simul Regulorum ditiones à Tha-
 mesi ad Trentam atque inde usque ad Tuedū uno
 nomine comprehendamus, aduersis enim Oceani
 littoribus ab ortu in occasum, & his quos diximus
 ingentibus fluuiis à Borea in austrum terminatur.
 In hac Vrbs Yorca summam obtinet claritatem,
 Eboracum antiquis dicta, uictoris legionis sede, &
 Seueri Imperatoris morte insignis. Ab Eboracen-
 se Archiepiscopo & totius Scotiæ & Orcadum In-
 sularum Præsules sacra petebant, sicuti nunc petun-
 tur à Scotis, tanquam à Primario uniuersæ Britan-
 niæ. At supra Eboracum uersus Scotiam ad orien-
 talem Oceanum Northumbriæ uicina urbs est Du-
 nelmum Antistite opulento bellicosoq; ualida, & dis-

ui Cutheberti sacro uexillo memorabilis, Id aduersus Scotos quum bellum ingruit solenni sacrorum pompa ad non dubiam uictoriam profertur, neque spem Anglorum pie fidentium aduerso pugnae exitu unquam fefellit, quod hostes extemplo terga uertant, ubi tutelaris Diui consecratam imaginem aspexerint. Caeterum huius amplissimae atque opulentissimae regionis frequentes urbes innumeraeque oppida nominatim percurrisse, eius fuerit, qui unius tantum Britanniae peculiari diligentia descriptae dum minima quaequae suo ordine consecratur, modico labore pariter & modica laude sit contentus; nobis uero, uniuersus terrarum orbis suscipitur ingenti cursu peragrandus, secundissimosque periucundo ac utilissimo operi Deos atque homines futuros arbitramur, ut uel ambiguo merito laboris nostri fama in extremos usque Terrarum fines extendatur. Dicemus igitur in Anglia septem esse Urbes longe clarissimas, in queis est Conuentria in ipso totius Insulae Umbilico posita, populi frequentia caeteris fortasse praestantior, nisi dignitate sacri Antistitis & praeterfluentis amnis opportunitate careret. Ad orientalem uero Oceanum, celebre uisitur Nordouicum, a puella uate fatidica, sicuti Germanice sonat, appellatum, non longe ab eo quod diximus Vermoutho promontorio, id enim recuruatum in dextrum litus cum amne interfluente Urbem ostioque eius nauigiorum ualde capaci, tutum & peramplum efficit portum. In eadem quoque ora uersus Boream sita est

est Hulla, portuoso Emporio nobilis, qua Humbrus amnis, recepto Trenta insigni flumine latis simis faucibus in Oceanum euoluitur. Contrario autem ad occidentem solem Insulæ littore ubi Vuallia duobus magnis sinibus excauata peninsulæ similis rotundam frontem in Oceanum extēdit, duo sunt Emporia Gallicis ac Hispanicis negociationibus opportuna, in intimo sinu terminoq; Vuallicæ ditionis urbs Cestria præterlabenti Dææ fluuio apposita, & Bristolium in aduerso pariter sinu quo Cornuallia terminatur: Hanc urbem ualde amplam atque opulentam, portu celebrem efficit Rotostathybius amnis, qui hodie Sabrina dicitur. In ora autem quæ continenti Galliæ ad meridiem opponitur sexta urbium Hamptona securitate atq; amplitudine magni Portus, obiectuq; Vectis Insulæ, & Poetarum carminibus inclyta celebratur. Archiepiscopales uero sacræ ditionis Angliæ primates principatum obtinent duæ Vrbes, Eboracum, ut diximus, & Cantuaria, quarum Imperiis episcopales una omnino & uiginti Vrbes parent, harum maiora minoraq; sacerdotia conferendi ius habent Reges indulgentia Romanorum Pontificum, ita ut facile quos uelint fortunis ac honore cumulate nobilitent, hac uero Regia liberalitate ditati Antistites, propinquos demum suos ubi Rex operam eorum exegerit equis armis atque pecunia exornare consueuerunt. Sed harum & denique omnium famam Londinum penitus obscurat, Trinobantum ut plures existimant Ciuitas

C. Cæsari nuncupata, totius Britannia Regia, multarum gentium commercio nobilitata, exculta domibus, ornata templis, excelsa arcibus, & denique rerum omnium copia atque opum affluetia ualde mirabilis. Inuehit in eam totius orbis opes ipse Thamesis, statis horis oceani aestibus superbus & tumidus, onerariis nauibus ab ostio per sexaginta milia passuum, ad urbem, tuto semper & præalto alueo nauigabilis, Ripas undique peramœnæ uillæ prædiis atque nemoribus distinctæ pasfim exornât. Ab inferiore scilicet parte Regia domus Grinuicia, ita Anglicæ à uiridariis appellata, & in superiore Prætorium nomine Ricemundum, in medio autem nobilis structuræ exurgit Westmonasterium ab occidua parte urbis, Foro iudiciali, ac diui Petri templo Regum sepulchris exornato longè clarissimum, atque item uigesimo lapide à Londino Regium Castrum Vindosoriæ secedentis Regis peramœna sede, aliquotque Regum sepulchris & Garetteriorum sodalium cerimonia percelebre: Olores autem agminatim læto occurso & festiuis cantibus subeuntes classes excipiunt, ac undique retia filuris atque salmonibus expanduntur. Iungitur ad urbem lapideo ponte structura mirifici operis, nec ullis imbris augetur, quum unis tantum aestibus intumescat. Secundum Thamesim & aquarum mole, & longitudine cursus cæteros exuperant, Humbrus, recepto Trenta in immensum adauctus, qui olim Habus fuit, & Sabrina margaritis etiã nobilis, qui è summis

mis

mis Vuallia montibus raptis secum multis Torrē-
 tibus in Bristolicum sinum effunditur. Adiacent
 autem Britannia permultae minores Insulae, & in
 his tres admodum insignes, Mona, Vectis, & An-
 glisea, quae auctoritatem parentis, ac dominae conse-
 quuntur. uigent & duo Gymnasia, alterum apud
 Oxonium supra Thamesim, alterum Cantabrigiae
 non longe ab Elisiensis urbis paludibus; In hac
 ingenuorum adolescentium ingens numerus ad per-
 discendas liberales disciplinas concurret, professori-
 bus enim stipendia, alimētaque discipulis antiqua Re-
 gum liberalitate, & optimorum Antistitum testamē-
 tis persoluantur. Condidere siquidem multis ante
 saeculis supra uiginti septem collegia, constructis e-
 lapide per amplis aedibus, quibus ad sempiternam be-
 neficentiae laudem, conditores cognomenta, & insi-
 gnia reliquerunt. nihil autem ea iuuentutis educa-
 tione, institutioneque modestius, religiosius atque fru-
 galius, ut non mirum sit inde prouenisse ingenia, quae
 in Dialectica, Philosophiaque, & in sacris demum li-
 teris Europam omnem subtilitatis admiratione com-
 pleuerint, & tum maxime quum maiores nostri, re-
 pudiatas optimarum scientiarum antiquis authori-
 bus, nihil potius quam difficiles captionum nodos, &
 conuoluta disputantium sophismata mirarentur. At
 tulere & in Britanniam ab Italia litteras Graecas æ-
 tate nostra Thomas Linacrus Galeni nitidissimus
 Interpres, qui Arthuri Principis praceptor fuit æqua-
 lesque eius duo Guilelmi, Latomerius atque Grocius

nus qui nobili, sed irrito uoto uertendi Aristotelis negotium cum Linacro susceperunt. Et Ricardus Paceus Romæ legationis munere perfunctus, quem confecto studiorum cursu dum præclara scriberet, astra bile uexatum interiisse nuper audiuimus. Viget adhuc insignis existimatio probitatis, atque doctrinæ in Cuthberto Tonstallo Dunelmensi Antistite, à quo æditus est in perdifficili materia lepidus Arithmeticæ libellus, Is demum Mori, atq; Roffensis amicorum cæde percussus, iratum regē fideli obsequio leniendum existimauit. Sed insignem ex optimis literis laudem tulit Guilelmus Lilius, qui primus ciues suos latinè, atque disertè loqui fœliciter docuit. huius autem filius Georgius Lilius in Italia elegantioribus studiis excultus mirificè paternum decus tuetur condito uolumine, in quo summorum Pontificum, & Cæsarum Romanorū series Laconica breuitate describitur. Ab eodem quoque solerti ingenio Britannia tabulam spectamus eruditè, graphiceq; depictam, ac ideo incisam in æs, ut cū hoc opere ad certiolem, iucundiolemq; regionis notitiã coniungatur. Sunt etiam Londini Iuris ciuilibus interpretes, à quibus honestissimi iuuenes in schola peculiare leges à Regibus conditas perdocentur. Eæ sunt partim Anglica, partim Gallica lingua conscriptæ. Aulæ siquidem & foro, Gallicus sermo familiaris, adeo, ut ad nobiliores etiam fœminas perueniat, nam apud nobiliores latinæ quoq; orationis lepor in honore est, sicuti in ipsa præsertim Henrici Regis filia

lia Maria, & tribus Thomæ Mori filiabus, uehementer admiramur. Regi autem, qui ab æquitate, atq; iusticia laudem quærat, ex arbitrio nouas leges cōcipere, & promulgare non licet, neq; enim legitimæ, ratæq; habentur, nisi trium clasium iudicio sanciantur, Nobiles enim, sacrați item uiri, & populus tres classes efficiunt, quæ genera hominū aduocare Reges solent, ubi aliquid paulò grauius de salute, aut dignitate publica fuerit statuendum, neq; enim bellum suscipere, de pace agere, aut pecuniam imperare ritè potest, nisi classes decreto dictis sententiis subscribant. hisdem autem ferè legibus, atq; suppliciis, uti apud nos latrocinia, homicidia, & furta uindicantur, sed de his criminibus per tormenta non quæritur. In duodecim uirali nanq; iudicio, coniecturis, & testibus causam peragere mos est, quòd in alios quàm in Maiestatis reos eculeo, & fisdibus agere inhumanum putent. Eo modo, & in forensibus causis ad Tribunalia testium numero litigatur, Ac fuit aliquando tempus, quo testimonia utrinque pari numero dicerentur, & iudices ob id suspensi, ipsos testes more pugilū inter se depugnare cogere, atque inde uictores demum, uti fide præstantiores, secundus litis euentus sequeretur. In uniuersum toti Britannia, Cantioq; præsertim, id enim cæteras partes nobilitate facile superat, mira cœli clementia, mira q; salubritas, nullæ usq; nisi in Vualia montibus præaltæ niues, nulla horridior glacies, nulla densior pruina conspicitur, ut omnino miran-

dum sit, quum arctum propius spectet, quod multas galliæ, ac Italiæ regiones, molli tepore, & benigna quadam temperie prorsus antecellat, hyemis enim sæuitiam frequentes pluuia, nec eæ quidem procellosæ à fulgetris & tonitru, uerum sedatæ, & pingues facile dissoluunt; æstatis autem calores, quos uel longissimi dies exclusis penè noctibus afferunt, perennibus auris mitigantur, Aer enim in toto circumagentis sese anni cursu, omnibusq; diebus semper aliquo spiritu mouetur, recreatq; terræ nascentia, pecoriq; simul, ac ipsis hominibus innoxie, iucundeq; blanditur, nonnunquam tamen sæuisimis quatitur uentis, quorum flatus locorum oportunitate defugiunt, non enim uti in Italia uidemus, in collibus, & speculis uicos atq; oppida condunt, quod depressiora loca, cauasq; ualles, & flumina libentius sequantur, uillasq; item ob eandem causam, aut iuxta syluas ædificent, aut uirentium arborum peramicæna corona præsepant. Regio enim omnis distincta aruis, nobilitata pascuis, irrigata fluminibus, non in asperos montes attollitur, sed frequentibus collibus leniter intumescit; si sicuti perpetuo uere continuis floribus uestiuntur, conualles amniculis, & nitidis fontibus scatent, eampi alia, atq; alia segete luxuriant, & cuncta demum prata, & nemora perenni uiriditate spectantibus arrident, Inde illa prælata cæteris lanarum uellera, quæ ab Asiaticis usq; gentibus expetuntur, innumerabiles enim minoris pecoris greges pabulosis in collibus interdium, noctuq;

summa

summa securitate diuagantur, neque enim lupos ti-
 ment, quos nunquam uiderunt, quum magistratus
 seверо edicto uniuersos proscripserit, praemiis per-
 cussori constitutis, tanta cura, ut reges non aliud
 aliquando à montanis Vualliis, quam tricena lu-
 porum capita quotannis exegerint. Damnatur autem
 uel ob id Britanniae caelum, quod crassa saepe obdu-
 ctum nebula, suam illam uitalibus salubrem gratisfi-
 mamque oculis serenitatis lucem eripiat, unde fit ut
 plerique nec inepte quidem arbitrentur illum aetate no-
 stra insignem morbum uni Britanniae peculiarem,
 & certis annorum interuallis repetitum haud dubie
 procreari, qui pestilentiae similis multos mortales ex-
 eitato sudore mortifero, paucis horis interimat, nisi
 sudantes stragula ueste, & multis lodicibus inuolu-
 ti aduersus illabentem aërem accuratissime munian-
 tur. Caeterum Angli suapte natura ualetudine fir-
 missima perfruuntur, adeo ut ne medicis quidem in-
 digeant, hos enim sola prope nobilitas accersit, aut
 mercatorum urbana multitudo, quum luxu, & per-
 petuis gulae uoluptatibus dediti, cruditate saepissime
 diuexentur. Mirabile enim dictu est, quantum ob-
 soniorum una domus singulis diebus absumat, ster-
 nuntur mensae in omnes pene horas calentibus sem-
 per eduliis onustae, uino etiam non è Gallia modo,
 uerum & ab Italiae Vesueo, Cretaque petito, ut non
 mirum sit euocari inde morbos, fataque praeuerti,
 quum natura nullis unquam recreetur induciis, nec
 tantis gulae contumeliis oppugnata sufficiat. Verum

liber

eam intemperantiæ culpam eo nomine facile præte-
xunt, quòd densato aëre uim occultam inesse prædi-
cent, qua maturius quàm cæteris in locis cieri fa-
mem, atq; alimenta flagitari languentibus arteriis ar-
bitrentur. Ferunt Anglos totius culinæ disciplinam,
epularumq; apparatus, quum in Gallia late impe-
rarent, Gallis & Belgis tradidisse, quòd nec pro-
bro eis cesserit, quandoquidem insigni cum laude,
eas quibus Parisiorum senatus tot ciuitates feliciter
gubernet, belli, pacisq; leges sapientissime consti-
tas in Gallia reliquerint. Nobilitas ferme omnis
urbes fastidit, castellis, & liberiore cœlo gaudet, ge-
nerisq; dignitatem una maxime uenatione, & fal-
conum aucupiis tuetur, passim enim ceruorum gre-
ges, & eorum præsertim qui palmosis cornibus, &
albis maculis sunt insignes, in campis, atq; nemori-
bus uenantibus occurrunt, multæq; huiusmodi fe-
ræ ad uoluptatem, subitamq; uenationem uallatis
uiuariis continentur. Adseruare & ardeas mos est,
quibuscum hiero falcones uolatu, & unguibus cõ-
tendant, & in stagnis passim, atque fluuiolis magnus
anatum pictarum numerus reperitur, quæ inde adna-
tantium canum assultu, latratuq; exturbatæ opimã
iucundamq; prædam falconibus præbent, neque
ulla est in his exercitationibus plenior uoluptas, nisi
fœminæ laboris, & prædæ comites accesserint, eas
enim miris obsequiis colunt, neque eas adamare, o-
sculariq; gallico more, attrectareq; liberius, inuidio-
sum, & turpe existimant, quando apud generosos
nihil

nihil omnino honestius, atque nobilius uideatur, quàm ab illustri scemina gratiam iucundissimis officiis promereri, nec earum uiri facile adduci possunt, ut ab ea lætissimæ uitæ libertate quicquàm de uxorum pudicitia parum humaniter, aut malignè suspicentur, uerum deprehensis ueniæ locus eripitur, quòd illico uel approperatæ necis, uel grauis ignominia pœnam subeant, & nonnunquàm ligneis inclusæ caueis, spectandæ, irridendæq; pueris in ædiũ uestibulis exponantur. Mulieres in uniuersum candore, atque habitu formosæ, uenustæq; sunt, sed quæ à nostris elegantia cultioris ingenii, eruditæq; morum illecebris facile superentur. Iuuentus uerò ipsa liberali ore, cultuq; & uirilibus mundiciis maxime decora conspicitur, nec desunt aliqui, uti in longa pace, & procul à militiæ muneribus, qui paulò delicatius, atq; morosius, pectine comam componere, uerriculo uestem mundare, ornatu, incessuq; nitium elegantia studiũ præferre soleant, neq; enim illos, uel saxonico sanguine procreati, truces uultus, obstinatosq; animos gerunt, quum iampridem, à finitimis gentibus egregiè temperata corporis, atque animi dona retulerint sed apud imperitum uulgus, eosq; præsertim, qui nunquàm peregrinètur, superbia, & externorum contemptus uiget, quoniam infælicem admodum, & semihominem eũ putent, qui alibi, quàm in Britannia sit natus, eum porro longè infælicissimum, cui extra insulam in aliena terra spiritum, atque ossa reliquisse contigerit. Britanni

Reges, uetere instituto, nullos omnino pedites, aut equites præter prætorianos in pace stipendiis alunt, eos enim quum bellum indicitur, è prouinciis euocant, delectibus uero habitis, ubi ad signa cõuenerint, trimestre stipendium descriptis in alas, & cohortes persoluunt, castrensesq; demum leges publicantur, tanta edicti seueritate, ut alea, & carthulis depictis lusisse, eum, qui res uenales in castra deferat uiolasse, adduxisse scortum, & in iurgio gladiũ strinxisse, capitale sit. Ita, ut non omnino sit mirum, si nos uetere illo bellicæ artis honore decidimus, quũ in hac tam fœda, & pestilenti criminum impunitate, improbi pariter, ac imperiti nostri duces, omnem pœnitus disciplinæ rationem amiserint, ut id decus, quod in maioribus nostris perillustre quondã fuit, apud externas gentes cum gloria translatum, amissa obiter libertate spectaremus. Apud Anglos in sagittis unica spes, & præcipua gloria crebris uictoriarum prouentibus parta, eas minimo digito crassiores, bicubitalesq;, & hamato præfixas ferro, ingentibus ligneis arcubus intorquent, tanta uirtuteq;, ut ad primos præsertim ictus squamosum thoracem, aut loricam facile penetrent, feruefactamq; gestatu, & multo sole, ferream equestrem armaturam sæpè transfodiant; his è Romana disciplina mos est uallum gestare, & dimenso spacio protinus, ubi hostis fuerit in conspectu, in orbem se munire, palos enim teretes utrinq; ferrea cuspide præacutos mira celeritate solo defigunt, & infesta acie paulu:

paululum proclinatos in hostem uertunt, in medio
 autē ferreus est anulus, quo perpetua saepe reſte uin-
 ciuntur, Circumuallati in hunc modum, leuo pede
 in ima parte palum premunt, & diuaricatis cruri-
 bus, pansisq; lacertis sagittas excutiunt, interna au-
 tem sinistri brachii ossea tabella conteguntur, ne ma-
 nicæ rugis recurrentis nerui impetus elidatur, eo
 quod diximus, munitionis genere gallici equitatus
 impetum, quo nihil acrius, atq; uehementius olim
 fuit, egregiè sustinuerunt, quum alii temerè illa-
 tis se præacutis uallis induerent, alii uel in postre-
 ma acie sagittarum grādine sternerentur. Hac una
 prælii ratione Ioannes Galliaæ Rex apud Picta-
 uos ingenti prælio uictus, captusq; est, & Philip-
 pus ad Sammorabrinam accepta magna clade pro-
 fligatus, apparuitq; ea in pugna sagittarios Ligures,
 qui scorpionibus arcuferreis uterentur, quo teli ge-
 nere atq; animis hostibus pares uideri possent neq;
 ui, neq; celeritate Anglis fuisse comparandos. re-
 liqui porro Angli pedites germanico more, hasta
 longa, grauiq; secure, sed longioribus gladiis pu-
 gnant, hos quum strinxerint arreptam à balteo fer-
 ream breuem cetram leua prætendunt. Equites au-
 tem consuetudine Gallorum, & Belgarū Cataphra-
 cti, sagis, cristis, pictisq; equorum tegumentis exor-
 nantur, inter omnes Vuallii equites, leuis armatu-
 ræ munia habilius, atq; feritius implent, qui lancea
 non lateri adpressa, uti cæteræ gentes, sed locata, fir-
 mataq; fœmori, & dextrorsus inclinata in hostes de-

feruntur, uenere & in usum Anglis sclopettarii, sed qui nondum uti rudes in aciem prodierint, tanta autem diligentia, disciplinaque castrensibus legibus parent, ut quum multa in Anglo milite externi duces requirant, inuicti, & contumacis animi robur minime desiderent, quod decoris, ac ignominiae metu mortem non timeant, neque enim quisquam iterum pugnare satis honestum putauerit, si locum deserere, aut terga dare uitandi periculi causa contingat, quandoquidem ignominiam praesenti morte effugere maxime gloriosum existiment, propterea antiquam apud eos consuetudinem uigere conspiciamus, qua strenuissimus quisque, & nobilissimus canentibus signis equum dimittit, ut exequato omnium periculo, & spe fugae penitus adempta de salute simul, & laude nauiter dimicetur. Florent hodie militari laude illustres, Thomas Hauardus, qui Surreio patri in prima acie longe fortissimam operam nauauit, quum ad Tuedam interfecto Iacobo Scotorum Rege insignis eam uictoria pareretur, atque item Thomas Dacreus, qui in eadem pugna equitatu praepositus mirifice dimicauit, & Carolus Brandonus, cui ob insignem uirtutem ab Henrico Sororem Ludouico Galliae Regi antea nuptam in matrimonio collocatam uidemus, manet & eximium bellici nominis decus Arthuro Plantagenetae praefecto classis, qui Edouardo Rege genitus existimatur, hos Duces, & milites Henricus corroborata per multos annos imperii auctoritate ad bella ducit, pace autem miro gentis obsequio

sequio quietè, facileq; gubernat, Accedunt & perã-
 plæ opes, quibus potentia, ac uirium existimationē
 secundissimè tuetur, quotannis enim supra centū
 miriades aureorum nummum in ararium, & fiscum
 referuntur, quæ pecuniæ summa auri pondo decem
 milia excedit, hi redditus constant, partim ex anti-
 quis, statisq; prouinciarum tributis, partim ex patri-
 monio regio, in quo est Lancastriæ ducatus, atque
 item ex portoriis, & uectigalibus; nã uendundis la-
 narum, & metallorum mercimoniis, prærogatiua
 Regi est certis nundinis magni quæstus, quibus
 non prius mercatorum conditoria aperiri fas est, q̄
 regiæ notæ mercimonia diuendantur, Augent & mi-
 rum in modū regias facultates, patrimonia pupil-
 lorum, non enim ante pubertatem paterna hæredita-
 te perfruuntur, certa siquidē lege pueri in tutela Re-
 gis uiuunt, addicunturq; magnis proceribus, atq; sa-
 cratis uiris maximè opulentis, ut apud eos armorū,
 ac litterarum, & totius deniq; aulæ disciplinam cum-
 mulatè percipiant, sed incredibile est dictu, quantas
 nuper opes Henricus coaceruarit, quum ecclesiarum
 patrimonia diriperet, & subinde donaria templorū
 ferè omnium scelestâ rapacitate in fiscum auerteren-
 tur, ita, ut hodie inter cæteros reges, sed insigni cum
 infamia pecuniosissimi nomen obtineat, uix enim
 tranquillis temporibus medietatem legitimi reddi-
 tus in rei familiaris sumptus impendit, Is omnino
 constat prætoriani militis stipendio, custodia arciū,
 conuictu regio, uenationis apparatus, & liberalitate

erga regum legatos, quos splendide muneribus ornare consuevit, exigua namque est corporis custodia, nam ea sagittariis equitibus ducentis, & centum spiculatoribus peditibus impletur, Aula porro diuertente in uillas, & uariis uenationibus studente Rege, uix ad dignitatem frequens uisitur, tum uero nobilitate omni, ornatisimisque proceribus refertur, quum legationes adueniunt, aut de Republica accitu Regis, fuerit consulendum, nullum praeterea militem praeter praetorianos, quos diximus, corporis custodes pace alit, canente autem belli classico ardētibus scilicet omnium animis ingenti odio in Scotos, & Gallos, pecuniae exequato trium classium onere ad rationem descripti census imperatur, quibus Regii quaestores militi stipendia persoluunt, neque quisquam facile existimauerit, quanto studio singularum ciuitatum imperatae pecuniae conferantur, has tantas opes, & copias imperio obtinet Henricus, cui natura fortunaque supra regium nomen, incomparabilis formae, & maxime praestantis ingenii accumulata dona contulerunt; nemo enim est tota Anglica iuuentute, uel staturae dignitate, uel uenustate oris, uel neruorum firmitate Regem aequauit, multis porro disciplinis liberaliter instructus, ita in literis, sacrisque studiis, profecit, ut mira ingenii fecunditate librum aduersus Lutherum Heresiarcham publicaret, nec ea quoque deerant, quae in ipsa bellicae laudis fama numerantur, nemo enim ipso Rege Britannicum ingentem arcum contentius flexit, nemo certius, atque ualidius sagittauit.

gittauit ; cum uero lectissimi equites cataphracti in ludicro spectaculo infestis hastis concurrerent, tanta arte id bellici uigoris munus implebat, ut ei proposita uictoribus præmia integro populi iudicio, sæpissime deferrentur, his tantis uirtutibus una castrensis gloria deerat, concepta iam animo ingenti, ad aucta quæ Anglorum studio, quæ sua consuetudine bella, & prælia tranquillitati, atque ocio præferrebant, odio scilicet illo in Gallos à maioribus tradito deflagrantes, à quibus se Galliarum regno, & tota fere continente pulsos indignabatur, & quod ignominia nomine in fortibus uiris iras accedebat, Puel la præsertim duce, quæ miraculo quodam excitatis Gallorum animis, foelici ausu superiores uictorias, atque illa decora Anglicæ uirtutis trophea penitus euertisset. Vexabant per id tēpus impotentia Gallorum arma Iulium Pontificem urgente præmēteque Ludouico duodecimo, hic enim Pontificio exercitu facile profligato, occupataque Bononia, illum in summum ammittendæ dignitatis discrimen adduxerat, conpiratione aliquot Cardinalium, qui rerum nouarum cupidi, profugique ab Vrbe, Pontificem metu territum indicto Pisis concilio ad dicendam causam uocabant, quibus difficultatibus Pontifex inique, atque improbe circumuentus, à maxime piis Regibus opem implorauit, detulitque Henrico Pii cognomen, quod pontificiæ dignitatis causam religionis inclusam rationibus promptissime defendendam suscepisset, per hunc modum ipsis quoque hispanis, hel-

uetiisq; Pontificis iniuriam se defensuros profitentibus, & cupiditati Anglorum simul, & regiae uirtuti præclarus honestatis specie locus est patefactus, nam Dorsetium regulum cum ualidis copiis in Aquitaniam, qua Cantabriæ iungitur, ad fontem rapidum misit, ualidaq; instructa classe citerioris Britanniae littora populatus, ad extremum in Galliam cum sexaginta milibus armatorum traiecit, his adiunxerat Germanicas legiones, & Belgarum equitatum ipso etiam Maximiliano Cæsare, qui præesset, regia pecunia conducto, itaq; Terouana in Morinis oppugnata, captaq; est, obiterq; Gallorum exercitus, qui ad opem ferendam aduenerat in itinere memorabili prælio profligatus, amissa enim sunt gallorum dedecore omnium propè alarum signa, capti Duces, & in his nobilissimus omnium Rotelinus, eadem quoq; fœlicitate conterritus, & cedente Ludouico, Tornacum in Neruiis expugnatum, exinde nulla unq; Ludouico, & gallis ignominiosior dies illuxit, nulla lætior Henrico, & Anglis quàm equitatus gallicus tot bellis semper inuictus, uix tentato certamine ad conspectum hostis fœdisimè profugisset, ex aduerso, Henricus effusè lætaretur, quòd in Anglis fœlicem uim illã, & disciplinã multis auro rum memoria Gallicis spectatã bellis, minimè defuisse conspiceret, & quãtos ipse spiritus gereret, quantisq; opibus arma tractaret præclare hostibus ostendisset, nam per eos quoq; dies Scoticæ uictoriæ nuncius amplissimarum uirium opinionem, ac
ipsam

ipsam deniq; Regis fortunam clariorem fecit; magna quoq; inde splendoris, & liberalitatis quaesita laus, & eo quidem maiore celebritate, quod id unum Galli in Ludouico parco semper, ac in donatiuis militaribus peranguste moderato, milites requirebant, nemo enim erat ex omni ordine, uel externorū, uel suorum, qui non argentea uasa, torques aureos, arma deniq;, & equos, aut militaria dona, ac insignia ad decus tradenda posteris uirtutis, ac amicitiae nomine non praferret. His rebus gestis, ne reliqua uti iam plane uictricibus armis continenter ad aperta aggrederetur, tempore exclusis in Angliam rediit, ubi demum honesta contentus gloria interprete Rotelino, qui captiuus erat, cum Ludouico pacem confecit, dataq; ei est confestim in matrimonium Maria ipsius soror, ut eo affinitatis uinculo certius, atq; solidius pacis foedera sancirentur, Caeterum ex nuptiae cum aetati, tum ualetudini ualde importunae, Ludouico uitae exitum celeriter attulerunt, sed eadem pax cum Francisco successore inuiolata permansit, cum quo demum transgressus in continentem apud Caletium in colloquium deuenit, Ibi ambo Reges iunxere dextras, mutuaq; securitate alacres omnibus liberalitatis, ac humanitatis officiis certauere, celebrata enim subinde conuiuia ingenti luxu, decursionesq; aeditae admirabili rerum omnium apparatu, ita, ut ostentatis utrinq; regiis opibus longe pulcherrimum tot externarum gentium oculis spectaculum praebuisse uiderentur, sed in tanta celebritate, tantoq;

procerum, & regulorum, omnisq; generis hominū
cōcursu, nihil omnino Regibus ipsis augustius, atq;
formosius fuit, quum ætate inter se fermè æquali, &
eximiæ proceritatis, & martii decoris ad Regiū pla
nè habitum mira dignitate cunctos anteirent. exce
pit, & paucos post dies Carolum Cæsarem designa
tum, qui ab Hispania classe deuectus in Angliā ap
pulerat, inter duos enim infestis iam planè animis
de abrumpenda pace cogitantes, uolebat existimari
disceptator & arbiter, quum uires haberet ad terren
dum, si quis paulò durius, & cōtumacius, uti æquū
foret, ipsius iudicio parere recusasset, exequatas enim
ambrorum opes esse cupiebat, ut hunc, & illū, an
cipiti illius studio, & uolūate suspēsū spe, metuq;
pariter in amicitia contineret. Sed exorto mox bel
lo inter Carolum Cæsarem, & Franciscum Regem
quo summas Europa omnis adiit calamitates, in
partes Cæsaris recessit, neq; prius ab eo est diduc
tus, q̄ nefariis Cæsarianorum armis, direpta Vrbe
Roma, captoq; Clemente Pontifice execrabile, &
longè maximū Christianæ religioni uulnus est in
flictum, sacrosancti enim Imperii casum insigni pie
tate miseratus, Pontificem pecunia iuuuit, impetran
te Vberto Gambarà legato, qui Romanæ cladis, ca
ptiq; Pontificis miseras opportunè retulerat, adhæ
sitq; Gallis egregio consensu, ut captus Pontifex li
bertati, & pristinæ dignitati redderetur, uerum non
multo post, eum uotorum omnium compotem, ins
sani amoris inuasit morbus, nimix scilicet eius fœlis
citati

citati illudente fortuna, captus enim illecebris An-
 næ Boleniæ, quæ inter Reginae puellas in aula erat,
 ut cõplexu legitimo potiretur, Catharinæ uxori re-
 pudii libellum misit, neq; enim aliter Bolenia, q̃ in
 spem coniugalis thori, regia libidini obtemperatura
 uidebatur, erat enim equestri familia, ingenio autem
 pudoris specie ualde astuto, ambitiosoq; adeo, ut cū
 extremos amoris fines uel in secreto accubitu, uere-
 cundè, & constanter pernegaret, reliqua omnia ad
 torquendum Regis animū artificiosa lasciuia, &
 blanda quadam improbitate largiretur; fauebat An-
 næ uoto Regisq; flagitio, Thomas Vuolseius Car-
 dinalis Eboracensis, qui tum in summo gratiæ, atq;
 potentiæ loco conspicuus erat, uir ingenio peracri,
 sed prauo, & multis malis artibus pestilenti, is dira,
 & sibi demum exitiali adulatione repudii causam æ-
 quisimi iuris esse differebat, quòd Arthuro fratri
 antea nuptã sacræ leges Henrici uxorem esse pro-
 hiberent, profitebaturq; non defuturos sacri iuris
 peritos, atq; theologos è Lutetiana præsertim scho-
 la, lōgè clarissimos, qui dictis sententiis repudio sub-
 scriberent, cupiebat enim regem amatoriis uolup-
 tatibus implicari, nouisq; nuptiis maximè uxoriū
 reddi, ut ipse unus supra omnes mortales ambitio-
 ne, & fastu intolerandus, plenissima usurpati impe-
 rii potestate potiretur, alebat & insanas spes Regis,
 Clemens Pontifex, recenti obstrictus beneficio, &
 in graui pariter iniuria nequaq; ex animo Cæsaris
 placatus, ita ut nulla uti decuit, libera seueritate Re-

gem à tam fœdo incepto deterreret, sed benigne
frequentibus legatis polliceretur se in ea repudiū lite
iure consultorum iudicia secuturum, uenit subinde
Bononiam ad Clementem, ad id suscepta legatione,
Thomas Boleniæ pater, missusq; est in Britanniam
Campegius Cardinalis, ad cuius tribunal Catharina
Regina uirili prudentia causam dixit, cæterum diu
extracta pudendæ litis iudicia eum euētum habues
re, ut fermè omnes ab adulatione discederēt, & Pō
tifex deposcente Cæsare contra repudium decerni
duodecim uirali sententia pateretur. Tum uero Bō
lenia cōiugii spe deiecta, Rexq; ipse repulsæ dolo
re concitatus, in Eboracensem authorē, suasoremq;
noui coniugii omnem iracundiam conuerterūt, mas
gnoq; fortunæ ludibrio uir potentia, atq; opibus re
gio fastigio proximus, pūcto temporis existimatio
ne, fortunisq; omnibus spoliatur, ac in exilium eiici
tur, usq; adeo eum in meritas pœnas urgētibus fas
tis, ut ex itinere retractus inter rerum capitaliū mi
nistros dolore, & metu oppressus expirarit; fuit eius
interitus cunctis ferè lætissimus, quod paucis ante
annis Edouardum Buchinganium Ducem uirtute,
atq; opibus inter proceres insignem, ipso delatore,
iniquissimè damnatum Henricus occidisset, porro
Henricus mirum in modum Clementi Pontifici, à
quo se elusum, syngraphaq; deceptū dictitabat, mi
rè infensus legem tulit, qua Romani Pontificis au
thoritatem abrogabat, Regiūq; iuris templa, & sa
cerdotia omnia censebantur, consultore præsertim
Cromu

Cromuele, Eboracensis artibus eruditè instructo, què Bolenia omni studio, atq; ausu erga se paratissimū ē sordido loco ad ipsum regendæ reipublicæ munus extulerat ; fuit ea lex iudicio maxime iniquo, atque impio conscripta, promulgataq; , nam supra religionis causam, ad quā nemo uel improbè Christianus non respexerit, antiqua etiam fœdera inuiolata ante tot regibus execrabili temeritate turbabantur, nam ex ipsorum annalibus liquido constabat, Ioannem Regem ante trecentos annos sese successurosq; item Reges, & totius regni sacra templa, & sacerdotia ad authoritatem, ac imperium Romani Pontificis, Vicarii q; diui Petri Apostoli libera uoce contulisse, certa q; auri pondera quotannis tributi nomine dependisse, quum Innocentius Tertius in ipsum Regem ius dicendi, constituendi q; Cantuariensis Antistitis usurpantem, Anathematis fulmina contorsisset, concitato etiam in eum Rege Gallo, qui, ut Innocentii iniuriam uindicaret, in Britanniam cum ualida classe traiecerat, cæterum in ea omnium turbulentissima tempestate, ingenti sæuitiæ procella obruti, Ioannes Fischerius Roffensis Antistes, multa doctrina, & moribus eximie grauis, atq; sanctissimus, & Thomas Morus epistolarum magister, quo nemo ingenii eruditione, candore, probitate q; melior fuit, securi percutiuntur, quod Catharinæ Reginae causam christiana libertate defendissent, defectionem q; à Romano Pontifice uti criminiosam, atq; impiam uel in longo carcere constantibus animis essent detesta-

tū, maturavit Fischerio necem nuncius ab urbe, quo
Henricus eum à Paulo Tertio Pontifice, qui ad ex-
ornādam, attollendamq; uirtutem Clementi succes-
serat, Cardinalem renunciatum esse certior fiebat, sed
Fischerius an id rescisset, iussu Regis interrogatus,
se eum honorem neq; appetisse unq̄, neq; expectasse
respondit, Morus autem tanta animi magnitudine,
dum accensi uoce damnaretur, apud iudices concio-
natus est, & cum rectissimæ conscientiæ decreta ad-
uersus repudium, usurpatamq; sacrorum tyrannidē,
christianarum legum authoritate roborasset, & ut
meliorem Regi mētem darent, Deos precaretur, in-
expiabilem inuidiam Henrico peperisse uideretur,
nec multo post Catharina Regina ab ægritudine as-
nimi tabefacta moritur, quum Mariam filiam regia
spectatam indole, uiroq; maturam, erepto Principa-
tus honore, sæuitia patris in ordinem redactam con-
spexisset exinde Boleniæ Regia ornamenta omnia
tribuuntur, At Paulus Pontifex, ubi Henricum à sa-
cro sancto Pōtificiæ maiestatis imperio immani cru-
delitate, atq; auaritia defecisse didicit, quanq̄ acri ad-
modum cura, & iusta ira commoueretur, nihil tamē
grauius secus, ac ante Clemens fecisset, in Regem uti
impium decernit, quod Regis animum tantis sæuis-
tiæ fluctibus perturbatum leniendum potius mollis-
bus præceptis, q̄ ulla omnino contumelia exagitan-
dum arbitraretur. Itaq; in Rossensis interfecti Car-
dinalis locum, Reginaldum Polum Britannum sus-
prā generis nobilitatem optimarum literarum eru-
ditio

ditione, & christianæ uirtutis laude clarissimum, euo-
 catum Patauo in Urbem, senatorem facit, galeroq;
 purpureo protinus exornat, nec multo post, quod
 Polus sanguine Regi esset coniunctus, maioremq;
 inde secum auctoritatem allaturus esse uideretur, le-
 gatus in Britanniam mittitur, ut familiaribus, piisq;
 sermonibus ea cōmemoraret, quæ ad sanandā Re-
 gis mentem pertinere uiderentur, sed quum Po-
 lus in galliam peruenisset, uenit ex Anglia Brianus
 ad Franciscum Regem, qui ipsum uti Henrici hos-
 tem ex fœdere sibi uinctum tradi deposcebat, ita
 gallis Henrico studentibus in Belgiū retrusus, ibiq;
 aliquādiu luculētissimo usus hospitio Herardi Mar-
 chii Cardinalis Leodiensis, irrita demum legatione,
 ad urbem rediit, exinde Rex adaucta tot claris fu-
 neribus animi feritate, Henricum Montacutum, Po-
 li Cardinalis fratrem, & Corteneium Exoniæ Mar-
 chionem ipsius Regis consobrinum, qui dudum tu-
 multu Northlandico summa fide; uirtuteq; Regiis
 copiis præfuerant, insigniq; Regis amicitia erant cō-
 spicui, securi percuti iubet, eo nomine dānatos, quod
 in tanta templorum strage à consiliis Regiis libera-
 uoce discessissent, sed proculdubio gratia popularis,
 regiiq; sanguinis præclara nobilitas, quod ad Albæ
 Rosæ principem domū genus referrent, inuisos oc-
 culto metu, suspectosq; reddiderant, premente præ-
 sertim Cromuele, qui degeneri odio nobilitati infe-
 stus, maximorum heroum ruina lætabatur. tulit,
 & eandem supplicii fortunam Edouardus Neuillus,

qui ob uirtutem bellicam, ac eximium proceri corporis decus, omnium propè horarum familiaritate Regi erat coniunctus, Margaritam quoq; Cardinalis Poli matrem grādæuam anū, & quòd duos Reges Edouardum, atq; Ricardum patruos præferret, stirpis, ac ætatis honore uenerabilem eadem sæuitia in carcerem coniecit, hæc propter summam generis sui nobilitatem, & probatissimæ uitæ famā maxima apud omnes parta gratia, ut Mariæ Hērici regis filia, quæ uiuente Catharina Principis hæreditariam dignitatem obtinebat, alumna esset, delecta fuerat. Sub id quoq; tempus Bolenia quāquā Catharinæ Reginae obitu cōiugii planè secura, beataq; minus tamē ea foelicitatē lætabat, quòd enixa puella in spem fortunatæ prolis marem cōcipere nō poterat: Ita q; tam scelesto, quàm ambitioso cōsilio, rata mariti Regis uires foecunditati suæ impares, atq; alienas fore, cum Georgio germano fratre, sicuti ferunt, concubuit, ut adulterii crimen uix credibili tantum incestus scelere tegeretur, sed immane facinus ancilla denudauit, quæ forte cum amatore deprehensa, castigataq; ob id seuerius à Regina, quum poenam timeret, periculum festinata delatione præuenterat. Fuere qui existimarent Henricum, uti plerūq; fit importuni amoris satietate adductum, Boleniæ mores, & occulta corporis uicia fastidisse, grauiq; ea alumnia onerasse infontem, oculis scilicet instabili cupiditate in Ianam Semeram coniectis, quæ modicis orta natalibus, sed amabili uenustate conspicua

cua, mirè placuerat, uerum supra fœdi incestus flagitium aliæ, atq; aliæ probrosæ libidines Reginae famam prosciderunt, subortis enim indicibus accusati, Norreus à cubiculo, uetus à puellari ætate adamator, & Bruertonius eques illustris, Marcusq; item musica arte, & pneumaticis organis Regnam exhilarare solitus, itaq; repentina quadam amoris, ac odii cõmutatione, Regina testibus accusata dånatur, damnataq; uel obiecta neganti, ceruices gladio carnificis abscinduntur, pariq; demum supplicio frater, & reliqui, quos diximus, puniuntur, interficitur & Vuestenius decorus adolescens, cui Bolenia ob suauitatem oris, ut ad stuprum pelliceret, mollius eblandita ferebatur, sed in his cruentis admodum iudiciis nihil ascerbius, atq; miserius fuit, q̃ Thomam Boleniũ Reginae patrem inter damnantes collegas iudices consedisse, & clarissimos Vuestenii parentes insontis, & solius formæ pœnas dātis filii salutem uel exilio perenni, & toto fortunarum cumulo impetrare nequiuisse, biduo post Henricus celebratis nouis nuptiis Semeram in coniugalem thorum duxit, hæc demum uisa est cæteris aliquanto fœlicior, quòd enixa puerum, cui Edouardo nomen fuit, nondum alterã experta fortunam, in partu doloribus extincta decesserit. Nec multo post permolesto utiq; cœlibatu Anna Gulielmi Cleuensis Regulis soror, è Sicambriis ad quartas nuptias in Britaniã accitur, ea insigni apparatu excepta, aliquãdiu Reginae nomen, & maritalis accubitus stata forma, & morum sim

plicitate sustentauit, sed demum quòd ad geniũ mi-
nimè responderet, cubili primo exclusa, & mox re-
pudiata, quòd Lutherana superstitioni fauere crede-
retur, & paulò ante Antonii Lothoringiæ Reguli fi-
lio penè promissa diceretur, Catharinæ Hauardæ
Regium thorum reliquit, hæc Thomæ Hauardi
Northfolchiæ Reguli ex Edmundo fratre neptis es-
rat, penes quem cõmunicata cũ Surreio patre glo-
ria, uictoriæ scoticæ decus fuisse docuimus, quum à
nobis ea bella in historiis scriberentur, mansit tamè
Annæ molliter ablegatæ regius prope honos, quòd
iniuriam nequaquam astuta dissimulatiõne, sed multa
æquitate, remissioneq; animi pertulisset, nec multa
post, & ipse Cromuel tanti modo nominis, rerum
omnium moderator, & euersor, atrocitate, atq; super-
bia nobilitati inuisus, urgente Hauardo diras dis-
gno, atq; malefico ingenio pœnas capite persoluit,
gratisimum autem omnium oculis spectaculũ præ-
buere, immensæ opes domesticæ suppellectilis nefas-
rio, & festinato quæstu cõgestæ, quum tot spolia re-
giis diuitiis æquata, ex eius domo ad hastam trans-
ferentur, in caput autem Catharinæ Hauardæ nõ-
dum à nuptiis infœlicibus exacto biennio, par sup-
plicii calamitas incidit, abscissis scilicet carnificis ma-
nu ceruicibus, quum adulterii conuicta probrosæ li-
bidinis pœnas dedisset, præeuntibus in eodem sup-
plicio duobus adulteris, Culpepro, atq; Duratio, hic
enim ante Regias nuptias puellaris ætatis florem
delibasse fatebatur, ille uero uti decorus iuuenis
amore

amore plectus in spem prolis, nocturnos senes-
 centis Regis labores adiuuarat. Cæterum Hen-
 ricus Hauardæ adulterio probe uindicato, fallas-
 cium uirginum fidem, atq; libidinem detestatus,
 ad sextas nuptias descendit, ducta in Regium tho-
 rum Catharina Thomæ Parii equitis filia, quæ duo-
 bus orbata maritis ab oris uenustate mirè placue-
 rat, huic autem Dii dent castum animum, & cer-
 tam fœcunditatem, ne Rex fœda coactus sorte, ad
 septimas nuptias rapiatur, Henrici enim occulto,
 ac admirabili fato datum uideri potest, eos fermè
 omnes, quos arcta affinitate, familiaritateq; dile-
 xerit, uti pestifero quodam amicitia ueneno affla-
 tos, ex instabili fœlicitate longè omnium euasis-
 se miserrimos, sed Dii immortales alioqui pec-
 cata hominum arcana uindictæ ratione puniri so-
 liti, ut uehementer optauerim Henrico Regi an-
 tiquo spectatæ uirtutis merito mentem sanaue-
 rint, scilicet, ut recenti flagitio euersa templa, dum
 ad animum recurrit, pristina pietate restituat,
 quanquam enim tot nuptias, quibus nullum ad-
 huc finem uidemus, impotenti libidine repetitas,
 clarissimorum, ac innocentissimorum uirorum san-
 guine defœdarit, omnia tamen ei fœliciter euentura
 crediderim, si saluberrimum uolumen à Reginal-
 do Polo Cardinale propinquo suo, ad se piè, a-
 mantissimeq; perscriptum, pari pietate, æquitateq;
 animi opportuna medicinæ instar hauserit, sic enim
 quâuis hac ipsa Deorum clementia, neq; uita in-

fontibus erepta reddi, neque ipse inter felices Reges tanquam plane fortunatus referri possit, plane tamen fiet, ut leniat inuidiam, & pristinum decus magna ex parte recuperet, tactusque religione, omnem iniustae notae memoriam Henrici secundi gentilis sui exemplum secutus, aboleat.

FINIS.

SCOTIA

26

SCOTIAM ab reliqua omni Britannia, quæ Anglia dicitur, Tuedo amne, Cheuio: taq; monte, & diuersis duobus æstuariis regni nomē obtinuisse docuimus, Ea in septentrionis ad Orchadas uergit, triploq; Anglia minor existis

matur, quòd aduersis utrinq; pressa, extenuataq; littoribus enormi, & ualde oblonga ceruice in orientem promineat, uti ex Ptolemæi tabulis apparet; quãquam Tacitus Britãniam bipennis formæ persimilem tradat, atq; ideo Scotia nihil ad orientē solem incuruata flexu littorum extendi uideatur, sicuti eam Germanos pictores Taciti auctoritatem secutos, in Ptolemæi libris expressisse conspiciamus, Accepit autem nomen ab externæ, nec admodũ antiquæ gentis aduentu; nemo enim è latinis authoribus Scotorum meminit ante Marcellinum, qui Iuliano Cæsari æqualis fuit, neq; satis cõstat è qua primum regione Scoti in Albionem traiecerint, quum uariantibus non Anglorum modo, uerum & Scotorũ annalibus magna dubiis rebus obscuritas inducatur, nam alii ex Hybernia, nonnulli ex Dania, Cimbricæ Chersonesi, uel Gothiæ, Noruegiæq; peninsulis originem suam deducunt, nec defuere, qui

g ii

ex Hispania clasibus aduectos existimarent, et impudentur Scotiae stirpis nomen à Mose ipso, ac Aegyptiis ementiretur, idque authore uiro Scoto, Hectore, Boethio, qui insigni facundia, & pari diligentia perpetuam Scotorum Regum historiam ad Iacobum eius nominis Tertium deduxit, sed ab eorum opinione, qui eos ex Hybernia aduectos arbitrantur, minime discesserim. Numerant autem Scoti ex incorrupta annalium memoria, ab hinc mille amplius, & septingentis annis ceterum, & quinque Reges, à Fergusio primo, ad Iacobum Quintum, qui hodie iuuenis adhuc iam peruiginti, & septem annos, nullis unquam externis, aut intestinis bellis implicitus tranquilla, & maxime diuturna pace perfruitur; is à toto ualidi corporis habitu, & facie hylari, decora, ac ipsis tuenda pacis artibus spem nequaquam incertam bellicae laudis praefert, ostendetque se inde clarissimis factis ad laudem, nisi fata conceptae uirtuti foelicem cursum inuiderint: in his tot saeculis admirabile dictu est, quantum ambitio, Regnique cupiditas, secunda paucis, pluribus autem aduersa, exitiosaque ualuerit, tres enim, & quinquaginta Reges, aut bellica ui, aut procerum insidiis crudeliter interempti referuntur, exercuere siquidem ab initio Romana arma, Pictos subegere, sustinuere demum Danorum impetus, ac omni fere tempore, quum à ciuilibus bellis otium esset, cum Anglis de finibus contendere, tanta animorum contumacia, ut quum superbia, atque odio nulla calamitate frangerentur, aduersis contusi praesiliis,

liis, Edouardo Anglorum Regi sacramentum dice-
 re, & tributa pendere cogerentur; cæterum Rex Do-
naldus à Fergusio Scotorum Rege primo, si inters-
 iectos enumeremus, ordine uigésimus septimus, quum
 diu, & uaria quidem fortuna cum Seuero Cæsare dis-
 micasset, primus è Scotis Regibus Christianæ reli-
 gionis sacra suscepit, primusq; in Scotia, quum ue-
 nalia in humanos usus aliarum rerum permutatio-
 nibus, aut aliunde importata pecunia, in foro, & nū-
 dinis emerentur aurum, & argentum, Scotica nota
 percussit, sed præclarum Christianæ pietatis specimen
 supra cæteros præbuere Vilhelmus, qui Ricardo Re-
 gi Angliæ in Syriam ad expugnandam Ptolemai-
 dem proficiscenti, Dauidem Germanorum fratrem
 cum lectissimis Scotorum copiis adiunxit, et Alexã-
 der eius nominis secundus, à quo maxime pio, & li-
 berali studio Ludouicum Gallia Regem eximiis Dus-
 cibus, Validisq; Scotorum cohortibus adiutum fe-
 runt, quum ille Regum optimus, atq; sanctissimus
 sacro etiam tum ardente bello, in Aegyptum ad Da-
 miatam transmarinam expeditionem religioso ad-
 modum incepto, sed aduerso exitu suscepisset, sed
 post multa ex intestinis cædibus interregna, atro-
 cesq; multorum tyrånorum interitus ad Stuardam
 domum nutantis imperii nomẽ deuenit, ea tum pla-
 nè illustris à præalta origine Danicam progeniem
 respiciebat, facile enim ad Regium fastigium repẽ-
 tẽ euadentibus, uanitate quadã peregrinæ stirpis ho-
 nos exquiritur, ut potè, quibus patria nobilitas, uti

nullis innix a fabulis obsolescat, Stuardū enim eorū
rum lingua senescalcum, id est Regii conuiuii ma-
gistrum uocant, quem honorem eximiae dignitatis
apud Neapolitanos Reges, à nobilissimis procerū
expeti uidemus, hoc enim præclaro officii munere
Rex Macolmus animi uirtute memorabilis, Valte-
rium generosum pariter, atq; impigrum ducē, oriū-
dum è Dania, uirtutis causa perornarat, quòd Val-
terius in Syria aduersus Saladinum insigni cū lau-
de Christianis Ducibus operam nauasset, ita, ut eius
dignitatis nomen, quod à posteris per manus exci-
peretur, in familiam adoptatum facile permanserit;
fuere autem è Stuarda familia tres Roberti Reges
continua serie ad Iacobum primum, qui Roberto
genitus id nomen primus suscepit, tradiditq; perpe-
tua successione Aegiptiorum Regū more, quatuor
ab ipso Regibus, quibus id omnino fatale, & pror-
sus infelix extitisse uidetur, Iacobus enim primus à
coniuratis in cubiculo confossus interiit; at secū-
dus ipsius filius diffracto uiolentia ignis tormento, me-
talli frustulis est discerptus, porro tertius oppugnan-
te parricida filio iusta acie superatus ad Sterlingum
occubuīt, quartum autem primi recta serie prone-
potem, ingenti prælio ad Floddon superatum Surre-
ius interfecit, quum Hauardus ipsius filius, qui ho-
die Henrici Regis penè socer est, imperatori patri in
prima acie felicem operam nauando, uictoriam ma-
turasset, impulsu etenim Ludouici Galliae Regis,
quum ab Henrico in Morinis ingentibus Anglorū
& Ger

& Germanorum copiis præmeretur, Iacobus Angliam inuaserat Rege destitutâ, roboreq; omni ueterum militum in continentem abducto, in tutela Reginae, Surreiq; relictam, Scoti siquidem Reges mutuo commodo Gallorum Regum amicitiam obnixè colunt, repetitâ usq; à Carlo magno, cui Achaïus Rex amicissimus fuit, confirmatamq; demû certis fœderibus à Dauide Rege, qui ab anglis bello captus, eo tempore, quo Ioannes Rex Galliaë ductus in triumphum Londini aderat, raram Edouardi fœlicitatem opportunè cumulauit, quum in eius mensa insigni fortunæ ludibrio captiui duo Reges spectarentur, peruetusta itaq; consuetudine, quum Angli Scotiaë fines inuadunt, insigniq; apparatu armamouent, Scoti statim Gallorum opibus confirmantur, pecuniâq; in primis egregiè, ac item tormentis, armis, copiis, peritisq; præsertim belli Ducibus adiuuatur, Parem autem beneficii gratiâ Scoti promptissimè referendam existimant, quum in continentem Anglorum copiæ traiciunt, in Anglicos enim fines penetrant, tumultuq; hostili in Northumbria cuncta permiscent, ut domestico belli metu. Anglorum aduersus Gallos apparatus, atq; impetus retardentur, unde illud non infacete dictum Ludouici undecim Galliaë Regis, qui cõceptæ insanix opinio-nem admirabili sæpè prudentia opportunè, atq; fœliciter eleuauit, quum enim Edouardus infesto animo in Galliam esse traiecturus, sociorumq; legati à Ludouico amice, sollicitèq; requirerent, ut oppida ad

Samorabrinã amnem, uti hosti exposita, diligens
tius permuniret, ad ueteres munitiones se uallũ pro-
bè ualidum, atq; densissimũ adiecisse respõdit, mus-
santibus porro legatis, qui nihil tale factum, aut co-
gitatum quidem nouerant, atq; itidem, ut publicæ sa-
luti prospiceret, suadebat, quòd negligentia eorũ, qui
extruendo operi munus suscepissent, nihil omnino
esse additum, subridens contendite, inquit, in Sco-
tiam, si aggeres meos uidere concupitis; quòd intel-
ligi uellet Anglos si à fronte in aliena terra bellum
quærerent, domi protinus, qui terga cæderet, a Gal-
liãq; retraheret, proprium, & uerum hostem habitu-
ros, datur autem honoris causa ob eximiam fidem
Scotis militibus, ut eis Gallia Reges corporis custo-
diam, salutemq; suam committant, ut hinc quoque
pernobili spectatæ constantiæ argumento opportu-
nas arces uti Mediolani uidimus, Scotici præsidii
tutelæ demandatas minimè miremur; alunt & Gal-
lia Reges Scotorum alas, earũq; præfectos in ho-
nore habent, uti nuper Eberardum Obigninũ à nos-
tris in historiis alterna ludentis fortunæ cum laude
posteris narratum, atq; item Ioãnem Stuardum Al-
bania Regulum, qui uirtutis eximiae testimonium,
dum Gallis militaret, in Italia reliquit, Robertum,
quoq; cum sua tum Eberardi patruis uirtute, bello
illustrem, inter Gallorum Duces ætatis autoritate
facile primum, militiae incommoda egregiè adhuc
ferre audimus. Scotia Regibus eadem sunt iura,
ac imperia, in sacerdotes proceres, & minorum gens-
tium

tium classes, quæ apud Anglos uigere meminimus, utrisq; enim est eadem ferè lingua, nec leges omnino dissimiles, quanquam Angli municipales, Scoti autem ciuiles magis respiciunt, paria quoq; exiguntur uectigalia, atq; una omnino cogēdi, alendiq; exercitus cōsuetudo, Sed Angli Reges pecuniam, Scoti uerò militem imperant, uerum in conscribendo eadem delectus cura seruatur, Scoti quoq; hisdē utuntur armis, sed Sagittarum usus crebrior apud Anglos, quòd nuper tradētibus Gallis sclopetto uti didicerint, raros autem equites, sed eos eximix uirtutis in eorum acie conspexeris, desilire enim ab equis, æquare uitæ pericula, & communicare spem laudis, uel ipsi etiā Reges solent, recentissimo Iacobi quartii exemplo, qui pedes pugnādo aduersis uulneribus confossus occubuit. Pugnacissimi autē milites existimantur è Laudonia, quæ Pictlandia dicitur, antiqua scilicet Pictorū sedes, Angusiaq; item, & Fisa, quòd ex regiōes Anglis æternis hostibus maxime sint propinquæ, suspecta enim utrinq; arma ipsos finium custodes plurimū exercēt, uti nunquam inter eos firma pace, dubiisq; semper induciis, & ad mutuas insidias concitante odio, quòd nulla Regum amicitia, uel cognatione, aut foederum tabulis, minime restingui posse psuasum habent, Armatura porro, ueste q; & reliquo cultu Gallos imitantur, quorū amicitiam mutuis cōmertiis colūt, epularum autem copia; edacitateq; nostris hominibus penè incredibili Anglos antecedunt, uerum nequaquam erudito

h

gulae studio protracta in integras noctes conuiuia
exercent, sed certe frigidior caeli plaga uoracitatem
excusaret, nisi uaria saporu irritamenta, supra facie-
tatem inexplebili quadam ingluuie peterentur, quas
obrem necesse est, ut foeminae continuis redundan-
tia uitiis confecta, amisso flore illo ualde precipiti,
puellaris aetatae, aniles statim, atque insuaues induat
uultus, & firmissimorum etiam uirorum robora ci-
tissime dissoluantur, Hoc etiam immoderato conui-
ctus sumptu, plerique deuoratis patrimoniis ad tanta
rei familiaris inopiam rediguntur, ut ab obuiis stipem
emendicare non pudeat, quod agrum colere, aut Sela-
lariam exercere artem, honesto loco natis indecor-
um arbitrentur, usque adeo, ut plerisque latrocinis, &
furtis sese alere, nullo poenae metu aequissimum pu-
tent, sed eam gulae intemperantiam plurimum adau-
get obsoniorum immensa fertilitas, nulla enim toto
orbe regio, uel altitium, omnisque generis uolucrum,
& ferarum, quae aucupis, atque uenatione parantur, u-
bertate copiosior, nulla fluminibus, aestuariis lacu-
bus, & toto denique Oceani litore piscosior, nulla
maioris, minorisque pecoris carnibus abundantior,
quae adeo delicatae sunt, ut ferinis praerantur, et plu-
res bubulae summam saporis dignitatem attribuant,
& haec etiam adeo uili pretio constat, ut obesi singu-
li boues, sine tamen tergore, singulis saepe aureis coes-
mantur, tanta autem ubique uenatio sese offert, ut uel
recta, & quotidiana conuiuia tripartitis caeli, ac ter-
rae, marisque ferculis onerentur, maxime etenim auc-
cupis,

cupiis, atq; uenationibus studēt, nec his eximia sagacitatis, & roboris canes desunt, reperiūtur enim ualde proceri, ferocesq; qui herum uel contra armatos hostes egregie tuentur, quum admirabili ingenio, fideq; depugnent, his etiam innata uis est humanæ propè solertia, ut sicariorum, maleficiorumq; hominum uestigia sectari, eosq; latebris ad pœnam eruerre soleant, neq; ulli uel regulo fas est, quæritantibus fores obiicere, ut noxius ad alienam iniuriam abscondatur, allatrant enim, ianuamq; unguibus pulsant, & tanquàm magistratum apparitores, iustitiæ nomine sibi uel interiora cubicula pãdi iubent, iura enim solidæ pacis Rex iuuenis egregie tuetur, Anglorum, & Gallorum affinitate, ac amicitia stabilitus, quum Henricus Angliæ Rex sorore genitum terris semper Scotorum Regulis, qui ad imperiū aspirarent cōstantissime foueret, atq; quum postea Franciscus Rex Gallia tradita in matrimoniū Magdalena filia sibi generū ascierit, uniuersæ porro Scotiae regiones, atq; urbes, lacus, flumina, & portus singillatim enumerasse ipsius Boethii muneris fuit, qui curiositate, & diligentia amore patriæ dignissima, nihil intactum, & sine laude uel in aspretis, atq; paludibus reliquit, Nos pro instituto nobiliora tantū attingemus. In Laudonia urbs est Edinburgus Scotorum Regia, senatusq; sedes cincta mœnibus, & arce, quæ ab asseruatis sibi puellis nomen ducit, ualde insignis, alluitur autē Forthea amne, excipitq; ab eiusdem nominis æstuario nauigia ab oriētali Oceano

no in frequentissimum portum uix mille passibus
ab urbe distantem, ubi Hæmonia est insula hodie
Colūba dicta, ultra Fortheam, in cuius ostio conspi-
citur Castellū Dunbar, Fīsa regio occurrit, insignis
sancti Andree urbe, sacrorum primatu, & Gymna-
sīi autoritate, portūq; clarissima, cui hodie præest
David Betonius purpurei galeri dignitate uitæ splen-
dore, ac ingenii grauitate illustris, In latere aut lacus
est, copia, capturaq; piscium celebrat; Nā in Scotia
multæ ingentes, & piscosissimæ quidem paludes nu-
merantur, quarum maximæ sunt Laomunda, sub
Grampio Monte in Oceanum decurrens, & Fineia
in Argadia regione, insulis arcibus, & frequentibus
ædificiis memorabiles. E Fineia in proximum agrū
enataste memorant prægrandem belluam, Molosso,
Phocæq; persimilem, quæ cum obuiis fortè uenato-
ribus ingenti detortæ caudæ ictu crura perfregisset,
prodigio locum fecit, quoniam non multo post Ia-
cobus quartus cum multo maxima nobilitatis par-
te ab Anglis acie cæsus, insignem Scotiæ luctū at-
tulerit. Ad Fīsam Angusia, dicta olim Horestia sequi-
tur, Thao amne longè omnium totius Scotiæ maxi-
me celebris, cuius seruato adhuc præscō nomine Ta-
citus meminit, oritur ex monte Grampio Iulii A-
gricolæ uictoria nobilitato, is hodie Granzebenus
appellatur, id est eorū lingua incuruus, & asper, des-
fertur autem Thausin æstuarium ubi urbs, olim
Alectum, à Rege demum Dauide religionis causa
Deidonum appellata, Intraorsus uisitur Perthum in
eiusdem

eiusdem Thai, multis iam torrentibus adaucti ripa
 ædificatum, quòd à templo diui Ioannis nouum po-
 stea nomen quæsiuit, nec à Pertho multũ distat Sco-
 na oppidum, antiquis cerimoniis celebratum, quum
 solemnè admodum pompa Scoti Reges ibi coronen-
 tur. Hæc in Noruegiam spectant, succedit autem
 Marria, quæ ad extremam insulæ partem extēditur,
 una prorsus Aberdonia urbe memorabilis, quæ in-
 ter Donã, & Deam fluuios sita propter Gymnasiũ
 optimarum artium, portumq; summæ opportunitas-
 tis multarum gentium concursu frequētatur, nec in
 ultima parte laudis posuerim, quòd Boethium, quẽ
 supra citauimus Scoticarum rerum scriptorem alues-
 rit; Inde ultima Scotiæ littora cuneantur, efficiuntq;
 promontorium Dounesbium, Ptolemæo Taruedu-
 nũ, quod Deucalionico immenso mari obiicitur, Ab
 eo in Septentrionẽ, & mox horrido, & maxime sco-
 puloso littoris tractu insulæ extrema reflectuntur, ab
 occasu autem, austroq; pariter occurrunt, Cathane-
 sia siluestris gentis; Itemq; Rosia, & Morauia, Lor-
 naq; generosi ordeis maxime ferax, ubi Promonto-
 rium Creater, olim Ptolemæo Nouantiũ, quod lon-
 gissime prominet in Aquilonem, efficitq; ingentem
 sinũ adeo castigatis introrsus terris, ut diuersa duo
 maria, non maiore quàm uiginti miliarium spacio
 dirimantur, inde amnis Cluda, à Tacito Glota no-
 minatus, uasto æstuario in Hybernicum sinum de-
 currit ad Dounbreton portum, & Emporium, in id
 enim Cantabri, & Aquitani, ipsiq; præsertim Hy-

berni breuissimo sinu superato cursum dirigunt, in
ripa Cludæ duodecim millibus passuum recedens
à mari sita est Glasquēsis ciuitas, Archiepiscopatu, &
Gymnasio celebris, opulentaq; item profluentis cō-
moditate, quum à Dumbreto totum id spaciū com-
meantibus nauiculis frequentetur; in eius agro auri-
fodinam inuenit Iacobus quartus, in qua & ille ex
auraria gleba Cyaneus puluis eruebatur, quem Az-
zurium uocamus, emuntq; pictores uel mediocre æ-
quato auri pretio, ut in tabulis iucundissimum, nec
facile interiturum sereni cœli colorem efficiant, sed
ea sectura demum exoleuit, quū Rege uita functo,
Quintus hic qui regnat, è fasciis hereditatem con-
secutus, nutriciorum incuria utilissimi operis cogita-
tionem abiecerit. Sequuntur & ordine in austrū uer-
so Nithdalia, in qua Dumfreus portus lanarum in
eo tractu præstantia celebratus, quarum tenuissimis
uelleribus chyrothecæ conficiuntur magnorū An-
tistitum, inter sacrorum cerimonias, manibus dicatæ,
cæpetitæq; plurimum à delicatis mulieribus, ut digiti
earum ab hyemis iniuria muniantur, id lanarum ges-
nus mire coccum ebibit, & florentem ad tineas usq;
ultimas conseruat. In tergo Nithdaliæ Cumbria pa-
tescit propter gentis nobilitatem, Vuallia Anglicæ
facile æquata, Quoniam nemo Cūbris imperat, nisi
legitimæ hæreditatis prærogatiua imperio destina-
tus; inde succedit Anandia, & mox Gallouidia, Bri-
gantibus quondā possessa regio, in ea est paucis ad-
modum stadiis remota à mari urbs, Candida Casa
nomine

nomine uocata, insignis episcopatu opulento, & frequen-
 tia peregrinantium, qui religionis causa ad Di-
 ui Niniani templum miraculis illustre confluunt. in-
 trorsus non longè ab Edingburgo, quod diximus,
 uisuntur & duæ urbes frequentatæ Regibus, Ha-
 dintonia, & Sterlingum, Terra autem Scotica in u-
 niuersum ubertate, culturaq; Anglicæ facile cedit, est
 enim pluribus in locis obsita saxis, arboribus glabra,
 passimq; obseffa palustribus aquis, adeo, ut supra id,
 quod ferendis uitibus, atq; oleis est infælix, in ea etiã
 triticum in siliginem cito degenerat, sed eã uini, atq;
 olei inopiam natura uariis metallorum dotibus com-
 pensauit, quãdoquidem in uberrimos prouentus, si
 Reges liberali sumptu certam spem fodientium sus-
 tentent, magna uis eruatur argenti, & orichalci, al-
 biq; plumbi, & ferri. Reperitur & Gagates lapis, si
 bibatur cum aqua tritus ad deprehendendam puel-
 larum uirginitatem mirificus, meiere enim uitiatas
 statim cogit, certisq; in uadis margaritas magnitu-
 dine insigni, sed quæ ruffescant, gibbosæq; sint, om-
 nium rerum pater Oceanus abundè suppeditat, Cõ-
 chæ enim, dum è profundo in summum tranquilli
 maris æquor sese attollunt, ut ore patulo celestẽ ro-
 rem excipiant, exquisita arte, magnoq; silentio ab u-
 rinantibus capiuntur, eiicit & Oceanus in Scotica
 litora Succinum ab antiquis electrum alio nomi-
 ne dictum, quod nos hodie Ambram uocamus, est
 id subflauum, & odoratum gummi genus, omnino
 duplex, alterum igneo nitore translucidum, alterum

pinguius, & in melleum colorem deflectens, ex hoc
fiunt corollæ, moniliaque dicata ceruicibus puellarum
quod tonsillis, ac anginis medeantur, ex illo autem uar
rias imagines sculptura exprimi uidemus, quæ illis
gata auro, Emblematis, & bullæ nomine, torques, &
militares pileos exornant, id uero ex spuma, sordicieque
maris, uel ut plures produnt, ex peregrinarum arborum
lachrymis, excipiente, cogenteque eas Oceano durari
credibile est in Glessariis germanici maris insulis,
quæ à Succino glessum earum gentium lingua uo
cato, nomen tulerint, eius autem ingentem massam
in litore Scotico à pastoribus repertam Boethius
scribit, quæ inscitia, agresti que libidine perfracta, &
temere cremata in odorem, priusquam à peritis no
sceretur, magna ex parte perierit, quum ex ea, ut cre
di par est, immensi prætii potoria uasa fieri potuis
sent. fert & non uno in loco mirabilem glebã in co
quinarios usus opportunam, quæ succensa, & cadens
ligni modo ardet, & cuncta commodissime perco
quit, Hyberna que cœnacula uapore complet, ab nullo
nidore fumi argentibus periucundo, cæterum Cas
ledonia Sylua antiquis nota scriptoribus, quæ hodie
Callendar appellatur, uasta sui magnitudine è
mediterraneis ad maritima uariis anfractibus se ex
tendit, in ea inusitati generis feras, & uolucres esse
tradunt, equos scilicet agrestes, & indomitos, atque ite
tauros summæ feritatis leonum similitudine iubar
tos, Bisontibus quos Sarmatia gignit, populusque
Romanus aliquando in harena spectauit, toruitate
aspectus

aspectus non omnino dissimiles, si uestigia hominum
 insidiarum metu astutis sensibus deuitant, attrectas-
 tasque forte hominis manu frondes quum olfecerint,
 repente profugiunt, nec capti laberinthis, & foueis
 ulla omnino pabuli copia placatur, seruitutis enim
 contumeliam non diu ferunt, in eaque mœstitia, contu-
 maci spiritu efflato, citissime moriuntur, tanta autem
 iracundia, & robore uenatores inuadunt, ut eos non
 nunquam transfossos cornibus, euibratosque in subli-
 me crudeliter interimant, subiisseque id uitae disci-
 men Robertum Regem cognomento Brusium an-
 nales memorant, quum pro salute Regis quidam e
 comitatu eius longe promptissimus irruentis ferae
 impetum obiecto corpore ad non dubiam mortem
 excepisset, scotent, & nemora nigris Pauonibus,
 qui puniceo supercilio, & leporinis fere pedibus an-
 seris magnitudinem implent, triplicique pulparum se-
 rie sapidissimi existimantur, occurrunt & Bustardæ
 olorum amplitudine, quas Plinius, aues tardas uo-
 cavit, celebrantur & Solandæ aues aquilæ marinæ
 persimiles, quæ adeo feliciter piscantur, ut quum e
 profundo optimos quosque pisces miro delectu ro-
 stris corripiant, ad nidosque pullorum deportent, ma-
 gnæ prædæ partem hominibus id cum uoluptate
 spectantibus benigne largiantur, suppeditentque item
 ligna coquendis piscibus, quum nidos e uirgultis, &
 surculis ciconiarum more in præaltis cautibus con-
 stituant, Visuntur & castores fibri ponticis pares,
 itemque nobiliores Martæ, id felium & Viuerrarum

est genus, quorum animalium pellibus mollicie, le-
uoreq; præstantibus Principū uestes fulciuntur. Fues-
re, & qui crederent quarundam arborum folia, quū
in mare deciderent, occulta quadam Oceani potesta-
te, in anates aues conuerti, sed ea miracula regionis,
euulgata in remotas gentes, aut falsa omnino, aut
certè minora uero uel curiosus, & indefessus uiator
inueniet, quod alii, atq; alii populi ad ulteriores sem-
per admirabilium rerum famam facile transmittant,
adeo ut irrita spe talia quærentium, quum extrema
terræ itinera pariter, uotaq; hominum finiant, & elu-
dant, in longinquas, & ab orbe nostro penitus diui-
sas insulas, nusquam uisa, nec certa narrantium fide
audita, miracula referantur.

FINIS SCOTIAE.

H Y B E R N I A ³⁴

YBERNIAE figuram, quae
enormi, & lunato undique lito-
re, quatuor uentorum cardines
totidem promontoriis aspiciat:
querno folio si eius cuspidem,
& a pediculo similiter imam
partem modice abscindas, per-

similem uideri uolunt, qui eam in tabulis effigiant.
Longissima autem, diametro per obliquum proten-
ditur a Notio Momoniae, quod in Catabria uergit,
ad extremum Holtoniae caput, Ismenium antiquis
dictum, quo terrae ultimae immenso ad arctum Ocea-
no terminantur, Asperis obsita montibus, & incul-
ta campis: nec dimidiam quidem Britanniae partem
aequare existimatur; quum ei par sit, uel ubertate a-
gri, uel pecoris foecunditate; & quod Angli facile con-
cedunt, tepore soli, caeli clementia, atque aeris serenita-
te nobilior: Verum inculta gens, ignara luxus, & pe-
regrinis illecebris incorrupta, aratrum magnopere fa-
stidit: ligonem recusat, sudoremque omnem praeter bel-
licum refugit, quo uno nihil fere, praeter decus, quaer-
endum existimat. Contenti siquidem pecore, lacte,
caseo, & fauis, pisce item, aucupio, uenationeque, dona
Cereris, & Bacchi Principum suorum illata mensis
non inuident: quum uulgo placentas ex Olira, &
Birram in poculis praeferat, & multo legumine lar-

giter epulentur. Quin, & eodem contumacis animi decreto metalli feris montibus parcunt, nec aurum, argentum ue secturis, & fodinis Anglorum studio, & multo labore inde erutum asportari patiuntur, uti rem uitæ, ac moribus maxime pestilentem. Hyberni diuisi in multas regiones, inter quas Holtonia, Laginia, Cōnata, atq; Momonia maxime sunt insignes, ex æquo suis Regulis parent, neq; unquã passi sunt, ut summa imperii ad unius arbitrium, ueluti sublata libertate, recideret. Usque adeo in feris hominibus ingenium uiget, ut iustitiæ nomine plurimum gaudeant; idq; unum maxime curent, ne quis multo maximis uiribus abundet, indeq; uti plerunq; fit, intolerandus, & impotens, cæteris subactis, Insulæ regnũ arripiat, Verum ingenti authoritate, bellicis operibus, & antiqua pariter nobilitate cæteros antecellit

CONNATIUS Honel Holtoniæ Princeps, Is continenter bella gerit, modo cum finitimis Anglis, modo cum Regulis, qui undiq; Holtanicos fines amplectuntur. Duæ siquidem maritimæ regiones in Laginia, Midiam & Fingalliã eas uocant, Angliæ regum imperio, & præsiidiis tenentur, Ab his breuissimus est in Angliam traiectus, intercedente Mona Insula, in quam, authore Tacito, repertis humilibus uadis, captatoq; æstu reciprocantis Oceani, miraculo quodam Romanæ legiones transnatarunt. Ea uetustum adhuc, immutata littera nomẽ retinet, ita, ut à Mona Hyberniam inuadere in spem triumphis ambitiose cogitarint, putaritq; Iulius Agricola

legione

legione una, & modicis auxiliis subigi, ac in pace
 cōtineri facile posse. In Midia Anglicæ ditionis, Du
 blinium è Mona conspicitur, amplissima omniū ci
 uitas Lipheo amne, Obocca olim dicto, qui portum
 efficit, atq; item frequenti emporio pernobilis: An
 glorum enim commerciis maxime creuit, & fuit ali
 quando tempus, quo Angli magnis exercitibus Ins
 ulam peruagati, ad totius Hyberniæ principatum
 aspirarent, Sed hyberni, qui diu intestino occupati
 bello graues insaniæ pœnas dederant, quum pericu
 lo admoniti ad publicæ salutis consilium rediissent,
 coniunctis uiribus ita Anglorum opes, atq; animos
 contuderūt, ut ne illis exigua pars Insulæ, & ea qui
 dem liberali quadam pactione relinqueretur; Ar
 mauit enim Hybernia Anglico tumultu supra qua
 draginta millia peditum, & equitū. Ipse nuper Con
 natus Honel ex prouincialibus suis exquisito etiã
 delectu quattuor millia equitum, & triplo maiorem
 peditum numerum in aciem eduxit. Sed demū Tho
 mæ Hauardi Scotica uictoria clarissimi industria,
 & donis in amicitiam traductus, cum Henrico rege
 pacem colit. Regia Honelis Armacana dicitur, quæ
 præcipua sacrorū authoritate totius Hyberniæ pri
 matum obtinet: sed nullis cingitur mœnibus, sicuti,
 & cætera Holtoniæ castella nudata muris patent:
 Quum ditionem aduersus hostes expedita manu,
 campestriq; acie defendere, quàm munitione, atque
 præfidiis tueri nobilius ducat. Vicatim habitant, &
 in deligendis sedibus opportunitates paludum, &

montium sequuntur. Connatius, uti bellicosum, ac
intentum decet, pagos deuigans, in statiuis castris, ac
Hybernis uitam traducit; umbraculis fronde prote-
ctis, tentoriisq; ex pellibus, & linteis militari more
imbres arcet: uentos, solesq; contemnit, nullū ei an-
tiquo gentis more capiti tegumentū præter galeam:
horrido enim, & circūtonso ad aures capillo, recisaq;
sæpe barba, & labro superiore intortis setis ad terro-
rem hirsuto populariter incedunt, ut bello ferocio-
res appareant. Vnum autem cūctis ferè uestis ge-
nus, lanea chlamys, quæ ab humero, ubi est læuæ ma-
nus exertus, circumducitur, limbo ad elegantiam ua-
riegato, iubatoq;. In ea Princeps puniceum colorem
præfert, militi cianeum, & ruffulum relinquit: iccirco
nostri Hybernicam appellant, uti inde traductam:
quam trierarchis, & naualibus sociis familiarē uide-
mus, tunicis etiam croceis usq; ad genua contegun-
tur: quarum margines inductis serici coloribus acu-
scitissime depingunt. Puellis mos est crines nodulis
collectos ostentare, uelare autem matronis, quæ cro-
ceis fasciis per multas spiras conuolutis in orbem, ca-
pita Turcarum more exornant. Appellantibus fe-
stiuè arrident, & non nūquam choreas ad Arpen du-
cunt, quam utroq; genu contentam per æreas im-
pares chordas argutis digitis pulsant, & modulos
alludente uoce comitantur. Apud eas in uniuersum
dubius est pudor, & rara admodum pudicitia laus,
quum in peramplis cubilibus integræ familiae cu-
bent, & facile tenebris uerecundiam extinguāt. Re-
guli,

guli, nobilesque uxorem pariter, & pellices alunt, neque probro ducitur uxorem repudiasse, redditoque ei mundo muliebri eundem nuptialem annulum concubinæ digitis induisse. Porro alii ueneri licentius indulgent, neque libidinem inter graua crimina christianis uetita legibus adnumerant, quum probitatis famam una præsertim innocentia metiantur. Hyberni omnes uel in asperis, & syluestribus locis christianos obseruant ritus, docentur ab Episcopis per idoneos literarum latinarum, & musicæ artis magistros, qua institutione, eruditioneque opima sacerdotia promerentur. Sunt enim sacraë quattuor metropoles, Armacana Holtoniæ, Dublinensis in Laginia, Casfilensis in Momonia, & in Connatia Tuomensis, quibus Episcopales quaternæ ditiones contributæ suffragantur. Holtoniam secat omnium maximus annis Boandus, antiquis Buuinda dictus, qui contra Scotiæ litora non longe ab Armacana urbe, nauigabili alueo in Oceanum defertur, abundat Salmonis pisce, Aringisque plurimum, quibus sale, & fumo inueteratis mercimonii nomine Italiam repleri conspiciamus; piscantur, & in eo margaritas pondere, leuoreque, si candor accederet, Indicis pares. Holtoniæ tergo hæret Connatia in Occidentem solem, ac Hispanicum Oceanum deuexa. Hanc ab Momonia diuidit Sineus annis, qui hodie dimidium nomen seruat, alluitque Limericum urbem xxiiii. millibus ab ostio distantem. At in Momonia insignis Suirus, cui olim Modani nomen fuit, in mare contra Cantabriam

defertur, auctusque duobus in unum confluentibus flu-
uiis, Waterfordiae urbis portum tutissimae stationis,
Anglorum, & Belgarum clasibus praebet, Per La-
giniam autem Obocus, qui hodie Lipheus dicitur,
inuato cursu multis torrentibus praecipitatus Du-
bliniū interfuit, atque inde ad decem millia pass. ma-
gnarum nauium capax contra Monam Oceano mi-
scetur. Verum, uti diximus, Holtoniae Boandus, &
aquarum mole, & longitudine cursus, & fertilitate pi-
scium caeteros antecellit, In eo supra Armacanā sta-
gnum haud peramplū admirabilis naturae celebra-
tur, in quo si pertica ex Acrifolii planta in uado de-
figatur, & post aliquot menses reuellatur, extremam
partem, quae limo inhaerit, in ferrum conuersam, se-
cundam uero, quam profluentis unda continue ab-
luerit, in cotem duratam spectantibus ostendet, mira-
culo quoque proximū uidetur, ex putri ligno, naufras-
giorumque reliquiis, quae illis litoribus, perpetuis
Oceani fluctibus agitentur concipi, enascique, & de-
mum euolare inde aues, quae in usu mensarum sint,
& nostris anatibus assimilentur. De oraculo autem
ad Diui Patritii puteū, quo nouenis haustibus ex-
piari animos a grauius delictis ferunt, atque inde con-
cepto uaticinio ad diuinationem praeparari, nihil ha-
ctenus a nobis compertum est, nisi cuniculum illum
in abdita rupe ad extremam Insulae oram, qua Cori-
flatibus exponitur, antiquorum operis excavatū, ubi
purilaticis uena scaturiat, inter miracula repona-
mus. Nos haec uti fabulosa curiosae superstitioni, &
peregri-

peregrinantium uotis relinquemus. Hybernia certe miraculo quodam serpentibus caret, neque ullum noxium animal ea terra patitur, præter lupum, cætera uti apud nos cernuntur, præter asinos, quos uel importatos haud dubie non alit, Equi autem tota Hybernia tollutarii incorrupta sobole progignuntur, quos à mollissimo incessu Hobinos Angli uocant, ob idque delicatis expetuntur, & in Gallia, Italiaque nobilioribus fœminis dono dantur, ex hoc genere duodecim candoris eximii purpura, & argenteis phaleris exornatos in pompa summorum Pontificum sessore uacuos duci uidemus, iusta proceritas illis deest, sed forma, decore, spiritu maxime præcellunt: Holtonia autem peracreis, robustos, & uigore animi prorsus intrepidus, tanquam ad bella natos producit, quibus post ordeï, pabuli que mensuram Acrifolii frondes in flamma perustas, & crepitantes in præsepibus opponunt; quo alimento sanari conuulsos, & uitalia foueri, experimento didicerunt: hos Hispania, Galliaque mercatoribus permutatione, aut pecunia diuendunt; præbent, & Hyberni Martarum, & syluestrium fellium pelles, quibus nobilium fulcitur uestis: Taurorum item tergora, & lanatas ouium exuuias: & qui à uolatus pernecitate maxime probantur, falcones Regum aucupiis dicatos, pro his ab Hispania, Galliaque loricas, galeas, spicula, gladios referunt, atque item uinum, oleum, & Crocum: sed mercaturæ quæstibus militare decus anteponunt: lites non diu alere mos est, quum aduocatis non sit locus, &

72
controuersia, aut expedito iudicio, aut armis finian-
tur, Soli sacerdotes Antistitum tribunalia frequen-
tant, utpote, qui Pontificii iuris decretis pareant, in
summo igitur honore sunt milites, equitesq; in pri-
mis, & secundum hos grauis armaturæ pedites, quos
uti ueteranos, & bella ex bellis serentes, in castrisq;
educatos ipsorum lingua Galloglathas uocant. In-
ter omnes Connatius Honel equitatu pollet, & gra-
uis armaturæ pedites unus alit, cum iis enim agros,
& fortunas omnes partitur, quum pecuniæ egens ip-
sis uitæ alimentis, ac item ueste, armis, & equis stipen-
dia persoluat, Eques lorica, & galea munitur, læua
lanceam Hispanicam, habenasq; simul comprehen-
dit, dextra ualidissime amentata iacula contorquet,
plura enim aut contenta gladii baltheo, aut cōpres-
sa fœmore gestare cōsuevit, alia pedites famuli sub-
ministrant, ita eminus iaculis rem gerit, cominus au-
tem traducta celeriter è leua in dextram læua, atq;
ea ad medium alte sublata iteratis ictibus pugnat,
binos singuli trahunt equos, alterum, quo extra aciem
uehantur, alterum autem egregium bellatorem ses-
sore uacuum, in quem opportune transcendit, quum
classicum ad arma uocat, non clangore tubæ, sed in-
gentis lignæ buccinæ mugitu prælium accendunt:
tanta uero equiti ad regendum, atq; incitandum equum
agilitas, ut nutabundus, & eludens miro corporis fle-
xu hostilia tela deuitet, atq; ea solo sparsa poplite ab
Ephippio suspensus exporrecta læua corripit, Ve-
terano autem pediti præter galeam, & lorica lata

ex

ex maculis ferreis fascia guttur munit, is tum Germanica secure utitur, cum initio prælii iaculum emisserit, ex his stataria acie in medio constituta præcimente utriculario tibicine leuis armatura è cornibus procurrit, iaculis, sagittisq; res geritur, quas breuibus, & ligneis arcubus emittunt: Galloglatha autem tanta constantia depugnat, ut nullo mortis metu fortiter uincendum, aut in uestigio honestè cadendum putet: Interemptorum funera non planctu, & lachrymis, sed decantatis laudibus celebrantur, præficas enim propinqui precio conducunt, quæ exequias næniis exornent, pertinere siquidem ad familiaræ decus arbitrantur, egregiè fato functos non diu luxisse; quòd non lachrymis, sed diuturna memoria dilectos prosequi præstantius ducant, tanquam eis honestum uitæ exitum, illudq; incomparabile bonum supremæ pacis inuidisse dispudeat.

FINIS HYBERNIAE.

k ii

I N S V L A Æ

HEBRIDES, & ORCHADES.

INTER Scotiam autem, ac Hyberniam extrorsus in Septentrionē per Oceanū sparguntur Hebrides insulæ, numero quadraginta tres, Eboniæ quibusdam dictæ, è quibus Hyla promōtorio, quod diximus, Nouatio aduersa, &

post eam Cumbra, & Mula metalliferæ, sed exercendis fornacibus lignorum inopia damnatæ; distant ab Hybernia triginta pass. millibus: Scotico autem litori proxima est Hiona, quæ & Chilca hodie uocatur, intercurrente freto, stadiorum ferme centum. In ea sedes est Episcopalis Sodorensis, cuius Antistitis in circumiectas insulas sacrarum cerimoniarū iura, ac imperia diffunduntur, ibi etiam uiget Cœnobium cucullatorum sacerdotum ex ordine Diui Benedicti, miro templi ornatu, & sancta conuictus frugalitate celebratum, In ea quoq; antiquissimorū Regum sepulchra insculptis elogiis, & rerum gestarum titulis spectantur, Nam antiquitus eorum funera sumptuosissimo exequiarum apparatu in Hionam atratis clasibus ducebantur, qui mos demum exoleuit, frigēte scilicet cura pietatis, & laudis apud eos, qui astuta ratione, ut pompæ decus contemnes

re uideantur, facile uel honestissimi s sumptibus par-
cunt, & suorum manibus nullo, uel simplici cultu
parentandum existimant: Asseruantur & in arca-
nis templi armariis uetustissimorum annalium codi-
ces, atq; item latae membranæ ipsorum Regum sub-
scriptæ manibus, aureis, uel cereis sigillorum ima-
ginibus obsignatæ: quibus antiquæ leges, edicta q;
& finium, ac ciuitatum iura publica continentur.
Fama quoq; est, prisca ingeniorum monumenta, ro-
manasq; historias, quæ quisq; uel idiota cupidissi-
me desideret in illis scriniis recondi: quas Fergusius
Scotorum regulus non incuriosus, ut uideri potest,
amator Historiæ, Alarico Gothorum regi comes,
direpta urbe Roma secum abstulerit, in Hionamq;
demum tumultu Danico diligentius, & tutius asser-
uandas religiosè transtulerit: ita, ut non omnino
uanum, & irritum uideri possit reliquas T. Liuii
decades expectare, quarum è tenebris erutarum cer-
ta exempla ad Franciscum Gallia regem Scotorum
literis prolixè, atq; munificè præmissa nuper audi-
uimus, maxima uerò omnium Hebridum Leuissa
existimatur, quam è litore Britannico ab Agricola
socero spectatam tacitus Tylem esse putauit, quum
Schotlandia proculdubio, uti terrarum ultima, ea
sit Tyle, quæ Virgilio carmine celebratur, in quam
uix trium dierum nauigatione, & secundis quidem
tempestatibus ab extrema Scotia peruenitur: In ea
Ictiophagi omnium rerum, & brumali præsertim
tempore cœlestis lucis inopes degunt; Cæterum ex
Hebris

Hebridibus extrema uocatur Hirtha ab hircis in-
gentibus, quibus abundat, ut ferunt, appellata, ii
enim proceritate eximia asinos antecedunt, in eaq;
Polus ab Arctoo cardine tribus & sexaginta gradi-
bus eleuatur, Ad earum porro numerum, ut dixi-
mus, reliquæ accedunt, ut eæ prorsus ignobiles,
quod alia cœli, & terræ malignitate sint inculta,
aut aspera saxis, alia autem arbustis, & uirenti ces-
pite nuda, nonnullæ etiam uti perpetuis cinctæ cau-
tibus penitus inaccessæ, atq; ita formidabiles, ut
à piscatoribus tantum adeantur, inde uastus sese in
immensum pandit Oceanus, ad Corobrechum su-
pra Hirtham inuisitata, ineuitabiliq; uertigine infa-
mis, nam ibi maria occulto naturæ impetu in or-
bem rapidissime concitata, attractu uiolento nauis
gia absorbent: Quum itaq; Hebrides ad Occa-
sum in Hyberniam spectent, ab altero Scotia lito-
re Orchades ab Oriente sole in Noruegiam obuer-
tuntur, numero, uti ferunt, ad triginta: In iis Po-
monia summam obtinet claritatem Chirchouallio
urbe binis munita arcibus ualde insignis, est enim
Pomonia cæteris omnibus maior, atq; fertilior, e-
qua Claudius Cæsar deuicto, & capto Ganio rege
triumphi laureolam expetiuit, segete omni, præser-
timq; ordeo plurimum abundat, triticum tamen ad
generosam frugem non prouehit, quum, nec maio-
res, & fructiferas arbores ferat: sed in ea sunt fre-
quentia maioris, minorisq; pecoris armenta, lepo-
rumq; & cuniculorum admirabilis multitudo, olo

res, gruesque uisuntur innumeri, subest & opima piscatio ita, ut hac insigni tantarum rerum copia desideratae frugis incommoda facile sarciantur, Cæteræ insulæ sunt in ditione Pomoniensis Antistitis, sed Scotiæ regum imperiis reguntur, in his eadem natura soli, atque eadem cœli salubritas, sed quæ ad Noruegiam propius accedunt, uitæ duricie, & moribus multo agrestiores existimantur, Sunt & aliæ ultra Orchadas insulæ, quas Scethlandias uocant, earum incolæ seminudi, atque inopes, ouis auium, & solis propè piscibus sese alunt: iustitia, & pace gaudent, & quum diuitiarum, atque luxuriæ nomina nunquam audierint, in summaque egestate, & in perpetuis brumæ tenebris uiuant, ferè omnes incredibili naturæ fœlicitate ad summam senectutem perueniunt: Deum adorant, & sacrorum causa quotannis circa solstitium sacerdos ad eos è Pomonia traicit, natosque eo anno infantibus Baptismatis fonte perfundit, sacra solemnia celebrat, indeque speluncis, atque tuguriis eorum sancta aspergine collustratis, acceptisque ex durato pisce decumis, abundè ditatus ad Orchadas reuertitur: Ultra Scethlandias ad dextram aliæ quoque parua, & ob id innumerabiles insulæ, immanium scopulorum effigie, toto eo Oceano se diffundunt, quo horrentia gelu, & tenebris Noruegiæ litora quatiuntur, non longè enim abest illud extremum Noruegorum caput, quod antiquis incognitum recentiores Cosmographi Nodrosiū appellant, enormi siquidem terrarum, & litorum uastitate, ut
suo loco

suo loco dicemus, Scythia in Corum uentum pro-
 currit, continente ipsa, in modum perangustæ falcis
 ad Orchadas incuruata, ita, ut amplissimo sinu, uas-
 riisq; & admirandis anfractibus Suecorum, & Go-
 thorum populosisima regna complectatur, Inde ille
 immensus, & in nullum postea litoris conspectū, ni-
 si infausta temeritate nauigabilis patescit Oceanus,
 cuius fertilissima piscatione quotannis Europam o-
 mnem facile compleri conspiciamus. Incredibile di-
 ctu est, quanto apparatu, quantisque clasibus in eos
 tractus expeditionem suscipiant populi ferme om-
 nes, qui Britannia, Galliaq; & totius Germaniæ
 oram attingunt, ingenti siquidem studio, laboreq;
 uti accidit, in spem certam uberrimi prouentus so-
 cietates ineunt, constitutis inter se legibus, quibus
 patentis Oceani spatia, & tractus, sublata conten-
 tionis occasione diffiniunt: Ea uero captura omnis
 unis alecibus constat, nunquam expansæ manus mē-
 suram excedentibus: Hi pisces clupeæ, uel mino-
 ris Alosæ argenteo nitore speciem referunt, Arin-
 gæq; uocantur, quæ salitæ cadis, aut ad pallorem
 aureum fumo inueteratæ; ad nostra quoq; Empo-
 ria conuehuntur: Discedunt, ut credi par est, ex ul-
 timis Arctoi maris partibus tanquam ex hibernis,
 ut in orbe nostro mollius æstiuent, ouaq; deponant,
 piscantium uero classes, in queis sæpe ad mille nauis-
 gia numerantur, adulto uere e' continenti Gallia,
 atq; Britannia portibus soluunt circa solstitium to-
 to sparsim diffusæ pelago piscantur, remeant autem

ante æquinoctium onusta præda, quæ demum fœmi-
narum excepta manibus peculiari ipsarum arte, &
diligentia curatur, atq; diuenditur: Cæterum quum
in alto piscationi incumbunt, tanta Aringarum ui-
situr multitudo, ut earum densissima, infinita'q; ag-
mina perpetuo trãscursu liquidissimi æquoris nitore
rem obscurent, inde'q; pigrescant fluctus, & oppo-
sita incidentium impetu retia sæpissime rapiantur.
Nauigia eorum in medio lata, rotunda'q; sunt, ob-
tusis admodum proris, & puppibus, ad quas retia
relegant: ea autem adeo scite, atq; celeriter, si forte
tempesta immineat, lignea testudine conteguntur,
ut omnem uel immanium fluctuum contumeliam
facile ferant, & nauæ sola in uertice ad aperta fenest-
ella, cœlum spectent, ac inde pariter aerem, lucem'q;
recipiant, commissuris scilicet adeo perite obstru-
ctis, atq; picatis, ut agitata, & fluctuantia pelago,
nec mersa unquam, librante, sustinente'q; incluso
spiritu, tutissime uoluentur, ad apertus enim Ocea-
nus per solstitiales dies admirabili tranquillitate cõ-
sternitur, quum rarissime quoq; eueniat, uel subor-
tis etiam uentis, ut spumosis, atq; refractis flucti-
bus intumescat, remotis scilicet terris, quæ suo na-
turali halitu uentos, & procellas ad generent, In ex-
tremis porro, & niuosis Noruegiæ litoribus homi-
nes feros monstroso aspectu, & prælongis undiq;
setis, & crinibus coopertos, maxime'q; horribiles uer-
sari tradunt, qui terribili garritu pro sermone utan-
tur, minores'q; plantas admiranda ui manibus re-
uellant

uellant, In Oceano quoq; , & fluuiis mirifice corripiendis piscibus urinentur, & per glaciem, & duras niues firmo uestigio stantes, in corticibus arborum, præuultisq; innixi contis decurrant, ut feras consectentur: Ab his eiectos in litus peregrinos homines per noctem, quod perosi lucem in tenebris maxime grassentur, fustibus interim, deuorariq; asseuerant, immanium Canibalum more, quorum insulas ea sæuitia infames, Columbus Ligur hispanica classe prouectus, in occidente repererit, quum felici ausu alterum nobis orbem aperiret. Has Scythicas atroces belluas ætate nostra conspexere Scotorum Legati à Ludouico rege Gallia redeuntes: uixq; eas militari uigilia, uirtuteq; post insignem metum effugere: quum è Morino litore in altum arrepti transuersis tempestatibus ad inhospitum Noruegia litus peruenissent: Sed hæc monstrifera loca, inusitataq; pericula narrantibus, nemo nisi inuerecundus fidem astruxerit, aut improbus eleuarit. Nos autem in præclaro testimonio recentis historia, ut in certissima ueritatis luce cõsistemus: nec adulatione dulcissima ægris, aut ociosis animis fabulosa ad uoluptatem scribere uideamur.

FINIS ORCHADVM.

l ii

T A B V L A.

NOVA, ET ANTIQVA
LOCORVM NOMINA.
IN ANGLIA.

Britannia, olim Albania, siue Albion, nunc Anglia,
Anglitterra, Englund.

Bathonia ciuitas, olim Aquæ calidæ, nunc Bathe.

Belge, ubi nunc Vuellix, Vuellis.

Brannogenium, Bangarium, Bangar, ciuitas in
Vuallia.

Bolerium promontorium, S. Buriem, Cornubiæ opa
pidum.

Buleum, Biltheum oppidum in Vuallia.

Cambria, nunc Vuallia, Vualis, ubi olim Cornau
lii, Demete, & Silures.

Camelodonum, Duncastrum, ad Dunii fluminis ri
pam.

Camudolanum, Trinobantum ciuitas olim, ubi
nunc Northamptonum.

Calatum, Chiptonum, in Lancastria.

Caturactonium, Alertonium, in Northlandia.

Cantium, ubi nunc Cantuaria metropolis, Canter
bury, olim Daruernum, siue Dorouernia.

Cornubia, Cornuuallia, siue Cornugallia, Cor
nuuayle.

Couennos, Shepei, insula in Cantio.

Damnones, nunc Deuonia comitatus, Deuonshyre,
Duro

Durotriges, Dorcestrenses, ubi Dorcestria oppidum, Dorcetter.

Eboracum metropolis, Yorke.

Ganganorum promontorium, ubi nunc kilgarenū, & Caerdiganum, Vuallia oppida.

Herculeum promontorium. Hertlond.

Habus fluuius, nunc Humbrus.

Isaca fluuius, Exa, ubi nūc Exonia ciuitas, Excetter.

Iscalis, Ilchestria, Ilchestre.

Iceni, Iccii portus accolæ in Gallia, ubi nunc Calitiū, siue Caletus, Calais.

Igeni, Northumbri.

Londinum, siue Londinium, ciuitas supra Tamesim fluuium nunc Londra, London.

Lindum, Lincolnia, Lincoln.

Magnus Portus, Portismouth.

Maridunū, Caermardinū in Vuallia, Caermardine.

Mediolanium, Manchestrium, Manchester.

Mona insula, olim Druidum sedes, nunc Mana, siue Man.

Niomagus ubi nunc Bokyngamia

Nouus Portus, nunc Rhie.

Ordouicum, Nordouicum ciuitas, Norloyche.

Oxonium gymnasium, Oxfort, olim Caleua.

Ocelum promontorium, ubi nunc Hulla portus.

Ocrinum promontorium, nunc S. Michaelis.

Petuaria, ubi nunc Beuerlacum, Beuerlay.

Rutupie, nunc Roffa ciuitas in Cantio, Rochestre.

Rigodunum, ubi nunc Vuaringtonum oppidum.

Ratoſtathibios fluuius, nunc Sabrina, Seuern.
 Rate, ubi nunc Couentria.
 Sarisburia ciuitas, Salysbury, ubi olim Dunium.
 Salopia, Shrouisbury, olim Coriminium.
 Tameſis fluuius, ſiue Tamifia, Temmys.
 Toliapis, Teno, Tanetos, Tenet in Cantio nunc pe-
 niſula, olim inſula.
 Trinobantes, ubi nunc Northamptonenſes.
 Tueda fluuius Angliam à Scotia diuidens, olim
 Vedra.
 Tubius fluuius, Toue in Vuallia.
 Tamara, nunc Tanerſtok oppidum in Cornubia.
 Vectis inſula, ſiue Vecta, nunc Vuyght.
 Vintonia ciuitas, Vuyncheſtre, olim Vente.
 Viroconium, nunc Virgonia, Vorcettet.
 Veuis fluuius in Vuallia, olim Antona.
 Vrolanium, ubi nunc Rotelandia comitatus.

NOVA, ET ANTIQVA
 LOCORVM NOMINA.
 IN SCOTIA.

Aberdonia gymnaſium, Aberdine.
 Alectum, nunc Deidonum ciuitas, Donde.
 Anguſia, olim Oreſtia, nunc Anguiſhe.
 Argadia, Argathelia, Argile.
 Bremenium, Beruicium, Beruic, oppidum in Scotie
 finibus, nunc Anglicæ ditionis, olim Ordulucium
 appellatum.

Brigana

- Brigantia, Gallouidia, Brigantes, nunc Gallouais
 Calender, & Calder, ubi olim Caledonia, Silua in-
 gens, cuius nunc pauca extant uestigia.
- Carringtonium oppidum, Carbantorigum, Carrik.
- Cathenesia, ubi olim carnones, nunc Cathnes.
- Cluda fluuius, olim Glota, nunc Cloit.
- Diua fluuius, nunc Dea, Dee.
- Duncheldinum ciuitas, olim Calidoniae castrum,
 nunc Dunchel.
- Dunbarrum, Vararum, Barri, castrum, Dunbar.
- Dunbretonum, Britonum castrum, olim Alcluth.
- Ednigburgus regia ciuitas supra Fortheam fluuium
 sita, olim Agneda, & arx puellarum dicta.
- Euonium castrum, nunc Donstaphage.
- Forthea fluuius, olim Loxa, nunc Fierth.
- Fifa, Fiffandia, olim Otholinia.
- Grampius mons, Granzebain, id est mōs incuruus.
- Hibernia Insula, Irelandia, Ireland, ubi Dublinum
 ciuitas, olim Eblana.
- Hebrides Insulae, olim Ebude, siue Eboniae.
- Iona insula, nunc Chilca, uetus regum sepultura.
- Laudonia, olim Pictlandia, siue Pictorum terra.
- Lacus Lomundus insulas habenstriginta, Logh, Lo-
 mund.
- Lenosia, Lenos, ubi olim Elgouia.
- Leuinus fluuius Bodotria.
- Mons rosarum, Montros, olim Celurca.
- Nouantum, Chersonesus, & promontorium, nunc
 Terrae caput in Argadia.

Orchades insulæ, nunc Orkneys.
Perthum, siue Bertha, nunc oppidum. S. Ioannis.
Seynth Ions touune.
Pomonia Insula, Kirchouallia.
Sterlingium castrum, Sterling, unde ponderum, &
mensuræ nomina. olim Mons dolorosus.
S. Ninianus, Seynt Tronians, olim Candida, casa.
Taus fluuius, nunc Tai.
Taruedume promontorium, ubi nunc Dongisbeu.
Thezailum promontorium, nunc Buthania, Bu
thuuayn.
Thule insula, siue Thyle, nunc Shetlandia.

FINIS.

AD PAVLVM IOVIVM
EPISCOPVM NV CER.

Virorum aliquot in Britannia , qui nostro
seculo eruditione, & doctrina clari ,
memorabilesq; fuerunt ,

ELOGIA

Per Georgium Liliū Britannum, exarata.

VM, AD BRITAN-
NIAE Insulae situm , lociq;
naturam, Doctiss. Praesul, per-
egregie abs te descripta , haud
ab re fuerit in eadem insula in-
geniorum quoque fertilitatem
agnouisse , ut Bedae , Alcuini,
Scoti, Ruperti, quos uel mul-
tis ab hinc seculis terra illa peperit , aliorumq; , qui
suis temporibus inter scriptores celebratissimi eni-
fuerunt, nomina praeteream, clarorum aliquot uiro-
rum, quos posterior haec aetas nostra produxit, rudi
penicillo utcunque adumbrata elogia tibi nunc affe-
ro: Hoc enim, ut facerem, cum uel ex tuis scriptis il-
lustrata nunc Britannia me inuitauit, tum uel com-
munis patriae meae caritas, & istorum uirorum, quos
egomet omnes prope de facie cognouerim, dignitas
impulit: Accipies igitur ea, qua soles alacritate, ad de-
scriptam hanc abs te Britanniam, foelicissimum quo-

m

que eius insulæ partum, quæ nobis uno, atq; eodem sæculo, multiplici eruditione, & doctrina, uel istos quidem ante alios omni memoria dignissimos edidit. Quod autem ad ordinem, atque in recensendo seriem attinet, cum eisdem temporibus omnes sub duobus Henricis, septimo, & octauo eiusdem nominis regibus, (quorum imperium sexaginta circiter annorum spatium complectitur,) extiterint, operæpretium esse duximus, ut alius ante alium uita primo excesserit, ita & subsequenter de singulis narrationem attexere.

IOANNIS COLETI.

HONESTISSIMIS suæ ciuitatis parentibus Ioannes Coletus Londini natus est, patre ad summam præfecturam bis in ea urbe uocato, matre nobili, ac prædiuite fœmina, ex uno tantum coniugio uigesimo secundo partu leuata, Ioanne Coletu natu maximo, eodemq; ex tã fœcunda prole, cui omnis ueniret hæreditas defunctis cæteris superstitibus. Is statim à pueritia liberalibus disciplinis domi institutus, mox tanquam auidus optimarum artium mercator, Galliam primo, deinde Italiam adiit, præcipue autem ad sacrarum litterarum scientiam omnem studiorum suorum cursum direxit. Ex Italia in Britanniam reuersus, trigessimum circiter ætatis annum agens, in Oxoniensi gymnasio cum summa Christianæ uitæ disciplinam profitentium admiratione, publicis

publicè Paulinas epistolas omnes gratuita opera enarrauit. Oxonio deinde ab Henrico rege eius nominis Septimo, Londinum est reuocatus, & amplissimo sacerdotio donatus, templi in ea urbe maximi, ad Diui Pauli, Britannico ritu, Decanus dictus, ubi per annos aliquot è suggestu Christiano more concionandi formam auspicatus, pia diffiniendi, atque differendi facultate, inter sui temporis oratores præstantissimus habebatur. Huc accedebat ea egregii corporis proceritas, & suspiciendi oris serenitas, ut subinde in omni actione mirus, uenerandusq; existeret. Tandem uero cum abdicatis rebus omnibus, & relicto eo, quo fungebatur sacerdotio, procul hominum turba, cum paucis reliquum uitæ, in Christianæ philosophiæ ocio transigere decreuisset, ad Scænum nobili Cartusiensium monachorum Cœnobio, septimo ab urbe Londino lapide, peramœno loco, & alta solitudine piæ meditationi, studiisq; aptissimo, extracto sibi eleganti apparatu domicilio; pestilenti sudore paucis ante annis peculiari Britaniæ morbo, semel, atque iterum correptus, cum, & tertio ab eodem repetitus, utcunque tamen reuixisset, ex eius morbi reliquiis contracta uiscerum tabe, haud ita multo post Londini periit. Sepultus est ad Diui Pauli, humili quidem sepulturæ loco, quem sibi ante aliquot annos delegerat, inscriptione addita, Sed & funeris honorem omnem abdicanti, habitus est ei amicorum cura maximus, exquisitaq; industria tabula erudito præconio exornata, depictaq; ad uiuū

effigies sepulchro affixa. Nihil autem, quod extet, in
scriptis reliquit, nec multa eum scripsisse constat, sed
purissimam latinæ linguæ elocutionem, eandemq;
laconica breuitate compositam, ex aliquot eius ad
Erasmum familiaribus epistolis colligere licet, cui
etiam in sacra Biblia ad antiquæ lectionis dignitatē
restituenda, ciuilis, ac diligens bibliothecæ cultor,
haud mediocrem operam præstitit, exhibito ipsi Eras-
mo uetustissimi codicis exemplari, unde, & Bibliam
ipsam multo nunc quàm antea castigatiorem legis-
mus. At illud sanè Coleti præter cætera ad æternam
laudem posteritati relictum, quod illustri in rem lit-
terariam patrocínio, Britannicæ iuuentuti erudien-
dæ Londini scholam publicam magnifico opere ex-
truendam curauerit, pia, atque munifica liberalitate
erogatis, in eandem, priusquam obiret, amplissimi
patrimonii sui opibus, quibus, & præceptores duo
honestissimis stipendiis alerentur, & adolescentes ip-
si gratuito sub eisdem præceptoribus edocerentur.
Atque hoc beneficio Britannia subinde delectissima
semper iuuenum indole, politiori literatura proficiē-
tium, ex hac schola præ cæteris nobilitata, fertilis-
sima posteris ingenia ostendit. Fuit is annus, quo Co-
letus nondum senex, Christina matre adhuc supers-
tite, obiit, Henrici, & Francisci regum in Morinis
ad Arderas colloquio celebris,

G V.

GVLIELMI LILII.

EX ODIAMO Vintoniensis diocœsis oppido, Gulielmus Lilius rara ingenii fœlicitate, rudi, & barbaro penè adhuc sæculo inter primos cultioris disciplinæ professores clarum nomen in Britannia meruit, Qui mira peregrinandi cupiditate, in genus puer Hierosolimã usque pietatis studio peruagatus, mox inde rediens, Rhodi aliquandiu literarum causa substitit, ibiq; latinæ pariter, & græcæ linguæ rudimenta perdidicit. Romæ denique inter fœlicissima eius sæculi ingenia Sulpitium, atque Põponium docentes audiuit, excultoq; admirabili fœlitate ad omnia humanitatis studia ingenio, post annos aliquot in patriam reuersus, facilem suis ciuibus elegantioris disciplinæ uiam primus ostendit: quem Ioannes Coletus, honesto stipendio, & ornatisimis ædibus auctum, nouæ scholæ suæ Londini primum præceptorem delegit, quo in munere annis quindecim ita se exercuit, ut perutili Grammaticæ artis compendio, breui tempore multò maximam Britannicæ iuuentutis partem ad exactissimam latinarũ literarum cognitionem perduxerit. Extat eius Syntaxis inscriptione libellus, latini sermonis constructionem, breuiter, & eruditè explicans, sub Erasmi nomine à librariis exceptus, cui Lilius id operis recognoscendum paulò antea, quàm ederetur, obtulerat, nec enim postea libellum, quem alterius iudicii censuræ submiserat modestus ingenii sui æstimator suo ip

sius nomine in publicum prodire uoluit. Scripsit, & ad inutilem grammaticarum præceptionum congeries abolendam, paucis exametris uersibus de latinorum nominum, uerborumque generibus opusculum, rudibus adhuc ingeniis maturandis accommodatum. Sed & in carmine mire felix, atque candidus, Philippum Maximiliani Cæsaris filium, ui tempestatis, dum ex Flandria Hispaniam peteret, disiecta classe, in Cornubici litoris portum appulsum, elegantissimis aliquot uersibus celebrauit, cum, & eodem turbine sublata ex Paulini templi fastigio ænea magni ponderis aquila, quæ facili motu spirantium uentorum regionem indicare solet, ad tabernam librariam proximam in depictæ aquilæ tabulâ impeteret, quo ueluti prodigio, iam tum non sine diuini numinis potentia, ex tam graui naufragio, Philippo regi, qui pro insigne aquilam gerebat, optatam in Britannia salutem contigisse ostendit. Carolum item Quintum Cæsarem, ab Henrico Octauo rege magnificentissime hospitio exceptum, & celeberrimo spectaculorum apparatu Londini urbem intrantem, panagyrico carmine, & luculenta oratione à puero in foro pronuntiata laudauit. In uertendis autem græcis aliquot epigrammatibus, cum Thoma Moro, adolescens contendit, in cuius gratiam Spiritei Hetrusci equitis libellum haud illepido argumento ad talorum iactum deductas sortes interpretantem, ex Hetrusca lingua in Britannicam, periucunda adhibita sermonis gratia, conuertit. Ad postremum, defæuiente Londini

pe

peste, coniuge, qua cum amabili semper concordia sanctissime uixerat, absumpta, & numerosa simul sobole, quam ex eadem ad decimam quintam usque prolem susceperat, penè orbatus, ex uerrucula, quæ diu antea coxæ adnata, temere scalpendo, recrudescētibus postea doloribus, ad ingentem strumam uenas, arteriasq; implicantem, malignè concreuerat, multum uexatus, ex chirurgia medicis aliquot facilem eius morbi curationem sibi promittentibus, licet plerisque id omnino dissuadentibus, & Linacro in primis certissimum uitæ periculum ei prædicente, secari uoluit, unde, & septimo post die quinquagenarius interiit, cum magno ciuium suorum desiderio, quibus dum uixit gratisimus extitit: Sepultus est in Paulini templi uestibulo, ad Agnetis coniugis latus, Sub eius anni initium, quo paulò antea Rhodus insula à Solymano Turcarum principe expugnata fuerat.

GVLIELMI GROCIINII.

PARIBVS quoque auspiciis eruditi ingenii laude apud Britannos celebre Grocinii nomen iam inde posteris permansit: Qui prima græcæ, & latinæ linguæ rudimenta in Britannia hausit, mox solidiorem eisdem operam sub Demetrio Calchondile, & Politiano præceptoribus in Italia impendit, ac denique in utraq; lingua peritissimus euasit, domumq; rediens ad excolēda Britannorum suorum ingenia,

congestas studiorum opes liberaliter effudit, Qui primus in Oxoniensi gymnasio, frequenti iuuenum concursu, græcas literas publice profiteri cœpit. Sed, & philosophiæ studia secutus, diuinum illud Platonis ingenium Aristotelem solum extollendo, ita neglexit, ut opponentibus interdum sese ad Platonice doctrinæ defensionem amicis, truculenta uoce responderit, Platonem nihil aliud in tota disciplina, præterquam græcorum figmenta, & aniles fabulas rudibus philosophastris proponere. Aristotelis uero, unacum Linacro, & Latemerio communicato labore interpretandi prouinciam est aggressus, quam tamen paulo post, oblato sibi sacerdotii honore, mutato consilio deseruit. Fertur, & à nonnullis adolescens Alcuimisticæ artis studium aliquãdiu secutus, quod etiam Britannicis legibus damnatur, & hoc ab eo per iocum percunctanti quondam Henrico Septimo regi, ingenuè respondisse, eius artis siquidem secreta perscrutandi desiderio, se curiosa iam olim quorundam æmulatione seductum, sed frustra fatigando nullum sibi inde inuentum lucrum. Vixit paruo contentus, exquisitam omnem urbanitatem, simplici, & subrustico sermone comiter excipiens, ac denique uel unica tantum, dum uiueret, ingenii laude nobilis. Obiit sexagesimo circiter ætatis suæ anno, nihil usquam, quod extet, in scriptis posteritati relicto.

THO.

EODEM ferè tēpore, quo, & Grocinius, Thomas Linacrus perdiscendi studio ex Britannia in Italiam uenit, Florentiæ Demetrio, & Politiano præceptoribus usus, atque à Laurentio Mediceæ familiæ principe uiro, preclari ingenii admiratione, familiariter acceptus, Romam inde optimarum artiũ cognitione auctus, ad perscrutandas antiquæ urbis opulentissimarum bibliothecarũ diuitias profectus est, ibiq; cum aliorum, tum, & Hermolai Barbari docta consuetudine ad summũ excellentis ingenii profectum, peregre regie usus diu desideratum literarũ decus in Britanniam attulit. Arthuro principi, Henrici Septimi regis filio aliquandiu preceptor datus, præcipue autem ad medicinæ scientiã uix ulli adhuc in Britannia nato foeliciter tentatam, studium omne conuertit: In hac demum ita se exercuit, ut commendata sibi Henrici regis sanitatis tutela, & talari toga purpurea amictus, uillosi serici nigri stola lata in humeros proiecta, inter aulæ regię proceres cōspiciuus incederet. Inter alia uero præclara eius ingenii monumenta, uel illud Galeni de sanitate tuenda opus, è græco summa latini sermonis elegãtia foelicissime traductum, immortalem sibi apud posteros laudem comparauit. Extat, & Procli Sphæra erudite ab eo interpretata, & Arthuro Principi dicata. Sed, & de emē data latini sermonis structura, ex præstantissimorũ authorum obseruatione, compositum uolumen, pau-

lo' antea, quam uita excederet, publicauit, adscripta
præfatiuncula Mariæ Henrici Octauæ ex Catharina
Hispana coniuge filia, laudatissimæ indolis, & admi-
rabili uirtutum omnium concentu, ad omnem gra-
tiam promerendam natæ Principi, cui renouato pru-
dentissimi patris exemplo Henricus rex Linacrum
à tuenda sanitate præfectū adhibuit. Diu autē uales-
tudinarius, cum, & exquisitissima uictus ratione, per-
multos annos imbecilli corporis habitudinē utcūq;
sustētare conaretur, aliis in re medica mirè salutaris,
sibi ipsi tamen in depellendo eo, quo laborabat mor-
bo, omnino inutilis, ad extremum disruptæ herniæ
doloribus confectus: Londini obiit, honesta domo
in ea urbe, medicorum collegio, ex testamento reli-
cta. Sepultus est in Diui Pauli templo maximo, ad
septentrionalis portæ ingressum, eo ferè tēpore, quo
Franciscus Gallorum rex ad Ticinum in cisalpinis
pugnans, à Cæsareanis ducibus captus est.

THOMAE LUPSETI.

VIX ulli foelicius unquā inter britānos, quam
Thomæ Lupseto ingenium contingit. Is enim Lon-
dini, honesto loco natus, & à Ioanne Coletto ob egre-
giam indolem in tutelam aliquandiu, familiaritatēq;
receptus, sub Gulielmo Lilio græcæ, & latinæ linguæ
rudimenta didicit, moxq; admirabili studio, & indu-
stria in optimarum artium cognitione tantus euasit,
ut adolescēs in Oxoniensi gymnasio Ciceronis Phi-
lippicas expressis oratoriæ facultatis coloribus cum
magna

magna eruditi ingenii admiratione publicè perlegerit. Sed Ludouico Viue, homine hispano, difficiliore propè emulatione eius scholam excipiente, in Italiã optimorum ingeniorum parentē transcendit, ac Reginaldo Polo, regio sanguine illustri, quē per id tempus rex Henricus Octauus, studiorum causa Patauiũ miserat, se adiunxit : ubi annis aliquot per omnia disciplinarum genera euagatus, mox in patriam reuersus, auream illam Chrysofomi eloquentiam præcipuè admiratus, in sacrarum literarum arce constitit, Cum tamē Thomæ Vulsei Cardinalis Eboracensis importunis efflagitationibus, in vitam studiorum suorum rationem perinuitus relinquere coactus est, Thomæ Vinterio eiusdē Cardinalis alumno, magnis sumptibus Lutetiæ Parisiorum præceptor aliquandiu adhibitus. At inclinata paulo post Eboracensis fortuna, cum iam iterum sui iuris esse cœperat, ad antiquam illam Poli familiaritatem, qui etiam ad id tempus peropportunè cum summa regis sui gratia in Galliam traiecerat, atq; ad pristina sacrarum literarum studia, se recepit : cumq; iam omnes in summam sui admirationem coniecisset, & honestissimo sacerdotio auctus, ab Henrico rege haud obscuris beneuolentiæ indiciis, repetita sæpe memoria, ad maiora destinaretur, pituitæ distillatione à capite, exulceratis pulmonibus tussi, ac febre, diu laborans, iuuenis adhuc, quarto circiter, ac trigesimo ætatis suæ anno, Londini contabuit. Ex eius scriptis, nihil usquam ad huc publicè prodiit, cum omnia potius ad priuatum

in nullo i i m u i b

usum penes se domi suæ, uiuens deponeret, quàm ali-
bi post mortem publicanda relinqueret, eademq; ut
plerunq; patrio sermone conscripta, cum tamen, & la-
tino promptissime, atq; eleganter, non in scriptis tan-
tum, sed in familiaribus colloquiis sæpè uteretur. Ex
iis autem, quæ nobis adhuc pueris, ab eo ipso aliquã
do ad describendum tradita meminimus, uel hæc in-
primis fuere. Homeliæ aliquot ad Chrysofomi imi-
tationem ad amicos conscriptæ, Dialogus, in quo a-
cerrima quadam reprehensione, in corruptos sui se-
culi mores inuehitur, maxime uerò in deprauatam
quorundã in aula regia consuetudinem, qui de rebus
sacris disputationes, in mediis epulis, & compotatio-
nibus, profanis uerborum iurgiis mutuo inter se agi-
tantes, de sacerdotali ordine, & dignitate, parum re-
uerenter iam tum sentire cœperant. Ad iuuenẽ quen-
dam in ciuili hominum cõmertio de formando opti-
mo uitæ statu ad alterum familiarem suum, de futu-
ræ uitæ generosa præmeditatione, deq; morte nequa-
quam Christiano homini pertimescenda. Extant fa-
miliares aliquot epistolæ ad Lupsetũ ab Erasmo Ro-
terodamo peramanter conscriptæ, maxime uero illa,
in qua de Edouardo Læo grauioribus censuræ notis
in noui Testamenti traductione, eius nomini detre-
ctante, & obeliscis quibusdam eius scripta cõfodien-
te, apud Lupsetũ, qui Erasmus ipsum à Læi calum-
nia defendere uidebatur, prolixè conqueritur. Obiit
quinto, & trigesimo circiter ætatis suæ anno, Quo tẽ-
pore Henricus octauus rex Catharinæ reginæ repu-
dium moliri cæperat.

INTER erudita quoque Britannia ingenia Ricardi Pacæi clarum nomen his temporibus enituit. Qui defuncto Coletto successor datus, Londinensis templi ad Diuum Paulum Decanus dictus est. Hic sub Henrico Octauo rege, summa apud omnes parata gratia, in aula diu est uersatus, & publicis aliquot legationibus magna apud exteros comparata sui nominis fama, honorifice functus. Sed uel in primis totius Italiae iudicio eximia ei laus tributa, cum, & apud Venetos per annos aliquot, ac deinde Romæ sub Clemente Septimo Pontifice, difficillimis temporibus, multa dexteritate Regis sui negotia tractaret. Ad postremum inuidiosa quorundam æmulatione ab eo, quo fungebatur legationis munere, ex Italia, domum reuocato, cum multa ab eisdem æmulis periniquo iudicio interpretata ei palam obiicerentur, quo eius in agendis rebus industriam, uerbis eleuarent, & apud Henricum regem existimationi detraherent, tanta eius rei indignatio animum pupugit, ut inualecente subinde atræ bilis morbo, in subitâ mentis insaniam proruperit, ex qua uix unquam postea reuocatis sensibus rectè conualuit. Sacerdotia, quæ amplissimi prouetus, & episcopali dignitati proxima, ei obtigerant, altero, quod apud Exoniam ciuitatem in Deuonia possidebat, ubi in Cornubicum promontorium Britannia extenditur, Reginaldo Polo, quo cum familiarissime aliquandiu in Italia uixerat,

libera uoluntate cesfit, alterum Londini ad Diuum
Paulum, Stephano Gardinerio, solertis ingenii, atq;
industriæ uiro, & Henrico Regi tū à secretis, reliquit.
Erāt in Ricardo Pacæo, multa, & ea quidē haud uul-
gari literarū cognitione, instructum ingeniuū, præter
cætera uero mira ex tempore dicendi, scribendiq; fœ-
cunditas, ita, ut cuncta, quæ aggredereetur nō minus
cito, quàm fœliciter, atq; eleganter perficeret. Accesfit
ad latinæ, græcæq; linguæ peritiam, Hebraicarum
quoq; literarum intelligentiam, quibus eam operam
breui temporis spacio impendit, ut non mediocrem
inde fructum ad sacrarum literarum interpretatio-
nem attulerit, conscripto uolumine, in quo ueteres il-
los bibliorum interpretes in plerisq; inscitia lapsos
ostendit. Obiit paulo post Lupsetum, quadragesimū
circiter ætatis annum agens, Henrico Octauo rege
repudiata Catharina coniuge, infaustas Annæ Bole-
niæ nuptias appetente.

IOANNES ROFFENSIS CARDI.

NEMINEM multis ab hinc seculis, animi cā-
dore, integritate, & præstanti sacrarum literarū sciē-
tia superiorem uni Ioanni Fischerio Roffensi Epi-
scopo Britannia edidit, cui primum Cantabrigiensis
Academia, ubi is paulo ante scolasticæ philosophiæ
omnia accuratissime p̄didicit, publici gymnasii præ-
fecturæ honorem detulit. Is est, quem Britanni Can-
cellarium dicunt, quod munus omnium illic philo-
sophan-

sophantium curam complectitur. Rex autem Henricus eius nominis tū Septimus, religiosi animi princeps, nullius cuiusq̄ interposito favore, aut gratia, sed cōmendātibus sibi eum, sua pietate, & doctrina, ad Roffensem Episcopatū euocauit. Est ea in Cantio ciuitas medio inter Londinum, & Cantuariam itinere posita, Roffa, siue Rocestria nuncupata, Accepta hac itaq̄ prouincia Ioannes Fischerius, uitæ sanctitate, & doctrina optimo Antistite dignissima, uigilantissimus sui gregis custos, per multos annos eidem ita præfuit, ut non modo Britannorum suorum, sed externorum quoq̄ ubiq̄ gentiū animos, in magnā sui nominis admirationem traheret, donec tandem Henrico Octauo rege, à paterna, auitaq̄ pietate multū aberrāte, Roffensis p̄petua pietate cōstans, quod regi repudiata Catharina coniuge, insanabili ingenio, cōtra Romani Pōtificis auctoritatem pleraq̄ à cōmuni pietate aliena in suo regno decernēti, solus, uti uerum Episcopum decuit, paternè eum primo officii admonere, ac postremo nefario eius decreto, quo ecclesiasticam potestatem omnem sibi ipsi tanquam supremo capiti uendicauerat, non modo non obtemperare, sed palam ei resistere ausus sit, in carcerē datus est, ubi cum per aliquot menses, licet imbecillo corpore senex, animo tamen inuictus persisteret, Hēricus rex propositi pertinax, ne uulgi opinionem iā concepta doctissimi præsulis unā cum sanctitate auctoritas, profanis eius in rem ecclesiasticam conatibus diutius obsisteret, cum, & paucis antea diebus à

Paulo Tertio Pontifice Maximo, pietissimi iudicii
delectu, Cardinalis designatus esset, maturato exitu,
caput in foro præcidi iussit, cum iam ad exactam
usque senectutem peruenisset, & eodem pietatis tenore
Roffensem episcopatum obtinisset annis triginta
tribus. Huius non tam multa, quam pia, & erudite
satis conscripta uolumina posteritati relicta, maxime
uero, quæ contra Lutheranae factionis hæreses
luculentissime scripsit, doctissimorum iudicio comprobantur,
& quæ sacri sacerdotii authoritatis defensionem continent,
piumque illud opus, in quo sacrosanctæ Eucharistiæ
dignitatem oppugnantem Oecolampadio libris quinque
acutissime respondet. Scripsit, et in Septem Davidicos
Psalmos piæ meditationis commentaria. Idem author extitit,
ut Margarita Henrici Septimi regis mater sanctissimæ
indolis fœmina, cui à sacris confessionibus diu præfuit,
duo celeberrima eruditorum sodalium collegia, regio
apparatu, in Cantabrigiensi Academia conderet,
& delegata eius tutelæ omnium illic
profitentium cura, ascitisque magnis sumptibus
peritissimis utriusque linguæ præceptoribus,
perpetuo hoc eius beneficio, permulti in
Britannia exactam theologiæ cognitionem sunt consecuti.
Fuit is annus cum Ioannes Fischerius Roffensis
Episcopus, uir sanctissimus, sub Henrico Octauo rege,
nefandum capitis supplicium in Britannia pertulit,
quo Carolus Quintus Cæsar, Africana ad Tunetum
uictoria insignis, profligato Barbarosso Othomani
cæ classis præfecto, ad uiginti Christianorum milia,
in uinculis

in uinculis captiuos, libertati restituit. Pridie Diui
Ioannis Baptistæ natali.

THOMAE MORI.

THOMAE MORO uel eo magis propria, ac priuata quædã doctrinæ laus debetur, quod circumfusæ Oceano mari Insulæ terminos uix unquam egressus, eruditi ingenii fama maximam Europæ partem doctissimorum iudicio impleuerit. Hic Londinensis ciuis, honesta familia natus, suo ipsius studio, atq; industria, nullo præeunte magistro, ad exactam latinarum literarum cognitionem, græcas etiam expedita quadam diligentia adiunxit, ut, & latine, recte q; scribere, & ex græcis latina facere, q̄ pri mum foelicissime didicerit: Sed à literarum studiis, ad forenses causas traductus tanta iudicii æquitate, et prudētia enituit, ut mox ab Henrico Octauo rege, ad maxima reipublicæ munera capescenda, sola uirtutis cōmendatione uocaretur, ac deniq; per summos hominum gradus, Britannico more, supremus regni Cancellarius dictus est, quod munus in reip. gubernatione, & dignitate, & authoritate apud Britannos longè maximum habetur, quo in officio ita sanctè & syncerè se gesit, ut fidei, iustitiæ, et prudētia laus summa communiter ei ab omnibus tributa sit. Sed mox sub eodē Henrico rege, orta de Catharinæ Reginae coniugio cōtrouersia, quã ille omnibus modis repudiare, Annam Boleniam thoro inducere

re, filiamque regni heredem abdicare contendebat; Morus, cum per eum, quem gerebat magistratum, pristinam uitae integritatem, haud quaquam se tueri posse praeuideret, ut non pessimorum interea consiliorum, aut minister, aut particeps fieret, ab omnino negotiorum tumultu se subducens, dignitate sponte se abdicauit: Sed ne sic quidem commoti iam regis animus in priuato innocentissimi hominis ocio leniri potuit, quin perpetuis primo carceribus traditum, ac postea iniquissimo iudicio condemnatum, eadem securi subiecit, qua paucos ante dies, sanctissimum uirum Roffensem Episcopum, & Cardinalem, recenti adhuc caede, percusserat: Familiam liberorum quatuor honestissimo patrimonio ditatam reliquit, & priusquam obiret ipse, undecim nepotibus auctam, Praecipue autem in eadem filias tres, literis, ac moribus sanctissime perornatas. Extant eius adolescentiae studia, libellus, Progymnasmatum titulo inscriptus, in quo cum Gulielmo Lilio eius aetatis aequali, in uertendis aliquot graecis epigrammatibus, eodem argumento concertauit, Sunt & nonnulla ipsius epigrammata, & inuentione, et sententiarum argutia, felici quodam genio conscripta. Praeter caetera, Vtopia ad beatae reipublicae optimis legibus institutae exemplum descripta, excellentis ingenii dignitatem posteris commendauit, Sanctioribus autem Christianae disciplinae studiis postremo se exercuit, patriamque religiosae pacis perturbatoribus sparsis insanae doctrinae in uulgus libellis infestatae, editis aliquot patrio

patrio sermone uoluminibus, multa cum pietate defendit. Tertiodecimo autem die post Roffensem, Thomas morus, integer animi, scelerisq; purus, eadem Henrici octavi regis sauitia, hunc uitæ exitum tulit, Pridie eius diei, qui à Diui Thomæ Cātuariensis, corporis translatione, tricentecimo & quintodecimo post anno, solenni ritu sacer habebatur.

GVLIELMI LATEMERII.

SED nec omnino Latemerii nomen inter Britannos, doctrinæ causa celeberrimum hoc loco prætermittendū, qui una cum Linacro, & Grocinio eisdem ferè temporibus, studiorum causa, per aliquot annos in Italia uersatus, utriusq; linguæ peritissimus, intimæ philosophiæ omnia exactissime perdidicit, & eloquentiam ex purissimis fontibus haustam, antiquorum temporibus æquatam in scriptis ostendit. Ad postremum studiorum rationem omnem ad sacrarum literarum cognitionem, egregio sacerdote dignam contulit, de cuius eruditione, doctrinaq; quid maius hic dici poterit, quàm, quòd Reginaldus Polus, quem Romæ adhuc, singulari pietate Cardinalē uidemus, eum sibi aliquando in Britannia præceptorem delegerit. Extat unica tantum ad Erasmus Latemerii epistola, multa stili grauitate, & elegantia cōscripta, in qua ipsi Erasmo operā ab eo in Noui Testamenti recognitione postulāti, ac de Roffensi Episcopo in græcis literis erudiendo, studiose agenti, cū

summa uerecundi ingenii modestia respondet. Hunc
cum plus quindecim ab hinc annis insigni, & erecta
corporis proceritate sexagenarium senem, puer ipse
agnouerim, ut etiã de eo adhuc superstite dubitem,
citra instituti rationem cum de iis tantum, qui iam
supremum diem obierint, scribere decreuerim, per
exigui tamen utcunq; temporis usura, breui hoc elo
gio fraudare nolui.

FINIS.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

BRITANNICA

A' BRVTO BRITANNICAE

gentis authore, omnium in quos uariâte
fortuna Britanniae imperiũ trãsla
tum breuis enumeratio

Per Georgium Liliũ Britannum.

BRITANNI generis
sui antiquitatem ueteri, &
uulgato aliarum gentium
more extollere cupientes, à
nobili Troianorum stirpe
se deductos asserũt, Siqui-
dem memoriã proditum

ferunt, anno ab orbe condito octingentesimo
circiter, & quinquagesimo supra bis millesimũ,
Brutum, siue Britonem, Siluio Ascanii Troia-
ni filio Æneæ nepote genitum, post uarios for-
tunæ casus, ex Græcia cum delecta suorũ ma-
nu in Albionem Oceani maris insulam dela-
tum, (ita enim ab antiquioribus olim, à rupiũ
scilicet albedine dicta, ac tum primũ ab eius
aduẽtu Britannia appellata) Britannis popu-
lis primam nominis, atq; generis originem de-
disse, regnũq; deinceps ab eo sexaginta octo
regum serie, per mille, & quadraginta circiter
annos propagatum: Cæterum, quæ de iis Re-
gibus à nõnullis Britannicæ antiquitatis scri-
ptoribus commemorantur, ueluti res nimia

*Brutus, siue Brito
ab orbe condito an-
no 2850.*

*Britannia Albion
dicta.*

P

C. Iul. Cæs.

Claudius Cæs.

Britannia fit Chri
stiana.

72
uetustate oblitus, & uulgi nonnunquam fabu-
lis inuolutas, de industria prætermittimus, no-
lentes quicquam, quod non incorruptis rerum
gestarum monumentis sit traditum, litteris man-
dare: Quamobrem ad propria accedentes, Be-
dæ, Pauli Diaconi, Polidori Vergilii, & aliorum,
tum ueterum, tum recentium, auctoritatem se-
quentes, Britanniam Insulam, primum à, C. Iu-
lio Cæsare posteris ostensam esse dicimus, an-
tea quidem Romanis prorsus incognitam, Is-
enim Romanorum primus eam intrauit, ma-
gnaque ex parte deuictam, imperatis obsidibus,
Romano imperio aliquandiu tributariam red-
didit; Anno ab urbe condita, sexcentesimo,
nonagesimo tertio, ante uero Christi Seruato-
ris aduentum, sexagesimo. Posthæc, & Reges
quidem suæ gentis aliquot Britannia habuit,
cæterum nomine tenus duntaxat tota à Præ-
toribus Romanis administrata. Post, C. Iulium
Cæs. Claudius Imperator, à quo Claudioces-
trium oppidum, quod nunc Glocestrium di-
cunt, tumultuantem Britanniam rursus perdo-
muit, Orcadasque Insulas Romano imperio ad-
iecit, sed & Vespesiani ductu uetem quoque
Insulam recepit. Imperantibus autem, M. Ant.
Vero, cum Aurelio Commodo fratre, siue, ut
alii, Commod. M. Ant. Veri filio, Põtificatum
obtinente Eleuthærio Græco, Britannia pri-
ma prouinciarum, petente id Lucio Rege, Chris-
sti fia

sti fidem publicè accepit, inuiolatamq; usque ad Dioclesiani tempora seruauit; Fuit hic annus humanæ Salutis octuagesimus secundus, supra centesimū. Anno de hinc à Christo, centesimo, nonagesimo quinto, Seuerus Imperator recepta multo maxima Britannia parte, uallo triginta millia passuum inter duo maria transuersum, per insulam ducto, cætera ab hostibus dixinxit, ac demum ad Eboracum urbē obiit. Orta deinceps sub Dioclesiano graui Christianorum persecutione, Albanoq; cum sociis prima pro Christi fide martyria in Britannia passis, Constantius, quem, Dioclesianus unacum Galerio Maximiano Cæsarem declarauerat, & Galliis, Hispaniisq; præfecerat, per id tempus in Britanniam ueniens, Insulanos grauatè Romanorum imperium ferentes, compefcuit, ac deinde mitis, & mansueti principis fama Eboraci moriens, Constantinum filium ex Helena Britanna matre natum, fœlicioribus Christiano nomini auspitiis ad Imperium transmisit, Anno salutis à Christo, decimo, supra tricentesimum, Pacatiora deinde aliquandiu tempora grauior tandem in Imperio publicarum rerum tumultus excepit; Theodosio enim Iuniore, & Valentiano imperatibus, Anno salutis humanæ quadringentesimo, quadragesimo tertio, distracto undiq; à Barbaris in Italia imperio, Britanni à Scotis, & Pictis fini

Lucius primus
Rex Christianus
anno. 182.

Seuerus Imperat.
anno 195.

Persecutio Diocle
siani.

Constantius Cæs.

Constantinus an
no 310.

Theodos. & Valē
tin. anno 443.

Ætius.

*Vortigerius Rex
Britannus.*

*Anglo Saxones.
Hengistus, et Hor
sa.*

*Britannia Anglia
dicta.*

Aurel. Ambro.

*Arthurus Rex
Britannus.*

timis populis graui bello petiti, & ab Ætio Pa-
tricio externis bellis in Gallia occupato, fru-
stra implorantes auxilium, excusso Romano-
rum imperio quingentis, & tribus annis po-
stea quam à C. Iulio Cæsare subacti, Romanis
ducibus parere cōsueuerant, suæ genti regnum
restituere conati sunt, rerumq; suarum summā
uni Vortigerio deferunt, Sed is irruentibus
in eū magno impetu hostibus, uiribus impar,
Anglo Saxones fœroces Germaniæ populos
in auxilium accersit, qui statim Hengisto, &
Horsa ducibus, cum magna suorum multitu-
dine, in Insulam traicientes, Scotorum, Pictor-
umq; uim aliquandiu prohibuerūt, sed mox
Britannicarum opum desiderio, ex consuetudi-
ne illecti, iecto cū hostibus fœdere in ipsos Bri-
tānos, quos iuuare debuerant, arma cōuertūt,
à quibus nec destiterunt, donec pulsus in conti-
nentem Gallia Armoricam Britannis, uniuersam
ferè insulam in suam ipsorū potestatem rede-
gissent, quæ ab eorum incolatu, nec ita multo
post nomen cum imperio mutauit, ac pro Bri-
tānia, iam inde Anglia dici cœpta fit. Succesit
Vortigerio Vortimerius filius, quo regnante
Aurelius Ambrosius Romani sanguinis sus-
perstes, Saxones occiso eorum Duce Hengis-
to ingenti clade prostrauit, Hunc insequutus
est Vtherius cognomento Pendraco, Vtherii
principatum excepit Arthurus filius militaris
disciplinæ,

disciplinæ, & orbicularis mensæ fundator, Britannorum regum apud posteros celebratissimus, cui succedere haud pari quidem felicitatis laude, Cōstantinus, Aur. Conanus, Magloconus, Carentius, & Cadouallo, qui aliquot annis, quibus regnarunt, imminentem patriæ casum contra Saxones pugnando ægrè sustinere conati sunt. Cadoualladrus denique Cadouallonis filius, Britannorū regum ultimus, magna suorum parte occisione occisa, cum reliquis in extremos Vuallia sinus, ubi olim Cāganorum promōtorium, & Maridunum, quæ nunc Cærdiganum, & Caermardinum uocant, relegatus, indeq; in Armoricam Gallia pulsus, ac postremo Romam profectus, anno salutis humanæ sexcentesimo, in priuata uita consenscens, Saxonibus inconcussus in Britannia imperium reliquit, ac primo quidem per principatus in septem regiones, siue regna diuisum, quæ partim à uentorum nominibus, partim à locorum situ diuersam appellationē inter se sortita sunt, donec progressu temporis uictoris populū opes in unum corpus coalescentes, ad amplissimam posteris, qualem nunc cernimus, Monarchiam concreuissent. Cæterum, qui nā ab Hengisto interim, siue Duces, siue maui Reges, in singulis prouinciis, quas sortiti sunt, extiterint, nominatim omnes hic recēdere haud operæ precium fuerit, tum, quòd

Cadoualladrus Britannorum Regum ultimus.

Saxonū eptarchia.

rerum uarietate in plerisque incertam, tū, quod
temporis exiguitate, quo regnarūt, minus me-
morabilem de se posteris historiam relique-
rint, Quorū autem auspitiis potissimum An-
glicum imperium in eam, quæ postea insecuta
est, amplitudinem creuerit, eos sequenti catalo-
go inseruisse tantum suffecerit. Fuit is annus,
quo Anglo Saxones Hengisto, & Horsa duci-
bus à Vortigerio accersiti, Britanniam primò
ingressi sunt (ut author est Beda Anglo Saxo-
num præsbyter, luculentissimus horum tēpo-
rū historiæ scriptor) humanæ salutis à Chri-
sto. cccc. xlix. Anglicum imperium, post annos
aliquot, Daci frequenti in Britanniam irru-
ptione, applaudentis fortunæ successu, excepe-
re, sed horum Barbara tyrannide breui explo-
sa, Normāni ex Gallia profecti, Guilielmo du-
ce, fœlicioribus auspitiis, ad nostram hanc usq̃
ætatem, stabilem regno successionem dedere,
Seruato itaq̃ nūc ab Anglo Saxonum princi-
patu, ordine, reliqua deinceps continuata Re-
gum serie, per annales digesta prosequemur.

anno 449.
Daci.

Normanni.

ANGLO SAXONVM

Eptarchia in Britannia.

PRIMUM Cantianorum Regnū in Catio ab Hengisto inchoatū, quorum Ethelbertus primus Rex christiāus effectus, sub Gregorio primo Pōtif. Romano missis in Insulam docendi euangelii

Ethelbertus Anglorū primus Rex Christianus, anno 596.

causa, Augustino, & Mileto Monachis, Anno salutis quingentesimo, nonagesimo sexto. Hic D. Paulo Londini, & Andreæ Apostolo Rocestriæ celeberrima templa condidit.

Augustinus, et Miles à Gregorio primo Pont. Ro. in Angliam legati.

SECUNDVM Australiū Saxonū, quorū principatus haud diu durauit, pauci q̄ in eo, & nullius fere memoria Reguli.

TERTIUM orientalium Anglorum, quorum Sigisbertus Rex primus bonarū literarum author, suasu Fœlicis cuiusdā Burgundiæ Episcopi, Cantabrigiæ publicam Academiam excitasse fertur, Anno salutis sexcentesimo, & trigesimo.

Sigisbertus Oriental. Angl. Rex.

QUARTVM orientalium Saxonū, quorū Sibertus Rex à Mileto Lōdinēsi Episcopo baptismum accipiēs, Vuest monasterii. Cānobiū. D. Petro sacrato, in Londini suburbano cōdidisse dicitur, locus nunc Regum se-

Sibertus Oriental. Saxonum. Rex

pulchris, aſylo, & iudiciali foro celeberrimus.

*Pendas Mercio-
rum Rex.*

Q V I N T V M. Merciorum, hoc eſt
Mediterraneorum, quorum Pendas Rex pri-
mus Chriſti nomen profeſſus, cuius exemplo
Mercii paulo poſt communi conſenſu Chri-
ſtiani effecti.

*Eduinus Northum-
brorum Rex.*

anno 629.

S E X T V M. Northumbrorum, id eſt
Septentrionalium citra Humbrum fluuium,
quorum Eduinus Rex primus, ſub Honorio
primo Pont. Roma. à Paulino Eboraceniſi Ar-
chiepiſcopo, ad Chriſti fidem receptus. D. Pe-
tro Apoſtolorum principi templum Eboraci
poſuit, Anno ſalutis humanæ ſexcentefimo, ui-
geſimo ſeptimo.

*Inas Vueſt Saxo-
nū Rex Ro. eccle.
tributarius.
anno 740.*

S E P T I M V M. Vueſt Saxonū, id eſt
Occiduorum Saxonum, quorum Inas Rex,
cuius plurima pietatis officia commemoran-
tur, illudq; in primis, quòd regnum ſuum Ro-
mano Pontifici beneficiarum, & uectigale fe-
cerit, circa annū ſalutis ſeptingentefimum, &
quadrageſimum, huicq; per ſingulos domos,
quotannis ſingulos denarios appendi iuſſit.
hoc uectigal poſtea Ethelphus Rex auxit,
Poſt hæc præualentibus tandem occiduorum
regibus, ſub Egberto Britannia ferè tota in
anglorū Monarchiã ceſſit, à primo eorundem
in inſulam aduentu Anno. CCCL.

Cantianorum

CHRONICON. 61

Cantianorum ab Hengisto	Duces, & Reges	xvii
Australiū saxonū	Ellio	v
Oriētaliū Angloꝝ	Vphio	xv
Oriētaliū saxonū	Erchuino	xi
Merciorum	Idio	xxii
Northumborū	Cridio	xx
Occiduorum	Cereditio. Usq; ad Egbertū	xvi

A' Bruti aduētū, usq; ad. C. Iuliū Cæs. anni M. xl
 A' C. Iulio Cæs. usq; ad Anglorū aduētū anni D iii
 Ab. Anglorū aduentu, usq; ad Egbertū anni ccccl

ANGLORVM REGVM SERIES.

i	Egbertus	Ann.	xxxvii.
ii	Edelphus.		xx.
iii	Ethelbaldus.	menses, v.	
iiii	Ethelbertus.		v.
v	Ethelredus.		ix.
vi	Aluredus.		xxviii.
vii	Edouardus Senior.		xxiiii.
viii	Adelstanus.		xvi.
ix	Edmundus. i.		vi.
x	Eldredus.		ix.
xi	Eduinus.		iiii.
xii	Edegarus.		xvi.
xiii	Edouardus martyr.		iii.

xiiii	Etheldredus.	xxxviii.
xv	Edmundus.ii.	i.
xvi	Canutius.i.Danus.	xx.
xvii	Haraldus.Danus.	iiii.
xviii	Canutius.ii.Danus.	ii.
xix	Edouardus Sanctus.	xxiii.
xx	Haraldus.ii.	i.
xxi	Guilielmus conquestor.	xxi.
xxii	Guilielmus Rufus.	xxiii.
xxiii	Henricus.i.	xxxv.
xxiiii	Stephanus.	xix.
xxv	Henricus.ii.	xxxiiii.
xxvi	Ricardus.i.	x.
xxvii	Ioannes.	xvii.
xxviii	Henricus.iii.	lvi.
xxviiii.	Edouardus.i.	xxxv.
xxx	Edouardus.ii.	xix.
xxxi	Edouardus.iii.	li.
xxxii	Ricardus.ii.	xxii.
xxxiii	Henricus.iiii.	xiiii.
xxxiiii	Henricus.v.	ix.
xxxv	Henricus.vi.	xxxviii.
xxxvi	Edouardus.iiii.	xxiii.
xxxvii	Edouardus.v.menses.ii.	
xxxviii	Ricardus.iii.	ii.
xxxviiii	Henricus.vii.	xxxiiii.
xl	Henricus.viii.	xxxviii.
xli	Edouardus.vi.	

Anglorum

An. Christi. Anni Regni.

ANGLI.

801 i EGBERTVS. I. REX, ANN.
XXXVII.

Occiduorum xvii.

Cantionorū Orientaliū, & Nor-
thumbrorum regna occupat, Pri-
musq; Britanniam, Angliam, &
uniuersam gentem Anglos appel-
lari iussit, nonnulli hoc Hengisto
primo Saxonum Duci tribuunt,
ac inde Angliam quasi Hengisti
terram dictam, priori Anglicæ
dictionis etymologia, Englund.
alii Anglitterram nunc uocant.

802	ii.	Alcuinus præceptor Caroli
803	iii.	Magni, &
804	iiii.	Ioānes Scotus Monachus,
805	v.	discipulus Bedæ, clarent.
806	vi.	
807	vii.	
808	viii.	
809	yiiiii.	Daci prædatores fusi, fugatiq;
810	x.	
811	xi.	
812	xii.	
813	xiii.	
814	xiiii.	
815	xv.	
816	xvi.	D. Chenelmus Merciorum prin-

q i i

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

ceps ab impia Sorore necatus.

- 817 xvii.
- 818 xviii.
- 819 xix.
- 820 xx.
- 821 xxi.
- 822 xxii.
- 823 xxiii.
- 824 xxiiii.
- 825 xxv.
- 826 xxvi.
- 827 xxvii.
- 828 xxviii.
- 829 xxix.
- 830 xxx.
- 831 xxxi.
- 832 xxxii.
- 833 xxxiii.
- 834 xxxiiii.
- 835 xxxv.
- 836 xxxvi.
- 837 xxxvii.
- 838 i

Daci rursus insulam infestant.

EDELPHVS REX
II. ANN. XX.

Egberti filius, subdiaconatus gradu initiatus, mox Romani Pontificis auctoritate eo uinculo solutus, Osburgam uxorem duxit.

An. Christi. An. Regni.

839	ii.	
840	iii.	
841	iiii.	
842	v	D. Suithinus, & D. Athelstanus Episcopi.
843	vi.	
844	vii.	
845	viii.	
846	ix.	
847	x.	Edelphus Rex Romã profectus, sub Leone quarto Pont. Inæ Re- gis institutum secutus, eam Insulæ partem, quam Egbertus pater ad regnum adiunxerat, Romanæ Ec- clesiæ uectigalem facit, legemq; tu- lit, ut singuli, pro singulis, quas habitarent, domibus Romano Pō- tifici quot annis singulos denarios argēteos ad diem festum Apосто- lorum Petri, & Pauli, uel summū, ad uincula Petri, persoluerent. Hoc tributum etiam in hanc usq; nostram ætatem Pontifici nume- ratum esse constat, eiusq; nummi colligendi gratia testatur se in An- gliam a Pontifice missum Polido- rus Vergilius Urbinas, rerū An- glicarum scriptor recentissimus,

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

ac Diui Petri denarios uulgo ap-
pellari scribit.

848	xi.	
849	xii.	
850	xiii.	D. Vuilfridus Archiepiscopus E-
boracencis.
851	xiiii	
852	xv.	
853	xvi.	
854	xvii.	
855	xviii.	
856	xviii.	
857	xx.	
858	i.	ETHELBALDVS REX
III. Mense. V.
Edelphi Regis filius.
ETHELBERTS. REX.
III. ANN. V.
Ethelbaldi Frater.
Dacos Cantio expellit.
859	ii.	
860	iii.	
861	iiii.	
862	v.	
863	i.	ETHELREDVS REX.
V. ANN. IX.
Ethelberti Frater.
864	ii.	

bris

CHRONICON. 64

An. Christi	An. Regni.	
865	iii.	
866	iiii.	
867	v.	
868	vi.	Daci, Iuaro rege occiso, in Northumbris deleti.
869	vii.	
870	viii.	
871	ix.	D. Edmundus Rex Orientalium Anglorum ultimus, ab ethnicis. Dacis confosus, martyrum catalogo adscriptus.
872	i.	ALVREDVS REX VI. ANN. XXVIII. Ethelredi frater. Romæ ab Hadriano Secundo Pontifice coronatus. Daci Mercii, & Orietalibus Anglis imperant.
873	ii.	
874	iii.	
875	iiii.	
876	v.	
877	vi.	
878	vii.	
879	viii.	
880	ix.	
881	x.	
882	xi.	

ANGLORVM REGVM

Ani. Christi. An. Regni.

883	xii.
884	xiii.
885	xiiii.
886	xv.
887	xvi.
888	xvii.
889	xviii.
890	xviiii.
891	xx.
892	xxi.
893	xxii.

Aluredus Rex, Merciorum regno potitus, Dacos uicit, Gomornēq; eorum Regem ad Christi fidem cōuersum, Northumbris præficit. Lindifarne insula à Barbaris deua stata, sedes Episcopalis, cui olim D. Cuthbertus præfuit, hoc tēpo re in Cestriam oppidum Dunelmō proximum deducta, atque inde quadragesimo post anno Dunelmū unā cum D. Cuthberti corpore translata, qui fuit annus. 85. cum eam sedem Aidanus Scotus in Lindifarne primitus posuerat.

Rex Aluredus hoc anno tria cænobia magnifico apparatu condidit, unum Vintoniæ, quod nouum Monasterium dicitur, alterū apud Shaftisburiam, quod est uirginum

An. Christi An. Regni

ginum uelatarū , Tertium ad fluuium Thone, loco, qui nūc Athelneia nuncupatur, olim insula Ethelingea.

894 xxiii.
895 xxiiii.

Rex hortante Neoto Monacho uiro doctissimo, Oxonii publicam Academiam , instituit , propositis professoribus litterarum præmiis, alteram autem Cantabrigiæ annis antea. 265. Sigisbertus orientalium Anglorū Rex excitasse dicitur, anno Domini. 630.

896 xxv.
897 xxvi.
898 xxvii.
899 xxviii.
900 i

EDOUARDVS SENIOR REX. VII. AN. XXIII.
Aluredi filius, ab Athelredo Cantuariensi sacratus.

Expulsis Dacis Orientalium Anglorum regno potitus, extra Scotiam, totius insulæ imperium obtinuit.

901 ii.
902 iii.

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

903	iiii.
904	v.
905	vi.
906	vii.
907	viii.
908	ix.
909	x.
910	xi.
911	xii.
912	xiii.
913	xiiii.
914	xv.
915	xvi.
916	xvii.
917	xviii.
918	xviiii.
919	xx.
920	xxi.
921	xxii.
922	xxiii.
923	xxiiii.

924 i **ADELSTANVS REX**
VIII. ANN. XVI.

Edouardi filius Nothus.

Scotos, deuicto Constantino eorū
 Rege, in sua uerba iurare coegit.
 Northūbria potitus, totius insus

An. Christi. Anni Regni.

læ fit Monarcha.

925 ii.

926 iii.

927 ii.

928 v.

929 vi.

Ludouicus Caroli simplicis Frãco-
rum Regis filius , post aduersam
patris fortunam à Roberto Parri-
siorum comite, apud Peronam in
carcere necati, cum Edgina matre,
quæ Eduardi regis filia furat, in
Angliam ad Athelstanum auun-
culum confugit.

930 vii.

931 viii.

932 ix.

933 x

934 xi.

D. Vulstanus Eboracensis Archi-
episcopus claret.

935 xii.

936 xiii.

937 xiiii.

938 xv.

939 xvi

Rex aucto imperio , duo canobia
Monachorum ordinis. D. Benedi-
cti condidit, alterum apud Melto-
niam pagum Sacrisbiriensis dio-
ceseos, alterum ad Michilneū Vi-

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

cum. Ad Maluisberienſe cænobium ſepultus.

940 i EDMUNDVS REX
IX. ANN. VI.
Adelſtani frater.

941 ii.

942 iii.

943 iiij.

944 v.

945 vi.

Rex à latrone quodam confoſſus
periit. Sepultus Glaſconia.

946 i ELDREDVS REX X.
ANN. IX.

Edmundi frater.

Scotos in officio continuit. Abin-
donenſe cænobium inſtaurauit.

947 ii.

948 iii.

949 iiij.

950 v.

951 vi.

952 vii.

953 viij.

954 ix.

955 i EDVINVS REX. XI.
ANN. III.

Edmundi filius. Cõſanguinea ſtu-
pro infamis.

An. Christi. An. Regn.

956 ii.

957 iii.

958 iiiii.

959 i

EDEGARVS REX
XII. ANN. XVI.

Eduini frater.

Ab Odone Cantuariensi Arch.
Bathonia coronatus. Rex á prin-
cipio iuuenili errore corruptus,
mox optimus princeps euasit. Lu-
douallo Vuallorum regulo trices-
nos Lupos quotannis tributino-
mine imperasse dicitur.

960 ii.

961 iii.

962 iiiii.

963 v.

964 vi.

965 vii.

966 viiii.

967 viiiii.

968 x.

969 xi.

970 xii.

Dunstanus Cantuariensis Archi-
episcopus.

971 xiii.

Oswaldus Eboracensis, Ramisiens-
sis cænobii fundator.

972 xiiii.

Ethelodus Vintoniensis, clarent.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

973 xv.

974 xvi.

Edegarus Rex, Cænobium mona-
charum ordinis. D. Benedicti Vil-
toniæ iuxta Sarisberiam condidit,
cui Editham filiam uirginem præ-
fecit. Anno ætatis, xxxvii. obiit
Glasconiæ sepultus.

975 i.

D. EDOVARDVS
MARTYR. REX XIII.
ANN. III.

Edegari Regis filius.

976 ii.

977 iii.

Edouardus Rex à uenatione redi-
ens, Alfredæ nouercæ infidiis occi-
diter, ac sanctorum martyrum ca-
talago adscribitur.

Sepultus Glasconiæ.

978 i

ETHELDREDVS REX
XIIII. ANN. XXXVIII.

Edouardi frater cōsanguineus.
Dum baptizaretur infans, sacro
fonte uentris solutione fœdato, in-
super & Dunstani Cantuariensis
Archiepiscopi prædicatione, calami-
tosi principatus omnia prætulit.

979 ii.

980 iii.

981iiii.

M CHRONICON 68

An. Christi	An. Regni.	
982	v.	
983	vi.	
984	vii.	
985	viii.	
986	viiii.	
987	x.	
988	xi.	
989	xii.	Daci hostiliter Angliam inuadūt. Rex pacem precio redimere coactus, per soluto eisdem tributo.
990	xiii.	
991	xiiii.	
992	xv.	
993	xvi.	
994	xvii.	
995	xviii.	
996	xviiii.	
997	xx.	
998	xxi.	
999	xxii.	
1000	xxiii.	
1001	xxiiii.	
1002	xxv.	
1003	xxvi.	
1004	xxvii.	
1005	xxviii.	
1006	xxix.	
1007	xxx.	

ANGLORVM REGVM

Ani. Christi. An. Regni.

1008 xxxi.
 1009 xxxii.
 1010 xxxiii.
 1011 xxxiiii.
 1012 xxxv.

Etheldredo Rege, ocio, ac luxui ad dicto, & grauioribus tributis, atq; rapinis populum uexante, Daci Suenone Rege Angliã inuadunt, Etheldredus, accepta magna suorum clade, dereliqua fortuna desperans, ad Ricardum Normãorum Ducem, cuius sorore in uxorem habebat, cū Alfredo, & Edoardo liberis in Galliam confugit. Sueno Dacorum Rex, totius Angliæ imperio potitur, ac post eum posteri anni. xxx.

SVENO Rex, purgatis prioris uitæ facinoribus, & Dacis ad Christianam fidem tum primum receptis, in Anglia obiit. Canuto filio regni successore relicto: sepultus Eboraci.

1013 xxxvi. Etheldredus Rex, mortuo Suenone in Angliam rediit.

1014 xxxvii.

1015 xxxviii. Etheldredus moritur, Londini, in D. Pauli

An. Christi. Anni Regni.

D. Pauli templo maximo.

Sepultus.

1016 i.

EDMUNDVS FER-
REVM LATVS REX
XV. ANN. I.

Etheldredi filius.

Post diutinam concertationem, cū
Canuto Suenonis filio regnum di-
uidit, ac paulopost Edrici equitis
proditione interficitur.

Edmundus, & Edouardus eius li-
beri, à Canuto in Pannoniam re-
legati.

1017 i.

CANVTVS DACIÆ.
NORVEGIÆ ET AN-
GLIÆ REX. XVI.
ANN. XX. Suenonis

Daci filius.

Ab Aluredo Cantuariensi Archi-
episcopo sacratus.

1018 ii.

1019 iii.

1020 iiij.

1021 v.

1022 vi.

1023 vii.

1024 viij.

1025 ix.

Elphegius Cantuariensis Archiepi-

f

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

scopus, direpta à Dacis Cantuaria
occisus, martyrum catalogo ad-
scribitur.

1026 x.

1027 xi.

1028 xii.

1029 xiii.

1030 xiiii.

Canutus Rex, Romam uoti causa
petit: sedente Ioanne. xx. Pont.

1031 xv.

1032 xvi.

1033 xvii.

1034 xviii.

1035 ix.

1036 xx.

Rex magna prioris uitæ pœniten-
tia ductus, Sanctissime obiit.

Sepultus Vintoniæ.

1037 i.

HARALDVS AN-
GLIÆ, ET DACIÆ
REX XVII. ANN. III.

Canuti filius.

Ab incredibili pedum in-cursu ue-
locitate, Harefote, dictus.

1038 ii.

1039 iii.

1040 iiii.

1041 i.

CANVTVS SECVN-
DVS ANGL. ET DA

An. Christi An. Regni

CIAE REX XVIII.
ANN. II.

Haraldi frater.

Hunc à feroci indole Angli, Har
di Canutum, uocant.

1042 ii.

Rex, uino, & epulis indulgens, ad
Lambithum uicū in altera Tame
sis fluminis ripa prope Londinū,
dato inter bibendum ueneno, con
festim periit.

Angli Dacorum tyrannidem
perteri, facto in eisdem impetu du
ra seruitutis iugo se eximunt.

Daci ad unum omnes in Anglia,
partim deleti, partim eiekti, post
annum trigessimum, Quam Sues
no Dacorum primus totius Ang
glia imperium est adeptus, Alfre
do Etheldredi Regis filio ex Nor
mania, ubi cum Edouardo fratre
exulabat, à proceribus ad Regnū
accerfite, eodemq; Godouini Co
mitis proditione, in itinere inte
rempto; Edouardo communi cō
sensu imperium defertur.

1043 i.

EDOUARDVS SAN
CTVS REX XIX.

f ii

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

ANN. XXIII.

Etheldredi Regis filius. Enim a
Normanica matre genitus.

Guilielmi Normaniæ Ducis ope-
ra ad regnum adiutus, Rex sanctif-
simæ uitæ, & castissimis moribus
præditus, uiginti tribus, quot re-
gnauit annis, summa pace usus,
Regnum optimis institutis, atque
legibus excoluit, Has leges poste-
ri communes appellarunt, & popu-
lus cum à Normannis aliis datis
legibus sibi ademptas quereretur,
sæpe à suis regibus eas ueluti ma-
xima reip. commoda, armis repe-
re conati sunt. strumam item gut-
turis uitium, quod nonnulli scro-
phulam dicunt, solo tactu in quam
plurimis sanasse dicitur, Quam cu-
rationem, ad posteros Angliæ Re-
ges, diuina uirtute, quasi hæredita-
riam æmanasse ferunt.

1044 ii.

1045 iii.

1046 iiii.

1047 v.

1048 vi.

1049 vii.

An. Christi An. Regni.

1050	viii.	
1051	ix.	
1052	x.	
1053	xi.	
1054	xii.	
1055	xiii.	
1056	xiiii.	
1057	xv.	
1058	xvi.	
1059	xvii.	
1060	xviii.	D. Vulstanus Vigorniensis Episcopus.
1061	xix.	
1062	xx.	
1063	xxi.	
1064	xxii.	
1065	xxii.	Edouardus Rex obiit, diuino, uti fertur, uicinæ mortis præfagio admonitus, annulo quem is Paulo ante cuidam pauperi. D. Ioannis Euangelistæ nomine elemosynâ ab eo petenti dederat, à peregrino quodam Hierosolima redeunti, sibi reddito. Sepultus est in Vuestmonasterii templo, ac paulo post inter Diuos relatus, annulusq; ille in eiusdem tēpli archiuis recõditus, comitali, morbo laborâtibus

ANGLO RVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

mirificè, uti aiūt, salutaris, & hinc
natum, ut Angliæ Reges quotan-
nis, annulos solemnè cæremonia
sacros, contracta membra diuis-
na uirtute dissoluentes, populo es-
rogent.

1066 i.

HARALDVS SE-
CVNDVS REX XX.
ANN. I.

Godouini Comitis filius, Cas-
nuti secundi ex Sorore nepos.

D. Edouardo cœlibe defuncto,
regnum arripit, Qui cum Guiliel-
mi Normaniæ Ducis filiã, in cõiu-
gem sibi desponsam, rupto fœdere
insigni contumelia affectam repu-
diasset, Guilielmus Dux traiecta
in Angliam classe, iuxta Hastin-
gium portum, loco cui ab euentu,
belli nomen inditum, Haraldum
Regem, intestinis suorum discor-
diis, præterea, & Noruengiensi bel-
lo paulo antea exhaustum, collatis
signis cæsis supra uiginti Anglos
rū millibus, occidit. Pridie, Idus,
Octobris, Guilielmus uictor, Lon-
dini regiam coronam sumit. viii.
Cal. Ianuarii.

An. Christi. An. Regni.

NORMANNI.

1067 i.

GVILLIELMVS NOR-
MANNVS CONQVE-
STOR REX XXI.
ANN. XXI.

Roberti Normanix
Ducis Nothus.

Huius adhuc posteritas per an-
nos 480 uiginti Regū serie conti-
nuata, et abolita ferè ueteri Anglo-
rum prosapia, ab hac ueluti anti-
quissima tã inde Normãnicæ stir-
pis origine, multò maximam nobi-
litis partē, nouo stēmate, (quod
etiam nunc familiaria principum
quorundam cognomina manifes-
tissimè arguunt) nostro nunc se-
culo illustratam esse constat. Hu-
ius Guilielmi insignia iubati leo-
nes tres militari parma depicti, ad
posteror dehinc Angliæ Reges
perpetuo transmissa, cū antea nul-
lum regibus publicum insigne, sed
alius alio pro arbitratu sumpto ute-
batur; Sunt, qui Guilielmum duo-
bus tantum leonibus, quod Nor-
mãnicæ ditionis insigne est, usum
existiment, tertiam, ex Aquitania
accessisse, quam postea Henricus

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1068 ii.

1069 iii.

secūdus uxoria hereditate creuit.

Rex profligatis Dacis, qui ad regnum capescēdum, iterum in Angliam irruerant, & frequenti Anglorum procerum rebellione suppressa, ciuibus, generatim magna agrorum parte mulctatis, novos magistratus creat, & antiquam iuris dicendi rationem immutat, legibus quas in hunc diem Angli obseruant. Normanico idiomate populo promulgatis.

Hoc ipso anno, celebris sacrorū Antistitum conuentus Vintoniæ, habetur, cui etiam interfuere Alexandri ii. Romani Pontificis legati, in quo plures sacri ordinis uiri dignitate priuati, ac in iis stigandus Cantuariensis præsul desecratus, quod uiuo Roberto Archiepiscopo Cantuariensem sedem occupasset, deinde quod unā cum eadē Vintoniensem episcopatum possedisset, ac postremum quod palliū accepisset à Benedicto X. Pontifici, quem ut uitiose Creatum patres repudiauerant.

1070

An. Christi. Anni Regni.

- 1070 iiii.
- 1071 v. Lanfrancus Cantuariensis Archi-
episcopus.
- 1072 vi.
- 1073 vii. Nouum Castrum ad Tynæ flumi-
nis ripam à Roberto Regis filio
extruitur.
- 1074 viii.
- 1075 ix.
- 1076 x.
- 1077 xi. Londini Episcoporum conuētus,
authore Lanfráco habitus, in quo
de reformando clero, & de transfe-
rendis Episcoporum aliquot sedi-
bus in celebriores ciuitates, decre-
tum.
- 1078 xii. Robertus Guilielmi Regis fi-
lius, instigante Philippo Gallorū
Rege contra patrem in Normā-
nia rebellat, quem paulopost sup-
plicem pater in gratiam recipit.
- 1079 xiii.
- 1080 xiiii.
- 1081 xv. Census publicus in Anglia, & in
gens auri pondus ex singulorum
capitibus à Rege exactus.
- 1082 xvi.
- 1083 xvii.
- 1084 xviii.

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

1085 XIX.

1086 XX.

1087 XXI.

Rex tria præclara cænobia condidit, unum in Cantio, eo loci, quo cum Haraldo conflixerat, ad monumentum uictoriæ in eo bello partæ, idq. D. Martino dicauit, appellauitq. Cænobium ad Bellum, alterum in Londini suburbano, quod Saluatoris dicitur, tertium Cadomi in Normãnia: ubi templum magnificum D. Stephano posuit. Rex in Normãniã traiecit, ubi dum Gallis bellum inferre parat, ruptis ferocietis æqui saltu intestinis iiii. id. sept. obiit. anno ætatis. L X XIII. Cadomi Normãniæ oppido, Cænobio à se extracto elatus, redempto priusquã sepulturæ daretur, à quodam eius loci dominium sibi afferente, terræ precio. Roberto ex Matilda coniuge filiorum natu maximo, quòd is rebeli in patrem animo esset, Normanniam, Guilielmo cognomento Rufo, Angliæ regnum, Henrico Gazam omnem legauit: Rufus. iiii. Calend. Octobris.

An. Christi An. Regni.

1088 i. GVILIELMVS R V^o
FVS REX XXII.
A N N. XXIII.

Guilielmi nothi filius, à Lan-
franco Cantuariensi.

Vuest monasterii coronatus.
Robertus Normaniæ Dux, Rufo
fratri bellum infert.

1089 ii.

1090 iii.

Lanfrancus Cantuariensis obiit,
post annum, quàm sedere cœperat
xix. Berengarii errorem de eucha-
ristia luculentè impugnauit, Chri-
sti ecclesiam Cantuariæ, & D. Al-
bani Cænobiū instaurauit, Xeno-
dochia duo iuxta Cantuariã con-
didit. Rufus Rex eius morte Cã-
tuariensem Archiepiscopatū grã-
di pecunia locauit, annis quatuor.

1091 iiii.

1092 v.

Carleolum à Rufo Rege instau-
ratum.

1093 vi.

1094 vii.

1095 viii.

D. Anselmus Cantuariensis Ar-
chiepiscopus.

1096 ix.

Bellum sacrum in Saracenos.
sub Urbano Papa Claromon-

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni,

tano concilio in Gallia decretum.

Robertus Dux oppignerata Normannia, facta cum Rufo pace, ac decem millibus auri librarum mutui nomine ab eodem acceptis, ad sacrum bellum Hierosolimam proficiscitur.

1097 x.

Malcolmus Rex Scotiae Northumbriam incurfans, in Alneuischi Castelli obsidione, una cum Edouardo filio natu maximo a Roberto Northumbriae comite occiditur.

1098 xi.

1099 xii.

Hierosolima a Christianis recepta.

1100 xiii.

Rex in clerum desæuiens, & Anselmo Cantuariensi propter piã eius admonitionem in exilium eiecto, templorum prouentibus ad priuatum quæstum abutens, ac sæpe dictitans, pinguem Christi panẽ esse, et delicias præbere Regibus, inter uenandum apud nouæ forestæ saltum, a suo quodam milite, siue casu, siue de industria, sagitta transfixus, confestim periit, Calend. Au

An. Christi An. Regni.

gusti. ætatis Anno. xliii.

Sepultus Vintoniæ.

Henricus Nonis Augusti re-
gno succedit.

1101 i.

HENRICVS PRIMVS

REX XXIII. ANN. XXV.

Guil. Ruffi frater. A' Mauritio

Londinensi Episcopo.

Vuest monasterii coronatus.

Anselmus Cantuariensis ab exi-

lio reuocatur.

Robertus Normanniæ Dux, Hie-

rosolomitana expeditione confes-

cta domum reuersus, contra Hen-

ricum fratrem, regni causa, bellũ

in Angliam renouat, de pace tan-

dem iis conditionibus transa-

ctum, ut Henricus, qui patre Re-

ge natus esset, Angliæ, Regnum

obtineret, & quotannis tria millia

Marcharũ Roberto daret, & qui

prior sine liberis decederet, alterũ

hæredem testamento scriberet.

1102 ii.

1103 iii.

1104 iiij.

De sacrorum inuestitura Regi cũ
clero controuersia, quam Ansel-
mus Cantuariensis Romæ sub Pa-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

scali.ii.Pont.componit.

1105 v.
1106 vi.
1107 vii.
1108 viii.

Rex in Normanniam traicit. Robertum fratrem contra pacis, foedera rebellantem, magna Normannorum strage ædita, captiuū secum in Angliam ducit, ibiq; uitam in carcere finire coegit. Normania dehinc Angliæ regno coniuncta.

1109 ix.

Philippus Rex Gallia moritur, cui succedit **LVDOLPHVS, CRASSVS** Annis xxviii.

1110 x.

Anselmus Cantuariensis obiit, post Annum quàm sedere cœpit xvi. Anno ætatis. lxxxvi. cuius apud posteros multa piè conscripta etiam nunc extant. Cæstriae cænobium in Anglia condidit, Monachorum ordinis. D. Benedicti, sepultus est in æde Christi Cantuarie, atq; inter diuos relatus.

Hoc ipso itē anno in Ely Insula Episcopalis sedes primū instituta, Pascali Pōt, Romano approbate.

An. Christi. An. Regni.

1111 xi.
 1112 xii.
 1113 xiii.
 1114 xiiii.

Vigornia incendio tota ferè consumpta. Vualli tumultuâtes, à Rege perdomiti.

Nuptiæ inter Henricum. v. Imperatorem, & Matildem Hérici Regis filiam Maguntia celebrantur. Prima parlamenti concilii institutio.

1115 xv.
 1116 xvi.
 1117 xvii.
 1118 xviii.

Initium primi belli Gallici, quod sexcentis fœderibus compositum semper renouatur. Theobaldus Campanus comes ex Blesensium comitum familia natus, atq; exinde Henrico Regi affinitate cõiunctus, quòd Adela eius soror Stephani Blesensis comitis uxor esset, generis fiducia, impetrato ab Henrico auxilio, in Lodouicum Crassum Gallorum Regem bellũ mouet. Crassus inito cõsilio cum Balduino Flandriae, & Fulcone, Andegauia comitibus, Henrico

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1119

xix.

Regi Normāniam adimere parat;
& Guilielmum Roberti defuncti
filium in possessionem mittere.
Henricus Rex in Normanniam
traicit, atq; apud Nicasianum op-
pidum profligatis Crasi Gallorū
Regis copiis, uictor euasit. Baldui-
nus Flandriæ comes uulnere acce-
pto, interiit, Andegauensis ad Hen-
rici partes transiit: Pax deinde in-
ter Reges facta. Henricus in An-
gliam reuertitur.

Mathildis Regina Henrici uxor,
Scotorū Regis soror, præstantis-
sima fœmina moritur.

Henrici filii Guilielmus, & Ricar-
dus, ac filia Maria dum ex Nor-
mannia in Angliam transmittunt,
orta fœda tempestate, ac illisa sco-
pulis naue, fluctibus obruti, inte-
riere.

1120

xx.

1121

xxi.

Varinus Salopiæ comes, hoc tem-
pore, duo Benedictinorum Cæno-
bia

An. Christi. Anni Regni.

bia in Anglia condidit, alterum in suburbis Salopiæ, alterum ad pagum Venelochum, & hoc diuæ Milburgæ, illud Apostolis Petro, & Paulo dedicauit.

1122 xxii.

1123 xxiii.

1124 xxiiii.

1125 xxv.

1126 xxvi.

Henricus. v. Imperator in Germania moritur. Mathildis Augusta ad patrem reuertitur, ac paulo post Gaufrido Andegauensium comiti nupta, ab Henrico patre Anglici Regni hæres declaratur.

1127 xxvii.

1128 xxviii.

1129 xxix.

1130 xxx.

1131 xxxi.

Innocentio secundo Pont. Romano, ob Anacleti Antipapæ potētiā in Galliā cōfugiēti, Rex in Carnutibus honoris causa, obuiā facit: Sedes Episcopalis Carleoli posita.

1132 xxxii.

1133 xxxiii.

1134 xxxiiii.

1135 xxxv.

Rex in Normannia moritur

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

1136 i.

iii. Non. Decemb. ad Redingiū
Benedictorū Canobio, quod pau-
lo antea ædificauerat, sepultus.
In hoc omnis Guilielmi Nothi ui-
rilis sexus legitima prosapia defe-
cit: Stephanus Bononiensis co-
mes: Henrici ex Adela sorore ne-
pos, neglecta Mathilda Augusta
Henrici filia, regnū præoccupat.
STEPHANVS REX
XXIII. ANN. XIX.

Stephani Blesensis Comitiss fi-
lius, Henrici Regis ex sorore ne-
pos. viii. calend. Decemb.

1137 ii.

A' Guilielmo Cātuariensis Archi-
episcopo Vuestmonasterii Rex
coronatus.

Ludouicus Crassus Rex Gallia
moritur. Succedit **L V D O V I**
C V S. vii. Junior dictus, annis
XLIII.

Rex Stephanus compositis in
Normannia rebus, cōtra Scotos
Mathildis Augustæ partes tutan-
tes bellum mouet.

1138 iii.

1139iiii.

1140 v.

An. Christi An. Regni.

1141 vi.

Mathildis Augusta cum auxiliariis suis ex Gallia solvens, atque ad Arundellium appulsa, contra Stephanum Regem in Anglia bellum parat. Rex apud Lincolniam Mathildæ copiis congressus capitur, & Bristolium captivus adducitur, pactis demum utrinque conditionibus, Roberti Glocestriæ comitis permutatione, (qui & ipse Mathildis sororis partes tutatus, paulo post à Regis fautoribus captus est); Rex libertati, & regno restituitur.

1142 vii.

1143 viii.

1144 ix.

Henricus Mathildis Augustæ filius, defuncto Gaufrido patre Andegavensem principatum consecutus, collecto suorum exercitu, in Angliam traiecit, patri contra Stephanum Regem opem laturus.

1145 x.

1146 xi.

1147 xii.

1148 xiii.

1149 xiiii.

1150 xv.

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni,

1151 xvi.

1152 xvii.

1153 xviii.

Pax cum Mathilda, & Stephano Rege post diutinam cōtentionem iis conditionibus transacta, ut ipse Stephanus, dum uiueret, Rex haberetur, mortuo autem, Henricus Mathildæ filius Regnum obtineret, Normanniamq; interim possideret.

Aleonora Guilielmi Aquitaniae Ducis, & Pictonum comitis filia, à Ludouico Gallorum Rege repudiata, Henrico Andegauensi Mathildis Augustæ filio nubit, ad quē inuito Gallorū Rege priorem attulit dotem, Pictones & Aquitaniam, quod deinceps perpetui belli seminariū fuit, inter Gallos, & Anglos.

1154 xix.

Stephanus Rex moritur. viii. Calend. Nouem. sepultus ad Feuersamū in Cantio, Canobio, quod ipse ædificauerat: Succedit Henricus Normannia, & Aquitaniae Dux, Andegauensium, Pictonumq; comes. xiii. Calend. Ianuar. rii; à Theobaldo Cantuariensi Ar

An. Christi An. Regni.

chiepiscopo: V uest monasterii sac-
cratus. Hoc ipso irem anno obiit
Guilielmus Eboracensis Archiepi-
scopus postea inter, diuos relatus.

1155 i. / HENRICVS SECVN-
DVS REX XXV.
ANN. XXXIII.

Henrici primi ex filia Nepos,
Cumbriam, Northumbriamqz,
Mathildæ matris permissu, à Sco-
tis aliquandiu possessam, recipit,
& Regē eorundem Huntigtoniæ
comitatu donat.

Vuallos subactis eorum regulis
domat.

Hoc ipso anno defuncto Romæ
Anastasio quarto, Nicolaus Albas-
nus Antistes, homo Anglus, Ha-
driani quarti appellatione in Pon-
tificatu succedit annis, iiii.

1156 ii.

1157 iii.

1158 iiii.

1159 v.

1160 vi.

Hadrianus. iiii. Pontifi. moritur.
Succedit Alexander. iiii. Senensis.

1161 vii.

1162 viii.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1163 ix.

Rex Henricus dotali iure Tolosatem comitatum à Raimundo repetens, Ludouici Gollorū Regis arma in se concitat, pax tandē inter Reges facta, Margarita Ludouici Regis filia, Henrici filio de sponsata.

Theobaldus Cantuariensis Archiepiscopus obiit. ab Innocentio secundo Pontifice Romano, primus legati nati titulo, cum pallio donatus. Succedit Thomas Becketus, postea martyr futurus.

1164 x.

Thomas Cantuariensis Archiepiscopus Ecclesiastica iura defendens, à Rege in exiliū actus, Senone in Gallia apud Alexandrū Tertium Pont. Roma. de iniuriis conquestus, ad Pontiniacum Cænobium, se contulit.

1165 xi.

1166 xii.

1167 xiii.

1168 xiiii.

1169 xv.

1170 xvi.

Mathildis Augusta moritur, Rex Gaufredo filio dotali iure Britannia, hæreditatem creuit.

Rex Henricum filium, in Regni societatem adscitum, Londinī à Rogerio Eboracēsi Archiepisco

An. Christi. An. Regni.

po (absente tum Cantuariense, cuius id muneris fuerat) xvii. Calēd. Iulii in Regem coronādum curat. De qua iniuria, Thomas Cantuariensis apud Alexandrum Pontificem conquestus, ita eum mouit, ut is Eboracēsi, & aliis, qui istiusmodi coronationi interfuissent, sacrorū administratiōe interdixerit.

1171 xvii. Thomas Cantuariensis, septimo exilii sui anno reconciliato, ut putabatur Rege, in Angliā reuersus iiii. Calend. Ianuarii, coniuratorū gladiis in templo confossus, occiditur, ab Alex. Pont. postea martyriū catalogo adscriptus.

1172 xviii. Rex per legatos apud Alexandrum Pontifi. se de Cantuariensis nece purgat, et Hibernicam expeditionem, eiusq; Insulæ dominiū, ex eiusdem Pontificis autoritate sibi dari postulat.

1173 xix.

1174 xx.

Alexandri Pontificis legati duo, causam de Cantuariensis nece cognituri, in Angliam adueniunt, Rex iureiurando factum suum purgavit, in hoc tantum se peccas-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

se factus, quod ex eius in Cantuariensem simultate, aliis perpetrandi facinoris occasionem dedisset, ad quam culpam eluendam, expiandaque, ducentos milites ad sacrum bellum in Syriam suis sumptibus semistrum recepit, ac semet intra triennium eius expeditionis socium cum aliis principibus subsequutum, Quin & legem tulisse dicitur, qua perpetuo cautum esse uoluit, neminem posterorum Regum in Angliam regium nomen, insigniaque deinceps gesturum, nisi quem Romanus Pontifex rite iussisset, designassetque.

1175 xxi.

Rex Henricus Iunior, cum fratribus, Ludouico Gallorum Regi obsequentes, a patre deficiunt, & coniunctis armis Normanniam, Aquitaniam, atque Britanniam, inuito patre, in suam ipsorum potestatem redigunt.

1176 xxii.

Guilielmus Rex Scotiae, Henrici filiorum in patrem discordia fretus Anglicos fines hostiliter ingressus, ad Alnevicum oppidum caesis, ac profligatis suis omnibus in pugna capis

An. Christi. Anni Regni.

- 1177 xxiii. Pax hoc anno inter Regem, & filios cōposita, cum Ludouico Galloꝝ Rege affinitas renouata, Adela Galli filia Ricardo Hērici filio desponsata: Scotus cum soluendo non esset, quatuor munitissimis Castellis pro redemptione traditis, in regnum restituitur.
- 1178 xxiiii. Hugo Cardinalis Alexandri Pontificis Legatus in Angliam uenit ad componendas controuersias inter Cantuariensem, & Eboracensem Archiepiscopos de primatu inter se contendentes.
- 1179 xxv. Aldredus Vigornieſis Episcopus circa hæc tempora Glocestriæ cænobium Benedictinorum condidit, illudq; Apostolis Petro, et Paulo dicauit.
- 1180 xxvi. Ludouicus Gallorum Rex, uoti causa, D. Thomæ sepulchrum Cantuariæ inuisit, & à Rege honorifice accipitur, in Galliam reuersus moritur, cui succedit PHILIPPVS AVGVSTVS annis. xliii.
- 1181 xxvii. Rex Henricus Iunior repentina

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

morte obiit, Margarita uidua Philippo Gallorum Regi fratri reddita, ac Belæ Pannoniorum Regi paulo post nupta.

1182 xxviii.

1183 xxviiii.

Heraclius Patriarcha Hierosolimitanus, auxilium pro re christiana in Syria postulaturus, in Angliam aduenit, sed parum benigne à Rege acceptus, frustrata spe, dimittitur.

1184 xxx.

1185 xxxi.

1186 xxxii.

1187 xxxiii.

Gaufredus Dux Britaniæ, Lusitaniæ moritur, relicta uxore Constantia grauida, quæ mox Arthuri parit. Capta à Saracenis Hierosolima anno lxxxix. Postea quæ à Christianis ducibus recepta fuerat.

1188 xxxiiii.

Reges, Gallus, & Anglus Idibus Ian. in Velocasibus in colloquium ueniunt, ac de Hierosolimitana expeditione decernunt, mox rupto fœdere, Ricardus Angli filius, relicto patre, Gallorum partes sequitur, Rex Gallus Cænoas manos, & Turones occupat, cui

An. Christi An. Regni.

1189

xxxv.

ius rei ira, & indignatione, Henricus Angliæ Rex pridie Nonas Iulias, Chinone in Normania moritur, ubi & sepultus est. Normānorū in Anglia Rex ultimus, Ricardus restituitis sibi, quas Gallus patri ademerat, Urbibus, ad regnū in Angliam traicit. iii. Nonas Septembris. à Balduino Cantuariēsi Archiepiscopo Londini, Rex coronatus.

1190

i.

R I C A R D V S P R I M V S R E X X X V I .

A N N . X . A magnanimitate, Cuer de lion, dictus.

Londinenses magno auri pondere, in sacri belli sumptus, Regi oblato, honoribus, & dignitate augmentur, libera Urbis administratione pretoris, & consulum potestati permiffa. Henricus Aluini primus prætor, Consules, Petrus Ducas, & Thomas Neellus creati.

Reges Gallus, & Anglus, ut antea inter se constitutum fuerat, ad Hierosolimitanam expeditionem se parant. Gallus cum classe Ge-

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

nuã præcesfit. Ricardus Masfiliã soluit, uterq; in Siciliam mense Augusto appulere, ubi & hyemas re coacti sunt.

1191 ii.

Ricardus Rex Sicilia soluens, ui tempestatis in Cyprum eiectus, Tyrannum, à quo litoribus arcebatur, & Insulam bello cœpit, præsidioq; firmavit, illinc ad Philippum Gallorũ Regem profectus Ptolomaida obsidentem, quã paucis post diebus coniunctis copiis expugnauit, mox suborta inter Reges discordia, Philippus relicto Odone Burgundiæ Duce copiarum suarum præfecto, in Galliam rediit, Ricardus in Syria remansit.

1192 iii.

Ricardus Rex Hierosolimitani regni permutatione, Cypri regnum Guidoni Lusigniano uendit, quod ad nostra ferè tēpora seruarunt eius posterii, quoad illic imperare cœperunt Veneti, & hinc factum, ut Hierosolimitani regni titulum Angliæ Reges aliquãdiu gesserint.

1193 iiii.

Ricardus, domesticorum suorũ

An. Christi An. Regni.

in Anglia conſpiratione, & Phi-
lippi Gallorum Regis ſimultate,
rem Syriacam deſerere coactus,
domum rediens in Germania, a
Leopoldo Auſtriæ Duce intercipi-
tur, & Henrico Imperatori, in uete-
ris odii ad Ptolomaidis expugna-
tionem inter ſe concepti uindictã,
traditus, fruſtra intercedente pro
eo Celeftino Pont. Romano, in
uincula coniiicitur.

1194 v. Rex Ricardus centum quadra-
ginta millibus marcarum pro re-
dẽptione perſolutis, Henrici Im-
peratoris cuſtodia liberatus, in An-
gliam rediit.

1195 vi.

1196 vii. Bellũ inter Gallos, & Anglos
uario utrinque euentu renouatũ.

1197 viii.

1198 ix. Rex Othonem Saxonix Dus-
cem, ex ſorore nepotẽ contra Phi-
lippi Henrici defuncti Cæſaris fra-
trem, grandi pecunia ad imperiũ
iuuat.

1199 x.

Rex in obſidione Calaci oppidi in
Lemouicum finibus, ubi ingens
theſaurus latere putabatur, cata-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

pulta ueneno illita percussus, interit. viii. id. Aprilis, nullo ex se prole suscepto, sed Arturo Britanniae duce ex Gaufrido fratre nepote, haerede prius designato: Cadauer ex suo ipsius testamento triplicis sepulturae traditum, corpus ad patris pedes, quod in eundem rebeli animo fuerat; cor Rothomagi, quam urbem unice semper coluit, reliqua intestina Pictonum terra, ut suo principi ingrata, recondi uoluit. Variantibus deinde optimatum in Gallia suffragiis, qui Arthurum adhuc puerum Britanniae regno praefarendum censebant, Ioannes Moritonii comes, Ricardi frater, populari largitione, & potentia praeualens, in Angliam traiecit, & regiam coronam Londini sumit. vii. Calend. Iulii.

1200 i.

IOANNES REX XXVII.
ANN. XVII.

Pax inter Ioannem, & Philippum Galliae Regem, Blancha Alphonsi Regis Castellae filia, Ioannis Regis ex sorore nepotis Ludouico Philippi filio, in uxorem data.

An. Christi. An. Regni.

1201 ii.

1202 iii.

Ioannes Rex Arthurum Britā
niæ Ducem, Gaufredi fratris filiū,
quo cum contendebat, & qui iam
magnas uires in Pictonensi agro
acquifierat, bello opprimit, eumq̃
aliquandiu in custodia asseruatum
necari iubet. Gallus Anglum per-
sequi, Arturiqũ necem ulcisci co-
natur.

1203 iii.

1204 v.

Normannia tota à Gallis recepta,
annis cclx. postquam Rollo pri-
mus Dux eandem occupauerat,
Et Ioannes Rex ab uniuersa pe-
nè, quā in Gallia habebat, posses-
sione depulsus.

1205 vi.

1209 vii.

Hugo Lincolniēsis Episcopus
Carthusiensium ordinis Mona-
chus sanctiss. obit, postea inter di-
uos relatus.

1207 viii.

Otho. iiii. Germanorum Impe-
rator in Angliam uenit, cui Gallis
bellum inferre parato, Ioannes
Rex ingentem pecuniæ summam
dedit, Rex ob multas iniurias cle-
ro illatas, & quia neglecta Roma-
ni Pontificis autoritate, Stephe-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

num Cardinalem ad Cantuariensem Archiepiscopatum ab Innocentio iii. Pontifice electum, recipere nollet, ecclesie hostis iudicatur, & sacris interdicitur.

1208 ix.
1209 x.
1210 xi.
1211 xii.
1212 xiii.

Innocentius. iii. Rom. Pont. Ioan-
nem Regem in sacra, profanaq;
nullius ordinis, aut ætatis ratione
habita desævientem, misso Pádul-
pho viro clarissimo, graui denun-
tiatione regni administratiene sub-
mouet, qua re tertius Ioannes,
quod à suis Episcopis, Principi-
bus, popularibusq; destitueretur,
inuitus ad sanitatem rediit, Ponti-
ficemq; agnouit, ac graui iureiura-
do sponsonem fecit, se Pontificis
arbitrio staturum, posterosq; Re-
ges idem facturos, ut se deinceps
Romani Pontificis beneficiarios,
perpetuo agnoscerent.

1213 xiiii.

1214 xv.

Nicolaus Tusculanus Cardinalis
Legatus in Angliã missus. iii. Ca-
lend.

1. Ferritus

An. Christi An. Regni.

lend. Iulii, interdictum, quo antea Anglia per sex annos, mēses tres, ac dies duodecim obstricta tenebatur, publica authoritate sustulit.

1215 xvi.

1216 xvii.

Regni optimates Ioannis Regis Tyrannidē pertesi, contra eundem arma capiūt. Ludouicus Philippus Gallorū Regis filius ab eisdem in spem regni uocatus, iureiurando, obsidibusq; acceptis in Angliam traicit. Rex suis omnibus inuisus, dum ad monasterium Sui neshed diuertisset, xiiii. Calēd. Noembr. ueneno sublatus est, Monacho id illi propinante, quo & ipse met, uti fertur, unā cū Rege perit. corpus Vigornix sepulturæ traditū. Principes neglecto Ludouico, Henricum puerum Ioannis defuncti filium, Regem consalutant.

1217 i.

HENRICVS TERTIVS REX XXVIII ANN. LVI.

XVI. Calend. Iulii à Vintoniensi, & Bathoniensi Episcopis, præsente Romani Pōtificis Legato, nouem annos natus, Rex coro-

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

1218 ii. natur, & Henrici Vintoniensis Episcopi tutela committitur.

Ludouicus Philippi Gallorum Regis filius, post longam altercatione, cōuentione facta, acceptaq; pecunia, in Galliam se recipere cogitur.

Vallo Pontificius Legatus Romanam reuertitur, & Pandolphus, qui Innocentii Pontificis mandata ad Ioannē Regem detulit, Norouicensis fit Episcopus.

1219 iii. Rex ab Honorio Pōtifice Romano rogatus in christianorum subsidium, Asiatico bello, Rainulphum Cestriæ comitem copiis præfectum, ad Damiatæ obsidionem mittit.

Pupillorum, sub Regis tutela æducandorum, quos Vardas uocāt, hoc tempore prima institutio.

1220 iiii. Rex sublatis undiq; factionibus populi, ac principū iussu iterum coronatur.

Hoc ipso anno, corpus D. Thomæ Martyris solemnī ritu translātū, & Hugo Lincolniēsis quondā Episcopus inter sanctos relatus.

An. Christi. Anni Regni.

1221 v.

1222 vi.

1223 vii.

1224 viii.

Philippus Rex Galliaē moritur,
Succedit L V D O V I C V S
iiii. annis i i i.

1225 ix.

Ioannes Brēnus Hierosol. Rex
ingenti pecunia à Philippo Gallo-
rum Rege, ex testamēto donatus,
in Angliam traicit, honorificè à
Rege acceptus, indeq; in Hispaniā
soluens. D. Thomæ Martyris se-
pulchrum Cantuariæ inuisit, cui
quatuor maximi precii Saphy-
ros, ut in ornāmētis essent, obtulit.

1226 x.

Leuia aliquot prælia inter Gal-
los, & Anglos in Aquitania; Cōci-
lium Londini, quod parliamentū
uocant, in quo multæ leges, ma-
gnæ chartæ, & de Foresta dictæ,
promulgantur.

Otho Cardinalis Honorii. iiii.

Pontificis Legatus, decimas in sa-
crum bellum imperat.

1227 xi.

Rex instigante Petro Britan-
niæ Duce, Mense Martio cū clas-
se in Galliam traicit, indeq; pau-
lò post nulla re memorabili gesta,

ANGLORVM REGVM

An. Christi An. Regni.

in Angliam rediit.

Rex Arragonensem Regē in Hispania contra Afros, Anglico milite iuuat.

Ludouicus viii. Rex Galliaē moritur. Succedit Diuus L V D O V I C V S filius, annis xliii.

1228 xii.

1229 xiii.

1230 xiiii.

1231 xv.

1232 xvi.

1233 xvii.

1234 xviii.

Regni principes nimio tributo oppressi, à Rege secessionē faciūt, quos tandem Rex armis depositis benignitate mitigat.

1235 xix.

Guilielmus puer apud Nordovicum, à Iudæis cruci affixus.

Isabella Regis soror, Federico ii. Imperatori nuptui datur.

1236 xx.

Rex Aleonoram Raymundi comitis Prouinciaē filiam in uxorem ducit.

1237 xxi.

Otho Cardinalis à Gregorio ix. Pōtifice Legatus in Angliā rediit, Sacerdotum conuentum Londini celebrat, & ad Asiaticum bel-

An. Christi. An. Regni.

lum, quod D. Ludouici Gallorum Regis auspitiis postea gestū est, sacrorum decimas imperat.

Rex Aleonoram sororem Simoni ex Monteforti collocat, dotisq; nomine Lecestriæ comitatu donat.

1238 xxii.

EDOUARDVS

Princeps nascitur, & ab Othone Pontificis Legato baptisate perfunditur.

1239 xxiii.

1240 xxiiii.

Edmundus Archiepiscopus Cantuariensis corruptos sui sæculi mores in principe, & clero detestatus, D. Thomæ Cantuariensis exemplum secutus, Pontiniaci Cœnobio in Gallia, exul moritur, ab Innocentio IIII. Pont. Diuorum catalogo adscriptus.

Ricardus Regis frater cū classe ad Christianorum auxilium in Syriam proficiscitur.

1241 xxv.

Rex subactis Vualliorum regulis Vualliam suo imperio subiicit.

1242 xxvi.

Rex Hugonis Marchiæ comitis impulsu, cui mater nupta fuerat, umpta in Galliã expeditione, sed

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

nullo interim cōfecto negotio, pa-
ctis in quinquenniū induciis, pau-
lò post in Angliam rediit.

1243 xxvii.

1244 xxviii.

1245 xxix.

1246 xxx.

1247 xxxi.

1248 xxxii.

1249 xxxiii.

Concilium parliamenti Londi-
ni, pecuniæ colligendæ causa à Re-
ge coactum, in quo decretum, ut
nummus argenteus, quem Gros-
sum uocant, certo pondere ex-
cuderetur, utq; ex una quidem par-
te regii capitis effigies, ex altera
cruz ad extremas eiusdem nummi
partes producta imprimeretur, ne
fraus ex diminutiōe fieret, Sterlin-
gorum item, ut uocant, uel à Stur-
ni auiculæ, uel à stellæ nota, hoc tē-
pore prima percussio, unius uncia
argenti pondere.

1250 xxxiiii.

1251 xxxv.

1252 xxxvi.

1253 xxxvii.

1254 xxxviii.

Rex cum exercitu in Aquitas

An. Christi An. Regni.

niam traicit, & eandem tumultuã
tem pacat.

Edouardus Vualliaë principatu
tu à patre donatus, Aleonoram Al
phonfi Castellæ Regis sororem in
uxorem accipit.

1255 xxxix. Rex à Ludouico Gallorũ Re
ge, Lutetiæ magnifico apparatu ac
ceptus, in Angliam rediit.

1256 xl.

1257 xli.

Suborta post Federici II. Impe
ratoris mortem, inter Germanos
principes de eligendo Imperatore
controuersia, ac Guilielmo Holon
diæ comite Romanorum Rege
declarato, à Frisonibus interfecto,
ad Alphonsum Castellæ Regem,
& Ricardum Cornubiæ comitẽ,
Hèrici Regis fratrelis de imperio
deducta, sed neuter, ut nonnulli tra
dunt, in imperio confirmatur. Cæ
terum Anglici annales asserunt,
Ricardo Imperatori creato Aquil
grani Coloniensem Antistitem dia
dema imposuisse, & eius filiũ Ed
mundum paulò ante hæc tempo
ra mortuo Federico, ab Innocen
tio IIII, Pont. Romano, in Mã

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

fredi Tyrannidis ultionem, ad Sicilia regnum euocatum.

Christi sanguinis particula ad Haylese Cœnobium circa hæc tēpora, ut à nonnullis asseritur, ab Edmundo Ricardi Imperatoris designati filio, deportatum, & nouæ religionis institutum, bonorū hominum, ut uulgus appellat, eodem authore, in Asherugium Cœnobium, quod idem ædificauerat, introductum.

1258 xlii.

Oxonii principum conuentus, in quo decernitur, ut Pictones omnes, quorum ingens numerus in Anglia, cum cæteris alienis exterminarentur, utq; Rex ipse antiquas leges nonnullas, dato ad id iuramento, in pristinam formam populo restitueret.

Rex in Galliam traicit, & cū Ludouico Rege iis conditionibus pacem facit, ut Gallus Normanniam, cū Andegauensibus, ac Cœnomanis obtineret, & Angelo pro bellorum impensa millia aureorū centum, & quinquaginta, ac singulos annos dena millia, tributū nomine

An. Christi. An. Regni.

mine persolueret. Anglus Aquitania à Septentrione Caranto flumine, & à meridie Pyreneo monte terminatam possideret. iis peractis, Rex in Angliam rediit.

1259 xliiii.

Optimates regni contra Regē, quòd is Oxoniensis consilii decretis stare nollet, ciuile bellum triennio excitant.

1260 xliiii.

1261 xlv.

Pugna iuxta Leuifium oppidū in Cantio, in qua Rex cum Ricardo fratre, & Edouardo filio, à nobilibus capitur: Edouardus ex hostium manibus elapsus, commisso apud Eueshamum prælio, Simonem à Monteforti, popularis belli ducem, uirum strenuum, ac fortē, acie occidit, patremq; ex hostium potestate eripit.

1262 xlvi.

Othobonus à Flisca Cardinalis, ab Urbano IIII. Pontifice Romano, ad sedandos ciuiles tumultus legatus in Angliam missus, à Londinensibus in carcerem conicitur, mox tamen liberatus, & nobilium pleriq; regi reconciliati.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni,

1263 xlvii.

1264 xlviii.

1265 xlix.

1266 l.

1267 li.

Rex concilium ad Marlebriggium in Wilcacia conuocat, in quo leges aliquot antea latas confirmat.

Edouardus Vuallia princeps, classe in Asiam traicit, & Ludouicum Gallia Regem belli commilitonem expectans Ptolemaide, ab Arfacida quodam, ita enim Saraceni Sicarium uocant, pugione petitus, tribus uulneribus acceptis, agre mortis periculum euasit.

1268 lii.

1269 liii.

1270 liiii.

D. Ludouicus Rex Gallia moritur: Succedit PHILIPPVS filius, ann. XV.

1271 ly.

Henricus Ricardi Cæsaris filius, Henrici Regis nepos, Siriaco bello reuersus, Viterbii dum sacris interesset, à Guidone Simonis Montifortensis comitis filio, in patris sui ciuili bello in Anglia interfecti ultionem, occiditur.

An. Christi. Anni Regni.

1272 lvi. Rex Londini moritur. xvi. Ca-
lend. Decembris, Vuesmonaste-
rii sepultus: Filios reliquit Edouar-
dum Vuallia principem, & Edmũ
dum Lancastria comitem, a quib-
us Rosæ Albæ, & Rosæ Rubæ,
quæ istorum familia insignia fue-
re, apud posteros factionum no-
mina.

1273 i. EDOVARDVS PRI-
MVS, REX XXIX.
ANN. XXXV.

Henrici primi filius. Quintũ
& trigessimũ atatis annum agens,
defuncto patre, magno populi ap-
plausu Rex coronatus.

1274 ii. Robertus Cantuariensis Archi-
episcopus a Gregorio X. Pontifi-
ce Romano, Cardinalis, & Portuẽ-
sis simul Episcopus designatus, Cã-
tuariensi Archiepiscopatu se abdi-
cat. Thomas Herefordensis Epi-
scopus, uitæ sanctitate clarus, inter
Diuos relatus.

1275 iii.

1276 iiii.

1277 v.

1278 vi.

Rex Parliamenti Concilium

z ii

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

Vuestmonasterii celebrat, in quo decretum, ut sacerdotes criminis conuicti, ad Episcoporum tribuna lia sisterentur.

1279 vii.

Rex Vuallos semel, atque iterũ rebellantes, domat, cæsis Leolino, & Dauide regulis.

1280 viii.

1281 ix.

1282 x.

1283 xi.

1284 xii.

1285 xiii.

Rex circa hæc tempora Cœnobium Monachorum Cistertiensium in comitatu Cestrensi condidit, cui ob loci pulchritudinẽ Regiæ Vallis nomen indidit.

Guilielmus Martonus Angliaci Regni (ut uocant) cancellarius, Oxonii collegium studiorum causa instituit, cui Martono nomen inditum.

Rex in Galliã profectus, Burgalensium conspirationem sustulit.

Rex inter Gallum, & Aragoniũ, de Siculi Regni iure litem dirimit, & Henrici patruelis apud Viterbium interfecti, necesse uindicat, Guidone Angulariæ comite

An. Christi. An. Regni.

te, perpetuis carceribus in Gallia addicto.

Alexander III. Rex Scotiae equi insolentia in terram deiectus, ceruice confracta repente perit. Regnum per interreges seu gubernatores administratum annis VII.

Philippus. D. Ludouici filius Rex Galliae moritur, succedit PHILIPPVS PVLCHER Rex annis XXVII.

1286 xiiii.

1287 xv.

1288 xvi.

1289 xvii.

Rex post triennium ex Aquitania in Angliam reuersus, conciliū Parliamenti celebrat, in quo ex decreto Iudaei omnes Anglia eiectione, & lex de sacrorum prouentibus lata, quam Manumortuam uocant.

1290 xviii.

1291 xix.

1292 xx.

1293 xxi.

Scotis de Rege inter se contententibus. Ioannes Baliolus Hari curiae in Gallia natus, Regio sanguini proximus, Edouardi Angliae

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

Regis autoritate, in cuius uerba iurauerat, Scotia Regno praeficitur.

Initium belli inter Gallos, & Anglos propter naues aliquot in Normannico litore interceptas. Burdegala, & maxima Aquitania pars ab Anglis deficit.

1294 xxii. Rex Adolpho Germanorum Imperatore in suas partes pertracto, expeditionem in Galliam parans, Vuallorum, & Scotorum rebellionem impeditur.

1295 xxiii. Edmundus Lancastrius Regis frater, cum exercitu in Aquitania missus, apud Baionam moritur.

Rex in Flandriam traicit, ubi cum Philippo Gallorum Rege biennii inducias componit.

1296 xxiiii. Rex conuocatis apud Eboracum principibus, contra Scotos bellum decernit, Scoti in Northumbria graui occisione fusi, fugatiq. Edinburgum, Fanum Ioannis, urbes expugnatae, & multo maxima Scotia pars a Rege subacta. Ioanne Baliolo Rege in ordinem redacto, captiuoq. datis terrae Sco-

An. Christi. An. Regni.

tia suo nomine præfectis, Rex
Victor in Angliam redit.

1297 xxv. Scoti Valla, & Brusio ducibus,
pro recuperanda patriæ libertate,
fortiter contra Anglos pugnant.

1298 xxvi. Aleonora Regina moritur.

Pax inter Philippum Gallia, &
Edouardum Reges: Aquitania
Anglo restituta, & Margarita Phi-
lippi soror Edouardo Regi des-
ponsata.

Rex ad Varium Castellum Sco-
tos ingenti clade afficit.

1299 xxvii. Ioannes Baliolus Rex Scotiae
Bonifacio IIII. Pont. Romano
postulante, Anglica custodia
liberatur, & paulo post in Gallia
moritur.

1300 xxviii.

1301 xxix. Rex ad Fanum Andreae conuo-
catis Scotiae Regni principibus,
& antiquatis Scotorum legibus,
sua eisdem instituta promulgat.

Isabella Philippi Pulchri Gal-
lorum Regis filia, Edouardo Vual-
liae principi nupta.

1303 xxxi.

1304 xxxii.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1305 xxxiii.

1306 xxxiiii.

Scoti in libertatem sese uendicantes. Robertum Brusium sibi Regem dicunt. Edouardus Vualliæ Princeps à patre in Scotiã mittitur. Apud Duncheldinum (ubi olim Calidoniæ castrum) Scoti fu-
si, fugatiq;.

1307 xxxv.

Edouardus Rex Carleoli in Scotorum finibus moritur. No-
nis Iulii corpus à militibus Londi-
num deportatum, ad Vuestmona-
sterium sepulturæ datur.

1308 i.

**EDOUARDVS SE-
CVNDVS REX XXX.
ANN. XIX.**

Edouardi primi filius, à Vual-
liæ castro, ubi natus est Caernarua-
nus dictus. x. Calend. Martii unã
cũ Isabella coniuge, Philippi Pul-
chri Gallorum Regis filia, Vuest-
monasterii Rex coronatus.

1309 ii.

RHODOS Insula hoc
anno Turcis expulsis, à Christianis
Ducibus expugnata.

1310 iii.

1311iiii.

Rege in omnem uitæ mollitiẽ,
luxumq; prolapso,

Conci-

An. Christi. An. Regni.

glia Roberto Cantuariensi Archiepiscopo authore coactum, in quo sumpto de Petro Ganestone supplicio, de coercendis Regi malorum consiliorum authoribus, & de regni statu reformando agitatum.

1313 vi. Philippus Pulcher Rex Galliarum moritur, Succedit LUDOVICVS HVTINVS annis II.

1314 vii. Rex contra Scotos cum magna suorum strage, apud Sterlyngium infeliciter pugnat.

1315 viii.

1316 ix.

Ludouico Hutino defuncto, succedit PHILIPPVS LONGVS, Rex annis. V.

Ioannes XXI. Rom. Pont. Scotum, & Anglum per Legatos pacare studet, Scoti Beruicum recipiunt, & diuersis praeliis Anglos uincunt.

1317 x.

Hugones Spenserii pater, & filius, Regi malorum consiliorum authores reliquorum principum auctoritate, proscripti.

1318 xi.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni,

1319 xii.

1320 xiii.

1321 xiiii.

Defuncto in Gallia Philippo,
suecedit CAROLVS PVL-
CHER, Rex ann. VII.

Rex receptis in gratiam Spen-
seriis, alterius factionis principes
persequitur, quorum plerique in
pugna capti, ac iubente Rege inter-
fecti, & inter hos in primis Tho-
mas Lancastrius Regis patruelis
summa integritate, & innocentia,
obtruncatus.

1322 xv.

1323 xvi.

Rex commisso cū Scotis præ-
lio, profligatur, Scoti Anglicos
agros, Eboracum usque uastant.

Galli maximā Aquitaniæ par-
tem occupant, sed Isabellæ Regi-
næ interuentu, & filio Edouardo
Vualliaë principe, Caroli Regis
beneficiorum se profitente, reno-
uatum fœdus, & Aquitania tota
Anglo reddita. Induciæ cum Sco-
tis in annos tresdecim.

1324 xvii.

Henricus Stantonius illustris
eques, per hæc tempora Cantabri-
giæ magnificas ædes in usum stu-

An. Christi. Anni Regni.

diorum, Diuo Michaeli Archangelo dedicatas, excitauit.

1325 xviii.

Isabella Regina infesto erga maritum Regem animo, Ioannis Hannoniæ comitis subsidio, unâ cum Edouardo filio ex Gallia in Angliam appulsa, sumpto de Spē seriis supplicio, maritum Regem in suam potestatem redigit, eodemq; Regia authoritate priuato, & in carcerem tradito.

1326 xix.

Edouardum filium quatuordecim annos natum, habito ad Vuestmonasterium concilio. Quarto Calendas Februarii Regno præficiendum, coronandumq; curat.

Gualterus Stapyltonus Exoniensis Episcopus hoc ipso anno, qui Londinensi ciuitati præerat. In Isabellæ aduentantis gratiam, a furenti populo, deturbato præsidio cum nonnullis aliis, qui Edouardi secundi Regis rebus studebant, in publico foro securi percutitur. Huius opera duo egregia Oxonii in studiorum gratiam collegia adhuc extant, quorum alterum Exonien

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

se collegium, alterum Ceruina
Aula, nuncupatur.

1327 i.

EDOUARDVS TER-
TIVS REX XXXI.
ANN. LI.

Sub Isabellæ matris, & optima
tutela Regnum gubernat.

Ioannes Hannonius Comes,
qui Isabellæ Reginae egregiâ ope-
ram nauauit, magnis muneribus
donatus, ex Anglia discedit, cuius
filia Philippa, mox Edouardo Re-
gi nubit.

Edouardus Rex abdicatus, in
Barkeleiensis arce moritur, siue, ut
non nulli tradunt, à custodibus
necatur.

1328 ii.

Carolus Pulcher Rex Gallia,
sine prole moritur, cui succedit
PHILIPPVS VALE-
SIVS trium superiorum Re-
gum patruelis, unde disceptatio in-
ter Anglum, & Gallum de Gallici
Regni iure, quòd materna hæredi-
tate Anglus sibi uendicare conat.

Scotis pax data, & Ioãna Edo-
uardi Regis soror Dauidi Scoto
puero desponsa.

An. Christi. An. Regni.

1329 iii.

Reges Gallus, & Anglus Ambricani conueniunt.

Cleri conuentus Londini, in quo Exoniensis Episcopi interfectores damnati.

Principum conuentus Vuintoniæ, in quo Edmundus Cantii comes Regis patruus, q̄ abdicato Edouardo fratre, de eius restitutione conspirasset, capite damnatus.

Robertus Rex Scotiæ moritur, cui succedit DAVID puer Regno per interreges, siue gubernatores administrato.

1330 iiii.

EDOUARDI Principis natalis.

1331 v.

1332 vi.

1333 vii.

Edouardus Balioli filius adiuantibus Anglis paternum Regnum in Scotia obtinet, David puer cum Ioanne uxore, à suis in Galliam ablegatur, Edouardus Angliæ, Beruicū expugnat, & magnam Scotiæ partem unà cum Baliolo inuadit.

1334 viii.

1335 ix.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1336

x.

Intercedente Benedicto. XII.
Pont. Rom. David Rex Scotiae
Regno restituitur, Baliolus Sco-
tiam deserere cogitur.

Londini Parliamenti Conciliū,
in quo decretum, ne cui aurum, ar-
gentumve in continentem absque
priuilegio exportare liceret.

Principibus item noui hono-
res delati.

Initium maximi belli, quod An-
gli cum Gallis per plures dein-
ceps annos gesserunt. Robertus
Comes Attrebatensis cū litem ami-
sisset, quæ illi erat cum Mathildæ
Burgundionis uxore, ob id cum
Philippo Valesio Gallorum Re-
ge inimicitias exercens, ad Angli
partes se recipit, à quo honorifice
est acceptus, & Richemondia comi-
tatu donatus. FROSSARTVS
Gallus horum tempo-
rum Historiam copiosissimo uolu-
mine scribit.

1337

xi.

Benedictus Rom. Pont. Gal-
lum, & Anglum per Legatos paca-
re conatur.

1338

xii.

Edouardus Rex ascitis in belli

An. Christi. An. Regni.

Societatem Flandris, & imperii vicarius à Ludouico Bauaro constitutus, cum ingenti classe in Flandriam traicit, atque ad Somam fluvium in Gallia finibus, contra Philippum copias educit, sed praelio abstinente Philippo, Edouardus Flandriam repetit, indeque Jacobi Arteuillae Flandriae praefecti consilio, liliorum insigni, & Regis Franciae titulo assumptis, rursus in Angliam redit. Guilelmus Sarisbiriensis, & Robertus Suffolciae, comites in exercitu praefecti relictis.

Hoc ipso anno Philippa Regina Leonellum filium Antuerpiae parit.

1339 xiii.

Guilielmus Sarisbiriensis Comes, in Insulae oppidi oppugnatione à Gallis captus, Lutetiam adducitur.

1340 xiiii.

Pugna naualis atrox ad Clusas IX. Calendas. Iul. in qua Edouardus Rex sua felicitate, & uento secundo adiutus, captis, ac fractis omnibus fere Gallorum nauibus, uictor euasit.

Fanum Odomari, & Tornacum

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

ab Anglo obsessi.

Induciæ inter Reges factæ, & captiui utrinque redditi.

1341 xv.

Edouardus Rex Ioannem à Mōteforti data ei in uxorem Maria filia, cōtra Carolum Blesensem bello in Britannia iuuat. Legatorum Papæ interuentu, iudiciæ in triennium extractæ.

1342 xvi.

1343 xvii.

1344 xviii.

1345 xix.

1346 xx.

Edouardus Rex Henricū Lancastrium in Aquitaniam mittit, ipse cum filio Vuallia principe, & numerofo exercitu. Calend. Iulii in Cōstantiensem agrum exiit, & Cadomum expugnat.

Pugna ad Cresciacum. vii. Cal. Septembris, sabbato ad uesperam, omnium famosissima, luctuosissimaq; quæ Gallis unquam acciderunt, in qua omnis fere nobilitas cecidit: occisi, Ioannes Bohæmiæ, Rex, Carolus Regis frater germanus Alenconii, Rodulphus Lotharingiæ, Duces Flādriæ, Aricuriæ,

An. Christi. An. Regni.

curiæ, Blesensis, & Cæsariensis comites: Desiderati ex omni numero circiter x x x. millia. Edouardus Rex cum uictore exercitu, ad expugnandum Caletum contendit.

1347 xxi.

Caletum. III. Nonas Augusti, undecimo obsidionis mense, Edouardo Regi deditur Ciues incolu- mes dimissi, nobilibus aliquot ad capitis pœnam reseruatis, quibus Regina grauida ueniam, uitamq; impetrauit.

1348 xxii.

David Rex Scotiæ Angliam in- cursans, profligato ad Dunelmũ exercitu, capitur: Clementis vi. Pont. Legatorum interuētū indu- ciæ in duodecim menses cum Gal- lis factæ, & Arx Guina ab Anglis interim occupata.

1349 xxiii.

Philippus Valesius in Gallia moritur, Succedit IOANNES

1350 xxiiii.

REX. annis xiiii.

GARTERIORVM

summi ordinis equitum institu- tio.

1351 xxv.

1352 xxvi.

1353 xxvii.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1354

xxviii.

1355

xxix.

1356

xxx.

Edouardus Vuallia Princeps, uigesimalium septimum ætatis annu agens, Dux belli in Aquitaniam a patre missus, in Pictouensi si agro, loco cui nunc belli uisus, & male pertusi nomen inditum.

Ioannem Gallia Regem collatis signis praelio uictum, cum Philippo filio capit xiii. Calen. Octobris: Cæsa Gallorum circiter sex millia. M. D. ex nobilibus capti. Rex ipse una cum filio ab Edouardo Principe humaniter, & honorifice tractati, & in Angliam traducti: Carolus Delphinus elapsus, Parisios se recipit.

Inducia Gallis in bienium data.

1357

xxxi.

David Rex Scotia per annos. x. in Anglia captiuus, decem aureorum millibus redemptus, in Regnum restituitur.

1358

xxxii.

Isabella Regina moritur, Londini in Franciscanorum cœnobio sepulta.

1359

xxxiii.

Finitis induciis bellu in Galia

An. Christi. Anni Regni.

lia renouatum.

Edouardus Rex Caletō in Remorum fines profectus, Parisiorū, & Carnutū uicina loca depopulat.

1360 xxxiiii.

Pax inter Reges ad Britaniā cum viii. id. Iulii. Ioannes Rex, post quartū, quā captus fuerat, annum, obsidibus datis, Caleti liberatur viii. Calend. Nouembris.

Rex Vindeforium castrum natalem locum, magno ædificiorum apparatu instaurauit, ibiq; sacerdotū Collegiū instituit, dotauitq;.

Edouardus Vuallix Princeps, à patre Dux Aquitaniæ creatus, cum Vxore Edmundi Cantix Comitiss filia, in Aquitaniam se contulit.

1361 xxxv.

Edouardus Rex quinquagesimum ætatis suæ annū Iubilei more celebrat, condonatis malefactorum pœnis, & priuilegiis aliquot Populo concessis, Decretumq; in concilio tulit, ut causarum procuratores, & patroni post hac nō amplius Gallico, uel Normānico, sed Anglo idiomate, causas agerent.

1362 xxxvi.

Caleti Anglorum Colonia des

bb ii

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

ducta.

1363

xxxvii.

1364

xxxviii.

Ioannes Galliaë Rex, ut de suis obsidibus liberandis transigeret in Angliam rediens, morbo præuentus, Lōdini obiit. vi. Calend. Aprilis: succedit Carolus. V. dictus sapiens.

1365

xxxix.

1366

xl.

Petrus Rex Castellonensis in Hispania, ab Hérico fratre notho, Regno pulsus, Edouardi Vualliaë principis auxilio, inuitis Gallis in Regnum restituitur: Tres filiaë eius pro belli impensa Anglo obafides dataë, Succedentibus Gallozarum auxiliis, Nothus bellum resintegrans, fratrem occidit, & Regno potitur.

Simon Cantuariensis Archiepiscopus obiit, Oxonii collegium, quod Cantuariense dicitur, condidit. Hoc ipso item anno, Guilielmus Vuyckam Vintoniensis Episcopus Oxonii in rei litterariaë gratiam collegiũ excitauit, illudq; D. Mariaë Virgini dicauit, quod hodie nouum collegium nũcupatur.

An. Christi. An. Regni.

1367 xli.

Bellum inter Gallos, & Anglos hoc anno rupto fœdere renouatum. Aquitani ab Edouardo Vualliorum principe nimio tributo oppressi, Armeniaco, & Petragorico comitibus authoribus, ad Carolum Regem prouocant. Ioannes Lancastriæ Dux in Galliam cum exercitu traicit, sequenti hyeme redire coactus. Pontiuienses eiecto Anglorum præsidio, post annos centum, ac duodecim, quàm dotis nomine in Edouardi primi potestatem uenerant, Gallis se dedunt.

Philippa, Regina hoc ipso anno moritur, extructo Oxonii magnificentissimo studiorum causa collegio, quod nunc Reginae collegium appellatur.

1368 xlii.

Leonellus Dux Clarentii Edouardi Regis secundo genitus, Mediolani cum Violante Galeatii primi ducis sorore nuptias celebrat, domum rediens in itinere moritur, Philippa filia unica superstite, quæ tertii dehinc prolis successione Eboracensi familiæ Regni

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

ius intulit.

1369 xliii.

Robertus Canolus Anglus Ca-
leto profectus, instructo exercitu
per Remorum, & Parrisiorum fi-
nes iter ingreditur, ut principi in
Aquitania aduersus eos, qui defece-
rant, uix cōsistenti se coniungeret.
Angli ad Ligerim palantes Gesqui-
nate Duce, à Gallis magna cæde
in castra compulsi.

1370 xliiii.

Vrbs Lemouicum ab Edouar-
do Principe diripitur, atq; deletur.
David Rex Scotiae sine uirili
prole moritur, Cui succedit R O-
BERTVS ST VARTVS
Dauidis ex sorore nepos, Huius
successio à fœmina inchoata, & ad
sextum Regem deinceps deducta,
nostra iam ætate rursus in fœmi-
na desiit.

1371 xlv.

Gesquinas Gallus, & Canolus
Anglus uterque militari stratage-
mate insignis, Rupella à Gallis ob-
fidetur, Ioannes Penbruchensis co-
mes cum quadraginta nauium clas-
se obsessis Rupellanis in auxiliū
mittitur, sed interuentu clasfis ab
Henrico Castellonēsi Regi in Gal

An. Christi. An. Regni.

lorum subsidium transmissæ, Angli amissa classe, & Ioanne præfecto ab Hispanis capto, graui prælio occisi. Ioānes Lancastrius Dux traducto per Galliam exercitu, Gallos Rupellæ obsidionem soluere coëgit.

1372 xlvī.

1373 xlvii.

1374 xlviii.

Concilium Parliamenti Londini habitum, in quo Rex exhausto in Gallicum bellum ærario, tū primum sacrorum reddituum census egit, ac decimas sacerdotibus in belli sumptus imperauit, lege lata, ut Episcopi non amplius à sacerdotum collegiis, ut antea eligerentur, sed Romanorum Pontificum, Regumq; arbitrio designati cooptarentur: Decretū insuper, ne minora sacerdotia à Romano Pontifice impetrarentur, aut causæ, nisi per appellationem, ad eundem deferrentur, pœna legis uiolatoribus indicta, unde postea lex prouisionis, siue de Premoneri, ut uocant, Nonnulli hæc Ricardi secundi temporibus assignant,

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1375

xlix.

Io. Vuythclyffus Hæresiarcha his tēporibus emerfit, qui Oxoniensis gymnasii censura publicè damnatus, ad Boemos profugit.

1376

l.

Ioannes Dux Lancastrius, & Edmundus frater Ioanni à Monteforti, Britannia Duci, contra Gallos pugnanti, in auxilium missi, Ludouicus Andegauensis cum Gallorum copiis pedem referre cogitur Romano Pont: authore: inducia in duodecim menses compositæ.

Ioannes Penbruchēsis Comes, nauali prælio ab Hispanis captus, redemptusq; dum in Angliam redit, in itinere moritur, Huius uxor Maria è sancto Paulo Belgicæ Gallia oppido, illustris fœmina ad excitanda litterarum studia, Cantabrigiæ Musæum nobile extruxit, quod nunc Penbruchensis Aula uocatur.

Concilium Parliamenti Vuel monasterii, in quo tributum petenti Regi à populo denegatum, & Regii Quæstores repetundarum rei comperti, supplicio affecti.

Edouar:

An. Christi. Anni Regni.

Edouardus Princeps tabe con-
fectus moritur. vi. id. Iulii. Annū
ætatis agens. xlvj. sepultus Can-
tuariæ, in templo maximo.

1377 li. Rex finitis induciis, in Galliam
expeditionem parans, morbo præ-
uentus, interiit. xi. Calend. Iulii, an-
no ætatis suæ. lxxv. sepultus Vuest-
monasterii. Ricardus Edouardi
principis filius, Burdegale in Gal-
lia natus, undecim annorum puer.
xvii. Calend. Augusti. coacto prin-
cipium Concilio, Vuestmonasterii
Rex coronatur, eius patruus Lans-
castrius, & Eboracensis, Duces, Re-
gni gubernatores constituti.
Bukyngamiensi Gallici belli cura
deligata.

1378 i. / RICARDVS SECVN-
DVS REX XXXII.
ANN. XXII.

1379 ii. Edouardi Vuallia Principis fi.

1380 iii. Thomas Bukyngamiensis, cū
exercitu Caleto profectus, Galliã
incurSAT, inde in Britanniam per-
transiit, quam in Ioannis à Mon-
teforti Ducis sui fidem uenire com-
pulis. Schisma inter Vrbanum

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

vi. & Clementem, Pontifices, tractata Gandavi pacis consilia dirimit.

Carolus Quintus Rex Galliae moritur. Succedit CAROLVS vi. Rex annis. xlii.

1381 **iiii.** Concilium Parliamenti Vuest monasterii. Graue tributum in singula ciuium capita impositum, Cātiani, Strauo, & Tylerio plebeis Ducibus, ciuilem tumultum excitant, Simonem Cantuariensem Archiepiscopum, Halisium Rhodiorum collegii Præfectum, & Ricardum Carmelitanum, Regi à confessionibus, securi percutiunt. Londini urbē diripiunt. Strauo' dehinc seditionis authore, à Londinensi Prætoze, pugione cōfosso, populi tumultus sedatur.

1382 **v.** Ricardus Rex pro Urbano. vi. Pōt. Romano, cōtra Gallos Pseudoclementis fautores depugnatus, collecto exercitu, Henrico Spēserio Nordouicensi Episcopo belli duce in Flandros, qui Ludouico comiti sui obsequentes Gallis adhærebant, arma conuertit, Graue

An. Christi. An. Regni.

lingam Damnum, & Burburgum oppida expugnant: Angli, mox pactis cum Carolo Rege conditionibus, Caletum repetunt.

1384 vii. Rex Annam Vincesslai Imperatoris filiam in uxorem ducit.

Singulare certamē inter duos equites, Ansleium, & Cartonum altero alterum proditionis in Regem accusante, Cartonus uictus, sui scæleris pœnas dedit.

1385 viii. Leo Rex Armeniæ à Turcis expulsus, ex Gallia in Angliam traicit, ut facta pace Gallum, & Anglum coniunctis copiis in Turcas conuerteret, sed re infecta, in Galliam rediit.

1386 ix. Ioānes Viennensis Gallici maris præfectus, in Scotiam contra Anglos mittitur. Caroli Regis maximus belli apparatus, ad Cluusæ portum ducum cunctatione, & uitempestatis, abrumpitur, atque dimittitur.

Dux Lancastrius, Lusitanum, contra Castellanum Regem armis iuuat Edmundo fratre, belli Duce, in Hispaniam transmissio, Castel-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

lanus Rex profligatur, Edmundus cum uictore exercitu in Angliam rediit.

1387 x.

Concilium Parliamenti Vuestmonasterii habitum, in quo noti honores nobilibus delati, & Rogerius Mortimerius Merchia Vualia comes, Rege sine liberis morituro, Regni successor declaratur, ex eo quod in matrimonium haberet Philippam, filiam unicam Leonelli Clarentia Ducis. Huius postea hereditas ad Eboracensem familiam deducta, Edouardo Quarto legitimi Regni ius attulit.

1388 xi.

1389 xii.

ROBERTVS. III. Rex, defuncto Roberto. ii. in Scotia regnat.

1390 xiii.

Dux Lancastrius, Castellae Regnum, a Ioanne Henrici Nothi filio occupatum, Constantiae coniugis iure sibi hereditarium repetens, cum copiis in Hispaniam traicit. Pax inter Reges iis conditionibus facta, ut Dux Catherinam filiam, nuptum daret Henrico, Ioannis Regis filio, ac ipse, & Constantia uxor, omni suo iure in Regno

An. Christi. An. Regni.

cederent, Ioannes Rex puellam dotaret, ac Duci & Constantiæ uxori in singulos deinceps annos, tributi nomine pēderet, aureorum uicena millia, & pro impensis belli tercentena millia. Eodem tempore Dux cū Lusitano affinitatem uinxit, locata ei Philippa filia, Dux compositis in Hispania rebus, in Angliam reuertit.

1391 xiiii. Induciæ cum Gallis in triennium factæ.

Affricum bellum, Genuensium precibus, à Gallis, Anglis, & Venetis susceptum, Barbari, imperata ingeniti pecunia, intra suos fines compulsi, ac multi christianorum captiui redditi.

1392 xv. Scoti prædatores, Anglicos fines Dunelmum usq; incurfant, leuia hincinde uario fortunæ euentu prælia, Henricus Northūbriæ comes à scotis captus, ac decem aureorum millibus redemptus.

1393 xvi. Induciæ cum Gallis in annos quatuor prorogata.

Hiberni tumultuantes pacantur, Reguli eorū à Rege in gratiā recepti.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

- 1394 xvii. Anna Regina moritur nullo ex se prole suscepto.
- 1395 xviii. Reges Gallus, & Anglus ad Arderam prope Caletum conueniunt, xii. Calend. Nouembr. in triginta annos pactæ induciæ, & Isabella Caroli Regis filia, annis fere octo nata, Ricardo desponsa.
- 1396 xix.
- 1397 xx. Thomas Glocestrensis, Regis patruus, mali animi erga Regem suspectus, insidiis de industria ab ipso Rege compositis Caletum usque deportatus necatur. Lancastrius, & Eboracensis, fratris sui necem uindicare conantes, placidis uerbis, à Rege mitigantur.
- 1398 xxi. Rex spreto patrum consiliis, omnia pro suo iure agens Henricum Lancastrii filium lesæ maiestatis crimine delatum, ac Thomam Mombraum Norfolcia Ducem Henrici delatorem in exilium agit. Ioannes Magnus Dux Lancastriæ moritur, Londini in D. Pauli templo maximo sepultus.
- 1399 xxii. Henricus Percus Northumbriæ comes, quod alieno erga Re-

An. Christi. An. Regni.

gem animo uidebatur, publicatis bonis, patriæ hostis declaratur.

Henricus Lancastrii filius, nobilium conspiratione, ab exilio ad Regnum euocatus, inopinato in Angliam reuersus, Ricardum Regem, nullo negotio, captum, in arcem Londini coniicit, Coacto principum cōsilio, Ricardus male administratæ, reip. damnatus, corona, & sceptro se abdicare uidetur. Henricus Lancastrius, in eius locum Rex subrogatus. iiii. Iduum Octobris, Regni insignia sumit. Ricardus ad Pontifracti arcem ductus, necatur, anno ætatis suæ xxxiii. sunt qui inædia periisse tradant.

1400 i.

HENRICVS QVARTVS REX XXXIII. ANN. XIII.

Ricardi secundi Patruelis.

Quos Ricardus in exilium exegerat, domum reuocat, & carcere damnatos, liberat, Burdugalenses deiecti Ricardi sui uicem dolentes Aquitanos ad rebellionem excitant, quos Henricus, Thoma, Per-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

ceio copiarum duce, mitigat.

Holandius Excestriæ Dux, Ricardi Regis frater, cum aliquot nobilibus de Henrico interficiendo, dum is ludorum Spectaculis interesset conspirant. Capita coniurationis, detecti, necatiq;.

Edmundus Eboracensis Dux moritur, relictis, Edouardo, & Ricardo liberis.

Isabella Ricardi Regis uidua, ad Carolum patrem in Galliam remittitur, ac triginta annorum induciæ antea cū Ricardo pactæ, ab Henrico confirmatur.

Claringtonis æque, illustris, & octo Franciscani ordinis monachi proditionis insimulati, necantur. Valli tumultuantes sedantur.

1401 ii. Virgorniensis, & Staffordiensis, comites in Regem conspirant.

1402 iii. Pugna apud Salopiam, in qua Rex profligatis aduersariorum copiis uictor euasit. Vigorniensis in pugna cecidit, reliqui capti, & occisi, Galli Cornubiam incursant.

1403 iiii. Ricardus Eboracensis Archiepiscopus, defectionem à Rege parans,

An. Christi. Anni Regni.

- parans, securi percutitur.
- 1404 v. Canolius Aquitaniae praefectus,
militari laude insignis, moritur.
- 1405 vi. Londini in Carmelitanorum coe-
nobio sepultus.
- 1406 vii. Henricus Northumbriae co-
mes, in Eboracensi agro contra
Regem tumultuaria pugna captus
occiditur.
- 1407 viii. Fanum Brioci in Britannia ab
Anglis direptum, ubi Edmundus
Cantiae comes maris praefectus
interiit.
- Ludouicus Aurelianensis Dux,
Caroli Regis frater, Lutetiae occi-
ditur, a percussoribus immisis per
Ioannem Burgundiae Ducem, &
hinc Gallia tota in factiones diu
distracta.
- 1408 ix.
- 1409 x.
- 1410 xi.
- 1411 xii. Rex Burgundioni Duci con-
tra Aurelianensem auxiliares co-
pias mittit, ac eisdem copiis paulo
post Aurelianensem contra Bur-
gundionem iuuat, facta deinde in-
ter utrunq; pace, Angli, qui pro Au-
dd

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

relianensi stabāt, suis stipēdiis frau-
dati, plurima Galliaē intulere incōs-
moda, & Engoemensē comitem
Aurelianensis fratrem pro obside ab-
ductum, annis xxxii, secum in An-
glia retinent.

1412. xiii. Iacobus .i. Roberti Scotorum
Regis filius, patruī insidias uitatus
rus, dum in Galliam nauigat, cum
classe interceptus, captiuus in An-
gliam ducitur.

1413. xiiii. Rex expeditionem ad sacrum
bellum parans, Vuestmonasterii
moritur, xiii. Calend. Aprilis. Can-
tuariae elatus. Henricus filius Mo-
nomothi in Vuallia natus. V. id.
Aug. Rex coronatur.

1414. i. HENRICVS. V. REX.
XXXIII. ANN. IX.

Quarti filius.

Duo praecleara canobia a Rege
extracta, alterum Bethlehem ap-
pellatum, quod Cartusianis Mo-
nachis incolendum dedit, alterum
Syon, quod est Brigitenarium, uis-
rorum pariter, ac foeminarum,
utrunq; ad Regiam Richemundiam,
in utraq; Thamesis ripa positum.

bb

An. Christi. An. Regni.

1415 A. ii.

Vuiceliffistarum secta in Constantiensi concilio damnata, in Regem conspirans, captis, & occisis ducibus, opprimitur.

Rex in Galliã expeditionem parans, Ricardum Eboracensis Ducis fratrem, Scruppum, & Graium equites in eum conspirantes, in castris securi percutit. idibus Augusti Antonæ portu in Normaniã soluit, Ariflorum expugnat, Calezum dein terrestri itinere exercitũ traducturus. viii. Calend. Nouembris Dancincortii ad Blangium oppidum pugnare coactus, nouo stratagemate palorum septis Gallorum equitum uim prohibentibus, clarissima uictoria potitus est: Decem Gallorum millia, cum multa nobilitate occubuerunt, & totidem ferè capta sunt, duces interempti, Alenconius Ambarrus, Lotharingus, & Brabantinus, Niuernensis comes, & Alebretus magister equitum, capti Aurelianensis, & Borbonius Duces, Henricus Rex parua clade affectus, excepto Duce Eboracense patruele cæso,

dd ii

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

Rex Caletum, deinde in Angliam rediit.

1416. ^{iii.} Sigismundus Imperator cōponēdæ pacis causa, in Angliã traicit.

Bedfordiensis cum nouo militum supplemento in Normanniam missus, Gallos nauali prælio uincit, & Anglis Ariflori obsessis suppetias tulit.

1417. ^{iiii.} Sigismundus Imperator desperata pacis compositione, magnis muneribus à Rege donatus, in Germaniam rediit.

Rex vi. Calend. Augusti, cum ingenti classe in Normaniam traicit, Cadonium, Bellocastum, & Lexouium, urbes expugnat, & alia Normaniæ oppida capit.

1418. ^{v.}

1419. ^{vi.} Rhotomagum quinque mensibus obsessum, oppidanis fame oppressis, Henrico Regi deditur.

Philippus Burgundiæ Dux, iūcta cum Anglis societate, in patris sui ultionē, qui paulo ante ad Monterigolium in conspectu Delphini de pace agere uolentis interfectus est, Carolum Regem, Reginam,

An. Christi. An. Regni.

Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat, in manus Henrico tradidit, & in Tricasibus Catherinam Caroli Regis filiam nubere illi coëgit, ea lege, ut ii, eorūq; liberi Franciæ Regno succederēt, & Henricus interea Rex Angliæ, & rector Franciæ cognominaretur: Delphinus exhæredatus, & proscriptus est.

1420. vii.

1421. viii.

Henricus Rex Catherinam uxorem in Angliam traducit, ubi maximo cum triumpho accepti, Humfredus Glocestriæ Dux, Regis frater, cum Philippo Burgundiæ, Gallici Regni gubernatores relictī, Thomas Clarentii, Dux cum Ricardo Varuici comite Normanniæ præfecti,

Iacobus Scotorum Rex per decem annos in Anglia captiuus, paucis conditionibus, in Regnum restituitur.

Dux Clarentii ad belliforte Andegauensium oppidum à Scotorum manu, quæ Delphino stipendia faciebat, occisus,

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1422 ix.

Rex cognita fratris morte, sus-
fecto in eius locum Somersetense,
ipse cum altero fratre Bedfordiensi
in Galliam transmittit.

Catherina Regina filium Hen-
ricum, ad Vindeforium castrum
enixa.

Rex ad Vicennarum saltum,
prope Lutetiam, non sine ueneni
suspitione, obiit. pridie Calend. Sep-
tembris, Anno ætatis suæ xxxvi.
Corpus in Angliam relatum, &
Vestmonasterii conditum, Fra-
tres suos Duces, Ioannem Bedfor-
diensem Gallia, Humfredum uerò
Glocestrensem Angliæ, rectores
esse iussit. Hoc ipso anno Car-
olus sextus Gallorum Rex obiit,
cui succedit CAROLVS .vii.
annis xxxviii.

1423 i.

HENRICVS SEX-
TVS. REX XXXV.
ANN. XXX. VIII.

Quinti filii infans.

Sub Glocestrensis patruis tute-
la relictus.

Ioannes Bedfordiensis, Philip-
pus Burgundiæ, & Ioannes Britan-

An. Christi. An. Regni.

nia Duces, in Henrici pueri tutela
lam icto foedere, Ambiani conue-
niunt .

1424 ii.

1425 iii.

XVII. Calend. Septembr.

Anglorum uictoria ad Vernolitū
in Gallia, ducente exercitum Bed-
fordio, ubi ad quinque Gallorum
millia caesi: captus Ioannes Alen-
conii Dux, & nobilium alii ducen-
ti: Anglorū duo millia desiderati.

Thomas Montacutus Sarisb-
riensis Comes, Canomanos, & Fa-
num Susannæ expugnat.

1426 iiii.

Die ueneris. viii. Calend. Iu-
nii. Romæ apud S. Petrum in cō-
cistorio priuato, Martinus. V.
Pont. Henricum Beauforti Win-
toniensem Episcopum, Regis pa-
truum, Cardinalem declarauit.

1427 v.

Aurelium ab Anglis obsessum.

1428 vi.

Sarisbiriensis comes, tormenti
ahenei pila ictus, interiit, Ducum
deinde discordia, Anglorum res in
peius abiere.

1429 vii.

Ioāna puella armata Aurelianē
ses obsessos, cōmeatu iuuat, coas-
ctisq; hostibus obsidionem relin-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

quere, ad viii. id. Maii, Anglos uiriliter expellit.

Pataiense prælium, in quo cæsis & profligatis Anglis Ioannes Talbotus capitur, Puella Carolum Regem Remis consecrandum ducit.

Henricus Cardinalis Vintoniensis, à Martino. V. Pont. Legatus in exercitu cōtra Boemos mit-

1430 viii. Puella Compendium obsessum vi, & astu ingressa, cum in hostes eruptionem faceret, à Io. Lucenburgensi capitur, Rotomagumq; ad Ducem Somersetensem mittitur, de in Magiæ dānata exurit.

1431 ix.

1432 x.

Henricus Rex decimum ætatis annum agens, in Galliam tractus, in Primario Lutetiæ templo, ab Henrico Cardinale Vintoniensi, Promulgato Angliæ, & Franciæ Regis titulo, coronatur.

1433 xi.

Nicolaus Cardinalis sanctæ Crucis ab Eugenio Quarto Pont. Ro. conciliandæ pacis causâ inter Gallos, & Anglos Legatus inducias in sex annos paciscitur, quæ tamen post

An. Christi. Anni Regni.

post sextum mensem uiolatae sunt.
 Henricus Rex Caleto in Angliam soluit.

1434. ii. Talbotus Ambrosii Lori Galli equitis permutatione, & persoluto insuper pretio redemptus, in Angliam remittitur, ac paulo post re-integrato bello, copiarum praefectus in Galliam rediit.

Thomas Arundelliae Comes ad Gerboriam arcem in Bellocasibus, accepto ualnere, periit.

Prælia inter gallos, & Anglos, uario euentu in Normannia.

1435. xiii. Carolus Rex fortunam belli metuens, Burgundium ab Anglis alienatum, ad se pertrahere conatur, Paci faciendæ Attrebatum urbs destinata, ubi Nicolaus Pontificis legatus, inter Gallum, & Anglum litis arbiter, leges foederis proposuit, quas tamen Rex uterque respuit, Carolus Burgundium, praemiis, ac promissis in suas partes adducit factiones, ac inimicitiae diuturnae inter eos sopitae, & sublatae.

Ioanes Bedfordiensis, uir pace,

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

ac bello illustris, Lutetia moritur,
Rotomagi in Principe æde sep-
pultus.

1436 xiiii.

Burgundia Dux Caletum ob-
sident, sed subueniente Glocestrio
obsidionem relinquere cogitur.

Parisienses deturbato Anglo-
rum præsidio, Gallis se dedunt
Mense Aprili, sicq; Lutetia urbs
Regia, post annos quindecim, quã
in Anglorum potestatem uenerat,
sub Gallorum imperium rediit.

Iacobus, i. Rex Scotia suorum
coniuratione occiditur, cui succe-
dit. I A C O B V S. II. annis
xxiii.

1437 xv.

Catherina Regis mater obiit,
Quinus Tyderius, Vallus, infimi
generis, eius maritus, relicto ex se
Edmundo filio, a quo postea Hen-
ricus septimus Rex futurus geni-
tus est, quod Regio thoro se comi-
scere ausus sit, iussu Glocestrensis,
bis in carcerem coniicitur, ac po-
stremum capite plectitur.

1438 xvi.

1439 xvii.

1440 xviii.

Pacis conditiones inter Gallum

An. Christi. An. Regni.

- & Anglum Caleti propositæ, Carolus Aurelianensis Dux post annū xxvi. quàm in pugna Dagniacortensi captus fuerat, redemptus dimittitur.
- 1441 xix. Talbotus uario euentu cōtra Gallos pugnat.
- 1442 xx. Induciæ cum Gallis factæ.
- 1443 xxi.
- 1444 xxii. Rex in matrimoniū dūcit Margaritam Rhenati Andegauenſium Ducis, ac Regis Siciliae filiam.
- 1445 xxiii. Henricus Chiceleius Archiepiſcopus Cantuarienſis obiit, qui in rei litterariæ gratiam bina collegia Oxonii extruxerat, unū mortuorum memoriæ, alterum diuo Bernardo dicatum.
- 1446 xxiiii. Dux Gloceſtrēſis optimus Regni gubernator, per annos. xxv. Margaritæ Reginae odiis, & principum quorundam inuidia, necatur.
- 1447 Henricus Cardinalis Vintonienſis moritur, cui in Episcopatu ſuccedit Guilielmus Vanfletus, collegii Magdalēſis, in Oxoniēſi academia author.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

- 1448 xxvi. *Violatae foris induciae, Plurima*
 1449 xxvii. *Normanniae oppida Gallis se des-*
dunt.
 1450 xxviii. *Cantiana seditio Caddo, ple-*
beio Duce authore, concitatur.
 1451 xxix. *Normania tota amissa post an-*
nos. xxx. quam Henricus Quintus
Anglis eam recuperauerat.
 1452 xxx. *Aquitania amissa post annos*
ccxcix. cum Henricus secundus
dotali iure possessam acceperat, &
postquam Henricus tertius eam
dem a Philippo Augusto Gallo-
rum Rege, Ioanni patri adeptam
recuperauerat, annis. ccxxii.
 1453 xxxi. *Talbotus in gallia, Burdegala*
recipit, idemq; mox pugna in Pe-
trochoriis commissa, profligato
exercitu occiditur. iiii. id. Iulii. re-
cuperata a Gallis Burdegala, & des-
hinc Gallici belli finis, ac Civilis
belli principium, ab Eboracensi, &
Somersetesi Ducibus exortu, un-
de postea, per aliquot annos, An-
glia tota in factiones misere distra-
cta, & perpetuis nobilium caedis
bus funestata.

MV CHRONICON. MAIII

An Christi. An. Regni.

1454 xxxii. Ricardus Eboracensis Dux ad Fanum Albani propè Londinum Regiis copiis congressus, cruenta pugna, Somersetensem Ducem acie occidit, & Henricum Regem, uincens more, Londinum trahit,

1455 xxxiii. seq. Regni protectorem dicit.

1456 xxxiiii. Waruicensis, & Sarisbiriensis, comites, se cum Eboracensi coniungunt.

1457 xxxv. Sarisbiriensis, in Bloretanis campis, profligato Regis exercitu uictor euadit.

1458 xxxvi. ctor euadit.

1459 xxxvii. Pugna apud Northantonam, in qua Rex ab aduersariis uictus capitur.

1460 xxxviii. Dux Eboracensis, coacto consilio, Regni hæres declaratur.

Jacobus Rex Scotiae in Roxeburgi castri obsidione dum incautus tormentis assisteret, effracti unius frustis percussus, interiit. Succedit IACOBVS S. III. annis xxviii.

Margarita Regina, commissa apud V akfeldiam pugna, hostes deuicit, Dux Eboracensis in acie occiditur, Sarisbiriensis captus ca

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

pite plectitur. Rex ad Fanum Al-
bani, Margaritæ coniugis auspici-
tiis, profligato Varuicense, libera-
tati restituitur.

Edouardus Merchiæ comes, Ri-
cardi Eboracensis Ducis filius à
suis militibus Rex salutatus, in
Eboracensi agro collatis signis Hé-
ricum in Scotiam abire compulit,
Margarita Regina cum Edouar-
do filio in Galliam ad patrē Rhe-
natum confugit, Pugnatum est
Dominico palmarum die: deside-
rata utrinq; amplius uiginti An-
glorum millia.

Carlo septimo in Gallia defun-
cto, succedit **LVDOVICVS**
XI. Rex, annis. xxiii.

1461 i. **EDOUARDVS** **Q** **VAR-**
TVS **R** **E** **X** **X** **X** **V** **I.**
A **N** **N.** **X** **X** **I** **I** **I.**

Ad albæ rosæ, à Leonello Edo-
uardi Tertii Regis filio generis
sui initium referens. III. Calend. Iu-
lii Vuestmonasterii Rex coronat',
Fratres Georgius Clarentii, & Ri-
cardus Glocestriæ Duces creati.

1462 ii. Henricus collecta Scotorum

An. Christi. An. Regni.

manu in Angliam reditum parās,
pugna apud Exhamum, à Ioanne
Montacuti Marchione profliga-
tur, ac paulo post ab exploratori-
bus interceptus, Londinum ca-
ptiuus adducitur.

1463 iii. Ricardus Varuicensis comes
de Edouardi Regis coniugio tra-
ctando Legatus in Galliam mit-
titur.

1464 iiii. Edouardus Rex Elisabetham
Riuerii comitis filiam Graii æqui-
tis uiduam in uxorem ducit, unde
postea similtas inter Edouardum,
& Veruici comitem.

1465 v.

1466 vi.

1467 vii.

Philippus Burgūdiæ Dux Bru-
gis moritur xii. Calen. Iulii, Succe-
dit Carolus filius, cui Margarita
Edouardi soror nupta.

1468 viii.

1469 ix.

Varuicensis comes, & Clarentiū
Dux Edouardi frater, in ito fœde-
re, in Hērici Regis restitutionem
contra Edouardum conspirantes,
ad Banbericum pagum collatis si-
gnis Edouardum profligato exer-

IN ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

citum, uincunt, Penbruchensis comes, & Riuerius Edouardi socer capti, interfectique. Edouardus hanc cladem uindicare parans, a Varuicense ex improviso capitur, ac paulo post, ex arce in qua asseruabatur amicorum opera, clam dimittitur.

Pugna ad Stamfordiam, in qua Edouardus, profligatis hostibus uictor euadit. Varuicensis comes, & Clarentii Dux, cum uxoribus & magno suorum familiarium numero, in Galliam transmittunt.

1470 x. Varuicensis cum Regina, & Edouardo principe, in Henrici Regis restitutionem, icto foedere, Ludouici Gallorum Regis auxilio, sexto post mense quam in Galliam traiecerat, in Angliam redit, Henricum carcere, in quo per decem annos captiuus detinebatur, liberat.

Edouardus arrepto nauigio in Flandriam ad Carolum Burgundium sororium confugit.

Concilium Vuestmonasterii. vii. Calend. Decemb. in quo Henricus,

An. Christi. An. Regni.

ricus Rex iterum salutatus, & Edouardus Regni hostis declaratur.

1471 xi.

Edouardus Caroli Burgundii Ducis auxilio clam adiutus, in Angliam traicit, & iii. id. Aprilis post sextum decessionis mensem, auctis eundo copiis, & Georgio fratre in eius partes adducto, uictor Londinum intrauit, Henricus Regno exutus, rursus in carcerem conuicitur.

Pugna ad Barnetum propè Londinum, in qua Varuicensis delecto exercitu, unà cum fratre Montacuti Marchione in acie occiditur, Cæsa utrinque plus decem millia.

Margarita Regina paulo post cum Edouardo filio ex Gallia adueniens, collecto suorum exercitu, prælio apud Teukisbiriã capitur, Edouardus princeps trucidatur, Regina in Galliam remittitur, Henricus Rex abdicatus, in arce Londinensi necatur, Henricus Richemondiaë comes in Galliam fugit.

1472 xii.

1473 xiii.

1474 xiiii.

Edouardus Rex iiii. Non. Iu.

ff

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

lii. cum ingenti exercitu in Galliam traiecit, Carolo Burgundiae Duci, contra Ludouicum Galliae Regem, opem laturus.

Pridie Calend. Septembris, Reges ad Piqueniacum in colloquiū ueniunt, & pacem componunt.

PHILIPPVS Comineus Eques Argentonijs istorum temporū historiam accuratissime scribit.

1475 xv.

1476 xvi.

1477 xvii.

1478 xviii.

Clarentii Dux, causa nec Dumfatis cognita, iubente fratre Rege, mense Februario clam in arce Londinensi necatur, relictis Edouardo & Margarita liberis.

1479 xix.

1480 xx.

1481 XXI.

1482 xxii.

Glocestrensis Dux Scotiae fines incursans, Berticum expugnat.

1483 xxiii.

Rex. V. Idus Aprilis moritur, Edouardo Vualliae principe, & Ricardo Eboracensi Duce liberis sub Glocestrēsis fratris tutela relictis.

An. Christi. Anni Regni.

Corpus ad Vindesorium castrum,
in D. Georgii templo sepultum.

Hoc ipso anno defuncto in
Gallia Ludouico. xi. succedit CA-
ROLVS VIII. Rex an-
nis xiii.

EDOVARDVVS QVIN-
TVS. REX. XXXVII.
MENS. II.

Annum agens ætatis Vndeci-
mum, nec dum coronatus Gloce-
strensis patruī proditione, unā cū
Ricardo fratre ix. Calend. Iunii
clam in arce Londinensi necatus,
Glocestrensis parricida pridie
Non. Iulii Vuestmonasterii Re-
giam coronam sumit.

1484 i.

RICARDVS TER-
TIVS REX XXXVIII.
ANN. II.

Henricus Dux Buchyngamiæ
de reducēdo Henrico Richemon-
diæ comite, contra Ricardum Re-
gem conspirans, deleto exercitu
captus, apud Sarisbiriā capite
plectitur.

1485 ii.

Henricus Richemondiæ Co-
mes, annis fere quindecim in Gal-

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

lia exul, à Regni principibus, Ricardi Tirannidem ægrè ferētibus, in patriam accitus, Calendis Augusti ex Sequanæ ostio soluens septimo post die Milfordiam Vualia portum appulit, xi. Calend. Septemb. ipse cum paucis militibus, copiosissimo Ricardi Regis exercitu propè Lecestriam congressus, Ricardum à suis destitutum acie occidit, & pridie Calend. Nouēb. Vuestmonasterii Regiam coronā sumit.

Pestilens sudor hoc anno primum in Anglia.

1486 i. HENRICVS SEPTIMVS REX XXIX. ANN. XXIII.

Edouardi Quarti gener, Elisabetha Edouardi filiarū natu maxima in uxorem ducta, Hic primus militare satellitium ad corporis custodiam adhibuit.

Arthurus Princeps, Mense Septembri Vuyntonix nascitur.

1487 ii. Puer quidā ignobilis, pro Edouardo Varuicensi Clarentii Ducis filio, à sacerdote subornatus,

*1. q. no. anglica reges
no. v. rebentur*

An. Christi. An. Regni.

ingentem populi tumultum exci-
tat: Rex producto è carcere Var-
uicensi, tumultum sedat.

1488 iii. Iacobus III. Scotorum Rex,
nobilium suorum cõiuratione occi-
ditur, cui succedit IACOBVS
III. annis x x v.

1489 iiii. Lamberti pueri, pro Edouardi
Regis filio subornati factio oppri-
mitur.

Ioannis Lincolniensis Comes,
Edouardi Quarti ex sorore nepos,
Margaritæ materteræ subsidio ex
Fládria, cum magna Germanorũ
manu, Martino Suarto Duce, trãs-
missis in Hiberniam contra Hen-
ricum Regem copiis, in Eboracēsi
agro collatis signis à Rege occi-
ditur.

Eboracenses populari seditione
Henricum Northumbriæ comi-
tem interficiunt, tumultuantes se-
dantur.

Hadrianus Innocentii Pontifi-
cis Questor in Anglia Bathonien-
sis Episcopus factus, postea ab Ale-
xandro sexto Pontifice Cardina-
lis declaratus.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1490 v.

Rex urgente Maximiliano Imperatore exercitum in Galliam traiecit, Bononiam frustra oppugnat, facta dein pace, certaque pecunia in singulos annos impetrata, in Angliam rediit.

1491 vi.

1492 vi.

1493 viii.

Petrus Varbechius in Fladria pro Edouardi Regis filio subornatus, uariis seditionibus Angliam diu exagitat.

Gulielmus Staleius Eques, qui Henrico Regi in bello contra Ricardum uictoriam peperit, capite damnatur.

1494 ix.

Bellum in Scotas, Petri Varbechii defensores decretum.

1495 x.

1496 xi.

Gornubiensium seditio ad Blachethum collem prope Londinum a Rege opprimitur, ducibus captis, & extremo supplicio affectis. Scoti Anglicos fines incurfant, & Norhamiae arcem oppugnant.

1497 xii.

Carolus. viii. Rex Galliae moritur, Succedit, L V D O V I C V S xii. ann. xyii.

An. Christi. An. Regni.

1498 xiii.

Pax inter Reges Scotum, & Anglum, Ferdinandi Hispaniæ Regis Legati interuentu, composita.

Petrus Varbechius in Hiberniam traicit, Cornubienses ad tumultuandum excitat, à Rege tandem profligatus capitur.

1499 xiiii.

Edouardus Varuicensis Clarentii Ducis filius, Edouardi. IIII Regis nepos puerili ætate Londini in foro publico, innocens securi percutitur.

Pestis in Anglia, Londini ad triginta hominum millia periere, & Regia uilla ad Schænum incēdio consumpta, Rex, & Regina pestis uitandæ causa Caletum traiciunt.

1500 xvi.

Arthurus Princeps decimum quartū ætatis annum agens, xviii.

Calēd. Decemb. Catherinam Ferdinandi Hispaniæ Regis filiam in

1502 xvii.

uxorem accipit, & quinto post mēse lenta febris moritur, Catherina

Henrico Arthuri principis fratri nubit, irrita ex Ro. Pont. authoritate prioris coniugii religione: Ma-

trimonium hoc per uiginti annos

foelicissimo euentu, sucepta etiam

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

prole, continuatum, importuna des-
 mum Henrici inconstantia abru-
 ptum, inexpertas, nec dum finitas,
 Anglico imperio clades ostendit.

1503 xviii. Helisabetha Regina. III. id.
 Febr. Londini in puerperio mori-
 tur vi. id. Aug. Margarita Regis
 filia natu maxima Iacobo. iiii. Sco-
 torum Regi nupta.

1504 xix. Rex oratores tres ad præstan-
 dam Iulio ii. Pont. Ro. de more,
 obedientiam, Romam mittit.

1505 xx. Philippus Castellæ Rex cum
 Coniuge ex Flandria, Hispaniam
 petiturus, vi tempestatis classe in
 Angliam disiecta, Regis hospitio
 exceptus, Edmundo Pola prius ex
 Flandria, uti conuenerat, restituto,
 inchoatum iter in Hispaniam per-
 ficit.

1506 xxi. Nordouicum ciuitas tota fere
 1507 xxii. incendio absumpta.

1508 xxiii.
 1509 xxiiii. Rex ad Regiam Richemondia
 moritur. ix. Calend. Maii. trans-
 latus ad Vuestmonasterium, &
 cum

An. Christi. Anni Regni.

cum Regina sepultus.

Huius pii operis monumēta, tria
 D. Francisci familiæ cænobia, re-
 ligioso apparatu extructa, duo Re-
 giis ædibus contigua, Richemond-
 iæ, & Grynouichia, tertium ad
 Neuarchium castrum in agro Lin-
 colniensi, Xenodochium item Lō-
 dini in ripa Thamesis fluminis,
 splendido structuræ ornatu posi-
 tum, ac D. Ioanni Baptistæ dica-
 tum Ioannis Magni Lancastriæ
 Ducis incolatu olim celebre, cui à
 Petri Sabaudiensis principis me-
 moria, qui eius loci prima funda-
 menta posuisse dicitur, Sauoya,
 nomen inditum, Via item publica
 per xx. millia passuum à Londi-
 no usque ad Vindeforium Castrū
 percommode munita.

His temporibus perfectæ lite-
 ræ latinæ simul, ac græcæ, felicissi-
 mo ex Italia ingeniorum prouen-
 tu, in Britanniam usque diffusæ,
 principes nonnullos apud Anglos
 suis sumptibus ad iuuanda passim
 bonarum artium studia excitarūt:
 Quo nomine Margarita Henrici

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

Regis mater, illustris foemina, hor-
tatu Ioanis Fiscerii Roffensis Epi-
scopi, uiri perinde pii, atq; eruditi,
in Cantabrigiensi Academia, binas
aedes magnifico apparatu, in stu-
diorum gratiam condidit, magnisq;
prouentibus auxit, unas Christo
Seruatori, alteras. D. Ioanni Euan-
gelistae dicatas, eo item loci Ioan-
nes Elyensis Episcopus paulo an-
tea alterius collegii, Iesu, nomini
dicato, author extitit, Horum amu-
latione ducti Gulielmus Lincol-
niensis, & Ricardus Vintoniensis
Episcopi, Oxoniensem Academia
paribus studiis exornarunt, Hic
Corpori Christi, ille Brasynnose,
ut uocant, collegia condidit, Isto-
rum instituta secutus Ioannes Co-
letus, Diui Pauli, uti uocant, Deca-
nus, uerbi diuini concionator exi-
mius, Henrico Regi propter insi-
gnem animi pietate, doctrinamq;
apprimè charus, circa hæc tempo-
ra Londini scholam publicam ele-
ganti structura posuit, eandemq;
suorum Ciuum liberis gratuito
in perpetuum erudiendis, amplis

An. Christi. An. Regni.

ximo Patrimonio dotauit.

Thomas Linacrus Medicus,
cultissimus Galeni interpres.

Gulielmi tres, Grocynius, Li-
lius, & Latemerius, politioris litte-
raturæ professione, insignes.

POLIDORVS Urbinas

huc usq; scripsit Historiam.

Henricus octauus Septimi fi-

lius. Edouardi Quarti ex filia ne-

posviii. Calend. Iulii Vuestmo-

nasterii cum Catherina Coniuge

coronantur.

1510

HENRICVS OCTA-

VVS REX XL. ANN.

XXVIII.

Calend. Ianuarii.

1511

Catherina Regina Henricum

filium parit, qui. vi. Calend. Apris

lis moritur.

Darceus Regiis copiis præfes-

ctus, in Hispaniam ad Ferdinan-

dum Regem contra Affros in au-

xilium mittitur.

Thomæ Haywardi contra Sco-

tos insignis uictoria, Andrea Bar-

tono nauali pugna superato, ca-

ptoq;

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni,

1512 iii. Edmūdus Pola Dux Suffolciæ
Edouardi Quarti ex sorore nepos,
capite damnatus.

1513 iiii. Rex Henricus octauus Iulii. ii.
Pontificis, & Maximiliani Impe-
ratoris authoritate secutus, in
dicto Gallis bello, cum instru-
ctissimo exercitu Caletum traicit,
Interea Iacobus Scotorum Rex
Angliam omni militum robore pe-
nè uacua, cum ingenti exercitu
hostiliter ingressus, collecto Regi-
næ opera exercitu, in pugna ad
Floddum uicum in Northūbria,
Thoma Hauardo Surrei comite
belli duce, pari propè utrinq; cæde
ædita occiditur.

Galli pugna in Morinis, quæ
ab euentu Calcaria dicta est, profligati,
Longeuillanus Dux, Baiardus,
& Busius captiui in Angliam
ducti: Morini, & Tornacenses ob-
sessi, Anglis se dedūt. Rex copias
in Angliam reducit. Hoc ipso tem-
pore nauale bellum in ora Britan-
niæ gestum, Prætoria Anglorum
navis cum Cordigera Galliaë flā-
mis absumpta.

MVCHRONICON. 119

An. Christi. An. Regni.

An. Christi. An. Regni.

- 1514 v. Longeuillani Ducis captiui opera pax inter Reges facta. Ludouicus Rex Mariam Henrici sororem uxorem accipit, Nuptiæ ad Abbeuillam, vii. id Octobris.
- 1515 vi. Calendis Ianuarii moritur Ludouicus Rex: Succedit FRANCISCVS. i. Rex ann. xxxii.
- 1516 vii. MARIA Henrici Regis filia Grynouichia nascitur, & Regni hæres declaratur.
- 1517 viii. Maria Henrici soror Carolo Brandonio Suffolciæ Duci nupta.
- 1518 ix.
- 1519 x. Tornacum hoc anno Gallis restitutum.
- Thomas Hauardus Surrreius Comes, Regis præfectus, in Hiberniam mittitur.
- 1520 xi. Reges Gallus, & Anglus, splendidissimo utrinq; apparatu, ad Arderas conueniunt.
- 1521 xii. Edouardus Dux Buchyngamiæ capite damnatus, xi Calend. Maii. Thomas Cardinalis Eboracensis à Rege Legatus in Galliam mittitur.

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

Hoc anno cū late serperet per Germaniam Lutherana hæresis, atq; adeo in Anglia per multorum capita grassaret, Rex in fidei Catholicæ, & sacramentorum assertionem præclarum uolumen ædificauit, quod cum Leo x. Pont. Max. in Cardinalium suorum cætu perlegisset, approbato, collaudatoq; catholici Regis iudicio, Regem ipsum, posterosq; ad perpetuam pii instituti memoriam, fidei defensoris titulo insigniuit.

1522 xii i.

Carolus. V. Imperator Caletum in Angliam traiecit. viii. id. Iunii. magnificentissimo apparatu à Rege exceptus, Londinum intrauit, indeq; ad Vindesorium Castrum honorificè deductus, post aliquot dies, Antonæ portu, in Hispaniam soluit.

1523 xiiii.

RHODOS. Insula hoc anno à Turcis expugnata. viii. Cal. Ian. Christiernus Rex Daciæ Regno expulsus, in Angliam aduenit mense Iunio.

1524 xv.

Carolus Suffolciæ Dux, traiecto

An. Christi. An. Regni.

in Galliam exercitu, Picardiam uastat. Dux Albanix cum magna Scotorum manu Verchium castrum obsidens, ad Surrei aduentantis nuntium in fugam coniicitur.

Rex hoc anno a Clemente vii. Pont. Rom. Rosa aurea honoris causa donatus. Ioannes Clerk. Bathoniensis Episcopus, quo xenodochium Anglorum Romæ hoc anno instauratum, & Ricardus Paucus apud Clementem, vii. Pont. Regii oratores Romæ.

1525 xvi. Pax inter Reges Gallum, & Anglum composita,

1526 xvii.

1527 xviii.

1528 xix.

Pestilens sudor hoc anno.

1529 xx.

Rex, & Regina suborta de matrimonii sui iure quaestione coram Laurentio Campegio, & Thoma Eboracensi Cardinalibus Legatis, Londini causam dicunt.

1530 xxi.

1531 xxii.

Thomas Cardinalis Eboracensis moritur. iii. Calend. Decembr.

1532 xxiii.

Thomas Morus summa fide, & integritate scrinii Magister, quem

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

Regni Cancellarium uocant, spō-
tè Magistratu se abdicat.

Reges Gallus, & Anglus Bo-
noniæ, & Galeti conueniunt Men-
se Octob.

1533 xxiiii. Catherina Regina CARO-
LI V. Cæsaris matertera, post an-
nos amplius uiginti à Rege indi-
gnè repudiata.

Anna Bolenia, contra decernen-
te Clemente. vii. Pont. Ro. pro
uxore habita, & solemnī ceremo-
nia Londini coronata. iiii. Calēd.
Iunii.

VII. Idus Septembris Elisa-
betha Annæ Boleniæ filia nasci-
tur. Maria Catherinæ filia hære-
ditario principis titulo semet ab-
dicare coacta.

3534 xxv. Elisabetha Barthonia Mona-
cha, multa de Rege sinistrè in uul-
gus uaticinata, cum aliquot sacra-
rum literarum professoribus, Lō-
dini laquei supplicio necata.

Thomas Giraldinus Comitis
Childariæ filius, Hiberniæ præfe-
ctus, patre in arce Londinensi uita
defuncto, rebellionem excitat, Ala-

nus

An. Christi. An. Regni.

nus Dublinensis Archiepiscopus in eo tumultu ab Hybernicis interfectus.

Concilium Parliamenti Vuestmonasterii iii. Non. Nouembris, in quo Rex sibi tanquam supremo capiti ecclesie sacrorum prouentuum, annatas, ut uocant, decimasque persolui imperat. Monachi Cartusiensium tres, Regis decreto reclamantes, extremo supplicio affecti.

1535 xxvi.

Ioannes Fischerius Roffensis Episcopus, a Paulo. iii. Pont. Max. Cardinalis declaratus, & Thomas Morus, uterque religione, & doctrina insignis, quia Catherina Reginae repudium sua autoritate approbare recusassent, & quia Regi supremi capitis ecclesie, auctoritatem sibi assumpti assentiri nolent, capitis supplicio, hoc anno affecti.

1536 xxvii.

Catherina Regina non sine ueneni suspitione moritur, Mense Ianuario, Maio sequenti, Anna Bolenia adulterii damnata, una cum Georgio fratre, Norresio Vestes

151 ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

1511 Breerton, & Marco nobilibus, capite plectitur, altero post die Rex Ianam Semeriam, tertiã uxorem ducit.

Lincolnienses, & Eboracenses populi, hoc anno innouatum Regni, & religionis statum ægreferentes, præterea, & frequentibus pecuniarum exactiõibus a Rege oppressi, Coacto ad quinquaginta hominum millia exercitu, sacram expeditionem, Militiam suam appellantes, cõtra Regem copias ducunt, sed regiis ducibus pugna abstinentibus, ac simulatis interim futuræ concordia conditionibus a Rege oblatis, ab armis discedentes, seuerissima paulo post animaduersione trucidantur: Duces eorũdem aliquot ex nobilitate, uana reconciliatæ gratiæ opinione decepti, necatiq;.

Paulus iii. Pont. Max. Regis naldum Polum, Margarita Edouardi Quarti Regis nepte genitum, Romæ, X. Calend. Ianuar.

1537 xxviii. Cardinalem declarauit, quem paulo post ad sanandam Henrici

An. Christi. Anni Regni.

Regis mentem, in Angliam Legatum misit: Sed is cum in Galliam peruenisset, de immani Regis saevitia praemonitus, qui misso ad Franciscum Regem cum mandatis Brianio, ut reiecta legatione Legatum ipsum captivum ad se in Angliam duceret, postulabat, ex Gallia in Flandriam deflexit, & Cameraci aliquandiu commoratus, Leodium tandem peruenit, ubi per aliquot menses ab Erardo a Marchia Cardinali honorificentissime acceptus, deinde Romam rediit.

Iana Semeria Regina iiii. Idus Octobris Edouardum filium ad Vindeforium castrum enixa: duodecimo post die moritur.

1538 xxix.

Rex hoc anno, D. Thomae Martyris sepulchrum Cantuariae multorum Regum, & principum donariis olim insigne, hoc anno iubente Rege, sublatis donariis, & profanata Diui Martyris memoria destructum, Hoc ipso tempore, direptis, ac dirutis ubiq; locorum monasteriis, Monachi omnes uestem

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

mutare coguntur.

Mense Decēbri Excestriæ Marchio Edouardi Quarti ex filia nepos, Henricus Montacuti Regulus, & Edouardus Neuillius Eques illustris, quia Regis impietati minus fauere uidebantur, nullius interim grauioris criminis comperiti, capite damnati.

1539 xxx. Redingius Glasconiēsis, & Colcestrenses Abbates necati.

1540 xxxi. Thomas Cromeuellus malis artibus summam authoritatem in aula consecutus, & Regi per aliquot annos, à consiliis omnibus intimus, Essexiæ comitatu donatus, Iunio mēse in publico foro multis criminibus obiectis, capite plectitur.

Anna Cliuentium Ducis soror, quam Rex per aliquot antea menses in uxorem duxerat, coniugali thoro repudiata, & Catherina Hauarda Ducis Norfolciæ ex fratre neptis, quinto iam inde matrimonio Regi coniuncta.

Rhodiensium militum religio hoc anno tollitur, fundi Regio fisco addicti.

Arthurus

An. Christi. Anni Regni.

Arthurus Plantageneta Edouardo Rege genitus, cum Honoria coniuge perpetuis carceribus damnati.

1541 xxxii. Margarita Sarisbiriensis Georgio Clarētii Duce Edouardi Quarti fratre germano nata, præter antiquum nobilitatis decus, toto uitæ suæ cursu sanctissima, septuagenaria maior, capitis supplicio affecta, v. Calend. Iunii.

1542 xxxiii. Catherina Hauarda Regina cum Durantio, & Culperio nobilibus adulterii insimulata, capite plectitur, & Catherina paria Vidua, sexto matrimonio Regi coniuncta.

Bellum inter Scotos, & Anglos, terra, mariq; gestum.

Iacobus. V. Scotorum Rex moritur, Regina filiam Regni hæredem paulo antea enixa.

1543 xxxiiii. Fœdus cum Carolo v. Imp. contra Gallos.

1544 xxxv. Edinburgium in Scotia ab Anglis direptum.

Rex ingenti pecunia populo imperata, Caletum cum exercitu

h h i i i

ANGLORVM REGVM

An. Christi. An. Regni.

traicit, Bononiam, expugnat. Idibus Septemb.

1545 xxxvi. Franciscus Gallia Rex expeditionem in Angliam parat.

Galli Vectem insulam incurfant.

1546 xxxvii. Pax inter Gallum, & Anglum.

1547 xxxviii. Rex, obstructo suppurantis tibiae meatu, ardentissima febre correptus, moritur, vii. Calend. Febr. Thoma Hauardo Norfolciae Duce cum Henrico filio Surrei comite paulo antea in carcerem coniectis, Surreius iuuenis capite plexus, pater senex perpetuis carceribus damnatus. Edouardo Henrici Regis ex Iana Semeria filio, decimum aetatis annum agenti, Regium nomen delatum, Regnum per inter Reges, siue gubernatores, (ut uocant) sicuti moriens Henricus mandauerat, administratum.

i.

EDOUARDVS SEXTVS.

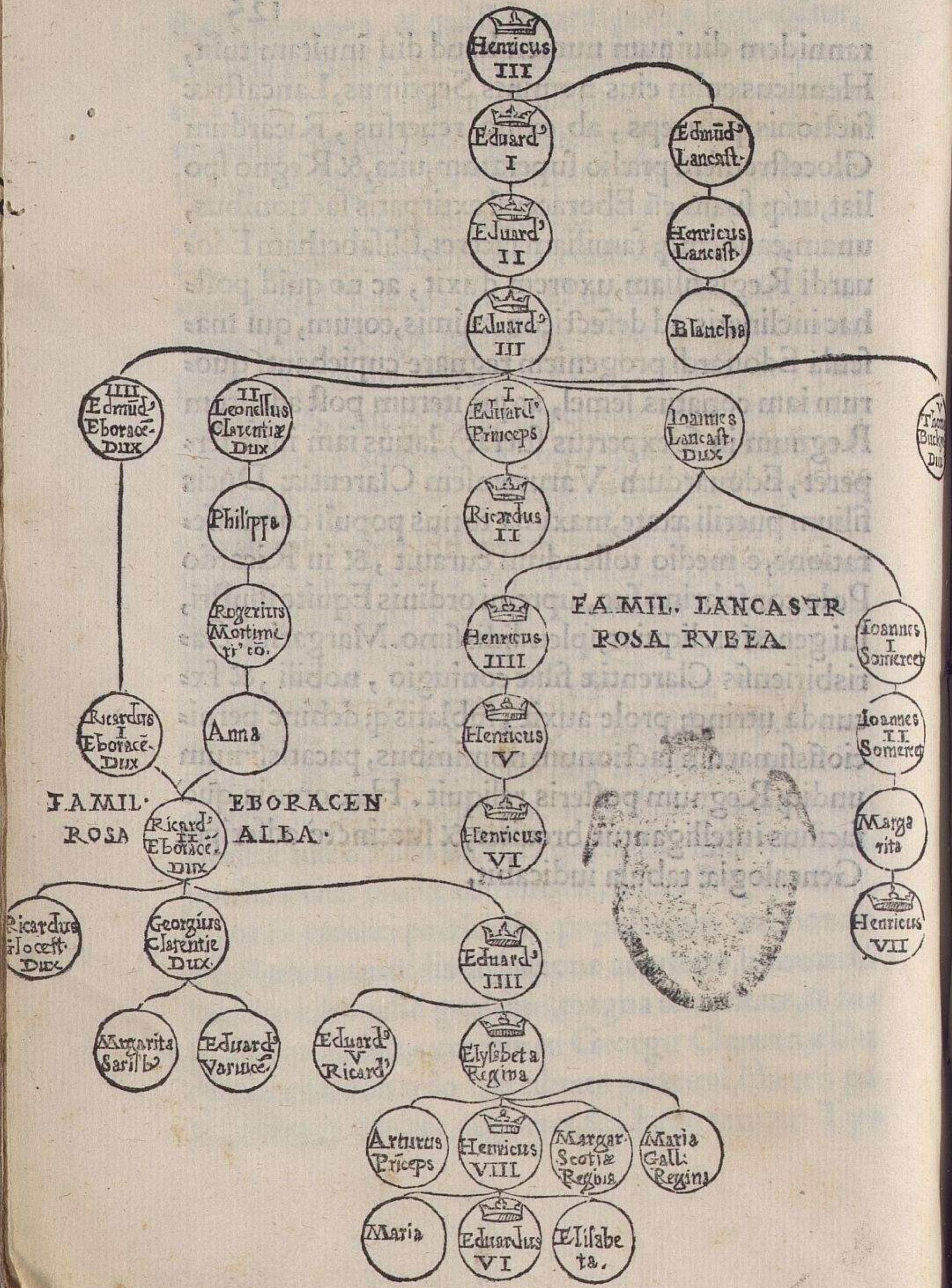
LANCASTRIA, ET EBORACENSIS Regii Sanguinis familiae, Rosarum Symbolis distinctae, diu inter se intestinis bellis de principatu cōtenderunt, Eius uero factionis initium huiusmodi fuisse fertur: Henricus Rex,

eius nominis Tertius, duos ex se liberos genuit, Edouardum Valliae principem, & Edmundum Lancastrii, Edouardus minor natus, uti putabatur, quod forma praestanti, & indole egregia acceptior esset popularibus, Edmundo fratri maiori quidem natus, sed corpore deformi, Regno praepositus, ad quintam usque sobolem per cētum, & uiginti sex annos, legitimam Regiae stirpis successionem, sine controuersia continuauit, donec Henricus eius nominis Quartus, Ioanne Lancastrio, Edouardi Tertii Regis filio genitus, Ricardo secundo Rege ui deturbato, Regnum obtinuit, Lancastriae haereditatem, quae sibi materno iure ab Edmundo contigit, legitima Regni successionem iam antea fraudatam, Edouardi stemmate, a quo Ricardus originem duxerat, iure optimo praepositum iri debere dictitans, cumque hac Regiae stirpis simultate proceres in duas factiones, partium studio distraherentur, factum tradunt, ut Lancastrii

Rosa purpurea, & qui Edouardi partes sequebatur,
candida in bellis uterentur. Successit Henrico quar-
to, à quo hæc fluxerunt, Quintus, Quinto, eiusdem
nominis Sextus, quo regnante præpotentium fami-
liarum, ambiguus diu antea populi fauor, parto ab
externis bellis ocio, in harum, & illarum partium ma-
iori animorum inclinatione, ciuilibus cõtentionis, ini-
tium fecit, Ricardus enim, Dux Eboracensis, Edou-
ardi Tertii Regis pronepos, Albæ Rosæ factionis
princeps, Leonelli Clarentiæ Ducis prosapia, quæ
Ricardo Secundo Regi hæreditate proxima cense-
batur, Annæ coniugio in suam ipsius familiam tra-
ducta, ab Henrico sexto Rege legitimum Regni ius
repetit, quod post multas utrinque acceptas inuicem, il-
tatasque clades, summo popularium, ac principum cõ-
sensu, Edouardo Ricardi Eboracensis filio conti-
git, qui Rex eius appellationis Quartus, Regnum
aliquandiu summa pace, & quiete, sedatis factioni-
bus, haud infeliciter administravit, donec post eius
mortem Ricardi Glocestrensis fratris, ferox, & in-
quietus animus, præter publicas clades, priuata etiã
familiæ suæ damna intulit, qui statim interfectis ne-
potibus eius tutelæ commisis, semet Regem dixit,
& , ut ex recenti parricidio, popularium animos ab
affectatæ tyrannidis suspicione auerteret, Edouardum
fratrem inhonestè genitum, magna temeritate, & in-
scitia diuulgauit, cum tamen Georgii Clarentiæ Du-
cis fratris Edouardo hæreditate proximi, liberos pa-
tri sæuitia in carcere detineret, sed hanc tantam Ty-

rannidem diuinum numen haud diu inultam tulit, Henricus enim eius nominis Septimus, Lancastriæ factionis princeps, ab exilio reuersus, Ricardum Glocestrensem prælio superatum, uita, & Regno spoliatur, utq; suam cū Eboracensi extirpatis factionibus, unam, eandemq; familiam faceret, Elisabetham Edouardi Regis filiam, uxorem duxit, ac ne quid post hac inclinatis ad defectioem animis, eorum, qui masculā Edouardi progeniem regnare cupiebant (quorum iam conatus semel, atque iterum post adeptum Regnum in se expertus fuerat) latius iam inde serperet, Edouardum Waruicensem Clarentiæ Ducis filium puerili ætate, maxima totius populi commiseratione, e medio tollendum curauit, & in Ricardo Polo consobrino suo, supremi ordinis Equite illustri, sui generis reliquias, splendidissimo. Margaritæ Sarisbiriensis Clarentiæ filia coniugio, nobili, & fecunda utrinq; prole auxit, sublatisq; dehinc perniciosissimarum factionum nominibus, pacatissimum undiq; Regnum posteris reliquit. Hæc omnia, quo facilius intelligantur, breuiter, & succinctè adscripta Genealogiæ tabula iudicabit.

REGVM GENEALOGIA.

REGISTRVM.

A. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z.
aa bb cc dd ee ff gg hh.

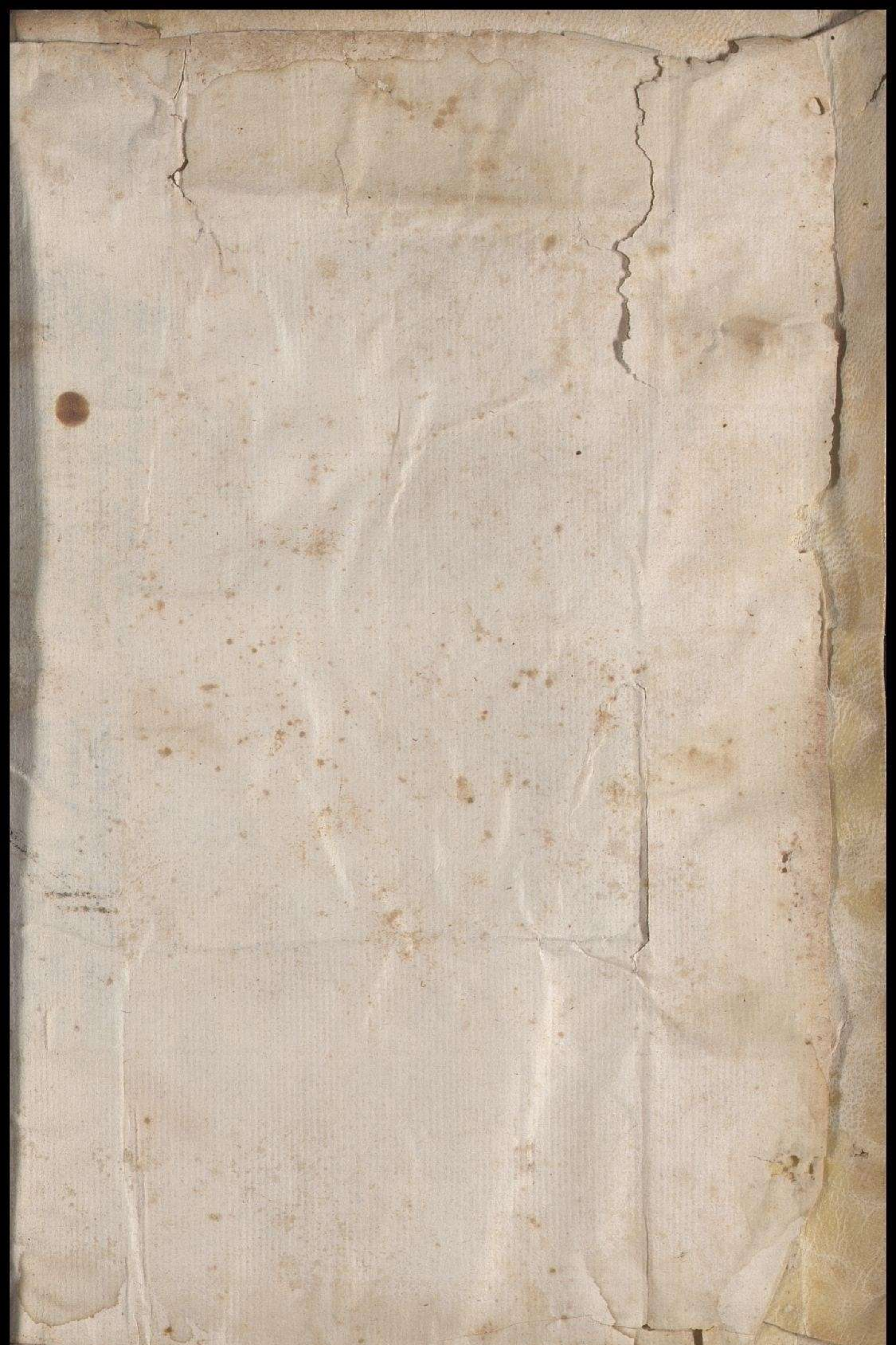
Duerniones omnes præter hh, qui est ternio.

Venetiis apud Michaelē Tramezinum.
M D XLVIII.

A
d sa
D

—
—
DUSKI

ENLILAN

1918.

—
—

134

9.959